

Årsrapport for Miljødirektoratet: 2024

Miljødirektoratet jobber hver dag med å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

Innhold

[Leders beretning](#)

[Introduksjon til virksomheten og hovedtall](#)

[Effektrapportering av årets resultater](#)

[Tverrgående](#)[Naturmangfold](#)[Friluftsliv](#)[Forurensning](#)[Klima](#)[Polarområdene](#)[Ressursbruk](#)

[Styring og kontroll i virksomheten](#)

[Vurdering av framtidsutsikter](#)

[Årsregnskapet](#)

[Vedlegg til årsrapporten for 2024](#)

Miljødirektoratets årsrapport for 2024

Leders beretning

Miljødirektoratet jobber hver dag med å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

I 2024 leverte vi en stor bredde av tjenester til Klima- og miljødepartementet, andre sektorer, næringsliv, kommuner, privatpersoner og andre samarbeidspartnere.

Samfunnet står midt i store og krevende klima- og miljøutfordringer. Vi skal omstille Norge til et lavutslippssamfunn som tilpasser seg klimaendringene. Vi skal ta vare på økosystemene og naturmangfoldet. Vi skal utvikle en sirkulær økonomi som tar vare på ressursene og ikke sprer miljøgifter. Rollene våre som kunnskapsleverandør, myndighetsutøver og rådgiver er viktige på veien dit.

Miljøutfordringene griper inn i mange samfunnsområder. De må ses i sammenheng med hverandre og med andre samfunnsutfordringer og mål. Det sektorovergripende perspektivet gjennomsyrrer derfor mye av arbeidet vårt, og vi har et godt faglig samarbeid med en lang rekke andre etater. Vi jobber ut fra et internasjonalt perspektiv og bidrar aktivt til å fremme norske miljøinteresser på den internasjonale arenaen.

Kunnskapen om miljøets tilstand og utvikling er bærebjelken i arbeidet vårt både nasjonalt og internasjonalt. Vi driver omfattende miljøovervåking og kartlegging. Vi jobber hele tiden for å forbedre datagrunnlaget, utvikle nye metoder og teknologi for å forbedre og effektivisere kunnskapsgrunnlaget.

Befolkningen har rett til kunnskap om miljøets tilstand. Vi formidler aktivt denne kunnskapen gjennom Miljødirektoratet.no, sosiale medier og andre kanaler og arenaer. Vi har i 2024 sett at kunnskapen spres i større grad, og at engasjementet øker.

Størstedelen av våre i overkant 750 årsverk går til faste og lovpålagte oppgaver. Det innebærer blant annet å forvalte et bredt spekter av lover og forskrifter som ivaretar ulike miljøhensyn. Vi har i løpet av året som har gått fattet flere tusen vedtak hvor vi stiller krav, gir pålegg, avslag, tillatelser og tilskudd. Vi fører også tilsyn med at miljøregelverket blir etterlevd. Det omfatter alt fra tilsyn med store industribedrifter på land og til havs, produktregelverket, tilsyn med ulovlig [motorferdsel](#), lakseoppsyn, ulovlig bygging i verneområder og mye mer.

Klima- og miljøpolitikken er i kontinuerlig utvikling, særlig som følge av EUs grønne giv. I 2024 var flere nye miljøregelverk under implementering i Norge, med særlig vekt på klima- og forurensningsområdet. Oppfølgingen av den globale naturavtalen sto også sentralt, og legger føringer for vårt arbeid framover.

Vi har en kontinuerlig satsning på effektivisering, blant annet gjennom å digitalisere og forenkle arbeidsprosesser og tjenester. Økt produktivitet gjør at vi håndterer en større

oppdragsmengde uten tilsvarende økning av driftsbudsjett. Vi omprioriterer løpende ressurser dit behovet er størst. I 2024 har vi jobbet med å følge opp og realisere gevinster av arbeidet vi gjorde i 2023 med å identifisere oppgaver som kan bortfalle eller nedprioriteres, for å frigjøre ressurser til den økende mengden nye, prioriterte oppgaver, særlig som følge av EUs grønne giv. I revidert nasjonalbudsjett i 2024 og videre i statsbudsjettet for 2025 fikk vi økt driftsbudsjett for å ansette flere til å håndtere den økte oppgavemengden. Det er svært positivt.

Samtidig er ressursituasjonen fortsatt krevende og vil fortsette å være en utfordring for oss fremover. Økte budsjettmidler i 2025 gir mulighet til å styrke kapasiteten gjennom nyansettelser, men det vil ta tid før nye medarbeidere er på plass og har tilegnet seg nødvendig kompetanse. Kapasitetsutfordringer vil derfor fortsatt merkes fremover, og det er nødvendig med tydelig prioritering av ressursene for å sikre målrettet og effektiv oppgaveløsning.

Vi oppnår mye som direktorat og jeg vil trekke fram et utvalg oppgaver som har vært særlig viktige i år. Klima- og miljøpolitikken er delt inn i resultatområder – naturmangfold, friluftsliv, forurensning, klima og polarområdene – med konkrete nasjonale effektmål. I 2024 har vi aktivt bidratt til å nå målene på alle disse områdene. Behovet for å jobbe tverrgående og se faglige perspektiver i sammenheng øker stadig, ettersom kompleksiteten i lovverket og de mange kryssende hensynene krever en helhetlig tilnærming. Klima og natur påvirker hverandre gjensidig, og en effektiv miljøforvaltning må ta hensyn til denne sammenhengen. Derfor blir flere og flere oppgaver, prioriteringer og oppdrag tverrgående.

På klimaområdet har vi bidratt med omfattende kunnskapsgrunnlag for politikkutforming, inkludert rapporten [Klimatiltak i Norge – kunnskapsgrunnlag 2024](#), som har fått stor oppmerksomhet. Her peker vi på at nye og styrkede virkemidler må innføres raskt for å sikre nødvendig omstilling til lavutslippssamfunnet. Gjennomføringen av EUs klimakvotesystem har vært en stor oppgave, med innfasing av maritim sektor og oppstart av det nye kvotesystemet for bygg og veitransport, som innebærer nye krav til brenseloperatører.

EUs klimapakke "Klar for 55" innebærer fortsatt stor innsats, både i forkant av og etter implementeringen i norsk rett. Vi har i 2024 hatt særlig dialog med departementet i forbindelse med vurdering av EUs karbongrensejusteringsmekanisme (CBAM).

Vi har hatt høy aktivitet på oppdrag om nye virkemidler, som forbud mot fossile brenslers innen industri og bygg. Vi har også jobbet mye med å oppdatere og revidere regelverk, særlig knyttet til omsetningskrav for biodrivstoff, kvoteregulering for industrien og krav om at 40 prosent av CO₂-kompensasjonen bedriftene får utbetalt må benyttes på tiltak som bidrar til utslippsreduksjoner eller energieffektivisering ved anleggene i Norge

På naturmangfoldområdet jobber vi oss i retning av en mer helhetlig økosystembasert forvaltning, slik at økosystemenes funksjon og struktur opprettholdes. Som et ledd i dette er vi i gang med å klassifisere tilstanden i utvalgte økosystemer.

Utviklingen av et naturregnskap skal gi oss systematisk og oppdatert kunnskap om

utbredelsen, tilstanden og funksjonen til ulike økosystemer, samt hvilke tjenester naturen bidrar med. Vi har startet arbeidet med å utvikle et naturregnskap for Norge i tråd med FNs statistiske standard og utarbeider samtidig veiledning for kommunenes arbeid med naturregnskap.

Det er viktig å ha tilstrekkelig kunnskap når det skal fattes beslutninger om arealbruk. I 2024 leverte vi forslag til endringer i forskrift om konsekvensutredninger. Formålet er å bidra til bedre kunnskap om konsekvenser for naturmangfold og klima før det fattes beslutninger om bruk av naturarealer. Forslagene vil bidra til bedre kunnskapsgrunnlag for beslutningstakere.

Forbedring av tilstanden for villreinen har hatt mye oppmerksomhet. Arbeidet med styrking av kunnskapsgrunnlag, behovet for ferdselsreguleringer og behovet for endringer i verneforskrifter m.m. har startet opp og vil fortsette utover i 2025.

Kunnskapsgrunnlaget for skogøkosystemet er forbedret gjennom et samarbeid med Landbruksdirektoratet, hvor vi sammen med en rekke andre etater har utarbeidet et første felles kunnskapsgrunnlag en oversikt over mulige tiltak og virkemidler for å opprettholde eller forbedre økologisk tilstand i skog.

Det faglige grunnlaget for forvaltningsplanene for havområdene er levert. Prosessen er effektivisert ved at deler av faggrunnlaget er digitalisert, og Faglig forum har gjennomført en helhetlig gjennomgang av sårbare og verdifulle områder etter internasjonale kriterier.

Vi har bedret verneområdeforvaltningen ved hjelp av nye digitale løsninger som legger til rette for bedre samhandling mellom aktørene. Vi har jobbet med restaurering av natur og ivaretagelse av truede arter og naturtyper, og vi har prioritert veiledningsrollen vår overfor kommunene om arealplanlegging og konsekvensutredninger. Kommunene forvalter om lag 82 prosent av landets areal i sin arealplanlegging, og er helt sentrale for muligheten til å nå flere av miljømålene.

Rovviltarbeidet har som alltid hatt høy prioritet og inkluderer både arbeid i felt, myndighetsutøvelse, kunnskapsinnhenting, veiledning og faglige råd og analyser om rovvilt.

Statens naturoppsyn har hatt stor feltaktivitet på mange områder gjennom hele året. Vi har blant annet drevet kontroll, tilsyn og oppsyn i norsk natur, gjennomført skjøtsel i verneområder, bekjempet fremmede arter, jobbet med bevaring av truede arter, sporet og kartlagt rovvilt, og tatt ut rovvilt.

Villaksen er i alvorlig krise. I fjor måtte vi for første gang stanse alt laksefiske i store deler av landet på grunn av rekordlav tilbakevandring, spesielt av storlaks sør for Nordland. I Tana har oppvandringen av laks aldri vært lavere enn i 2024, til tross for at fisket har vært stanset de siste fire årene. Innsatsen for å redde villaksen er utfordrende og vil kreve omfattende og langsiktig innsats framover. Vi har også brukt tid på å forberede oss på den nye invasjonen av pukkellaks i 2025.

Vi har jobbet aktivt med å gjennomføre det reviderte Industriutslippsdirektivet, som

innfører strengere miljøkrav for industrien. Vi har veiledet virksomheter og statsforvaltere, styrket tilsyn og forenklet tillatelsesprosesser. Særlig har vi fokusert på hvordan de nye kravene påvirker utslipp til sårbare områder som Oslofjorden. Vi er sekretariat for Oslofjorderådet og har prioritert regjeringens tiltaksplan for Oslofjorden.

I 2024 har vi også hatt betydelig innsats knyttet til implementeringen av det reviderte avløpsdirektivet, som skal bidra til bedre vannkvalitet, redusert klimagassutslipp og økt energieffektivitet i avløpssektoren. Direktivet, som nå er til politisk behandling i Norge, inneholder skjerpede krav til mikroforurensning og overvåking av sykdomsfremkallende organismer i [avløpsvann](#).

Vi har styrket de europeiske og globale kjemikalier regelverkene, ved å fremme nye stoffer og stoffgrupper for regulering. I 2024 ble et totalforbud mot bruk av gummigranulat vedtatt under EUs kjemikalier regelverk [REACH](#), med en overgangsperiode på åtte år. Vi har også bidratt i arbeidet med EUs kjemikalier strategi, som innebærer vesentlige endringer for et mer effektivt og styrket kjemikalier regelverk.

Vi har fulgt opp EUs skjerpede ambisjoner og nytt regelverk for avfall, sirkulær økonomi, kjemikalier og forurensning gjennom EØS-avtalen. De nye rammebetingelsene vil bidra til høyere miljøstandarder, og berører kommuner, næringsliv og forbrukere. Vi har bidratt til ny lov om økodesign og hatt på høring ulike deler av det kommende økodesignregelverket, blant annet for batterier. Samtidig har vi økt innsatsen for å regulere plastforurensning nasjonalt og internasjonalt, blant annet gjennom støtte til forhandlingene om en global plastavtale og forbedret regulering av mikro- og makroplast.

Vi ser at regelverkene under EUs grønne giv gir behov for å øke tilsynsaktiviteten vår. Dette bidrar til å styrke etterlevelsen av nye regelverk og fremme bærekraftig utvikling.

I 2024 integrerte vi Senter for marin forsøpling i Svolvær, som tidligere var en egen etat, inn i Miljødirektoratet. Dette har gitt en styrket innsats på avfallsområdet. Samtidig har vi sammen med Landbruksdirektoratet lagt til rette for at de overtar ansvaret for høstbart vilt fra 1. januar 2025.

1. mars 2025 tiltrådte jeg som ny direktør i Miljødirektoratet etter at Ellen Hambros andre åremål gikk ut. Det var dermed Ellen som var direktør i året årsrapporten gjelder for. Jeg vil benytte anledningen til å takke Ellen for den formidable innsatsen hun har gjort gjennom mange år!

Til slutt vil jeg si takk for innsatsen til alle våre dyktige og engasjerte medarbeidere og alle vi samarbeider med. Til sammen har innsatsen stor effekt, og fører til stadige miljøforbedringer. Samtidig er utfordringene foran oss mange og store. Miljødirektoratet har ansvar for et bredt spekter av oppgaver, og vi ser frem til spennende og svært viktige oppgaver som venter oss i årene som kommer!

Trondheim, 30. april 2025

Hilde Singsaas
Direktør

Miljødirektoratets årsrapport for 2024

Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Miljødirektoratet jobber for et rent og rikt miljø. Hovedoppgavene våre er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

Virksomheten og samfunnsoppdraget

Miljødirektoratet jobber for et rent og rikt miljø. Hovedoppgavene våre er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

Vi er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet. Vi gjennomfører og gir råd om utvikling av klima- og miljøpolitikken. Vi er faglig uavhengig. Det innebærer at vi opptrer selvstendig i enkeltsaker vi avgjør, når vi formidler kunnskap eller gir råd. Samtidig er vi underlagt politisk styring.

Klima- og miljøpolitikken er delt inn i resultatområder med konkrete nasjonale effektmål.

Vi skal bidra til å nå målene på disse resultatområdene:

- naturmangfold
- friluftsliv
- forurensning
- klima
- polarområdene

Innenfor alle miljøutfordringene vi jobber med, har vi følgende fem funksjoner:

Vi skaffer og formidler miljøinformasjon

Vi overvåker og kartlegger miljøtilstanden. Vi systematiserer og formidler aktuell og forståelig miljøkunnskap på ulike arenaer og i ulike kanaler.

Vi utøver og iverksetter forvaltningsmyndighet

Vi forvalter lover, forskrifter og tilskuddsordninger og fatter vedtak etter disse. Vi legger til rette for og gjennomfører fysiske tiltak i naturen. Vi driver naturoppsyn og fører tilsyn med at krav og regler blir etterlevd.

Vi styrer og veileder regionalt og kommunalt nivå

Statsforvalteren er vårt ytre apparat som vi styrer og veileder. Vi veileder også om viktige klima- og miljøoppgaver som er delegert til ulike regionale og kommunale organer, blant annet kommuner, fylkeskommuner, nasjonalpark- og verneområdestyrer og rovviltnemnder.

Vi gir faglige råd og analyser som underlag for politikkutvikling

Vi lager analyser og gir råd om videreutvikling av klima- og miljøpolitiske mål, foreslår tiltak og virkemidler og er en støttespiller for Klima- og miljødepartementet i utviklingen av klima- og miljøpolitikken.

Vi deltar i internasjonalt miljøarbeid

Vi deltar på vegne av Norge i internasjonalt klima- og miljøarbeid, blant annet under EØS-avtalen og globale konvensjoner og bidrar til å utvikle felles internasjonalt regelverk. Vi deltar i nordområdesamarbeid og samarbeider bilateralt med miljømyndigheter i andre land og er en partner i overføring av forvaltningskompetanse.

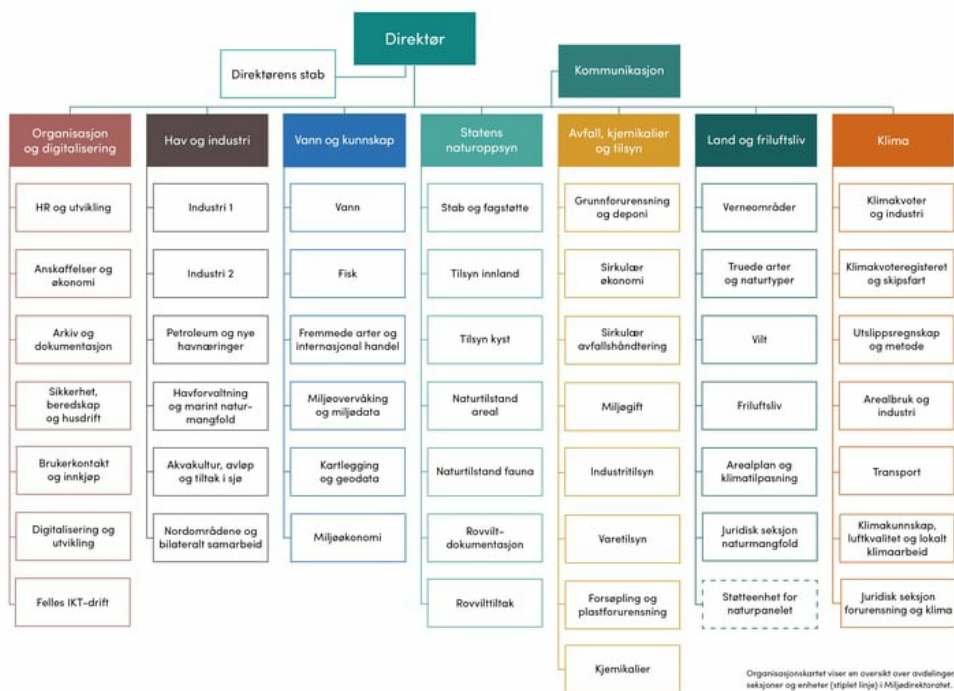
Organisasjonen

Miljødirektoratet er organisert i seks miljøfaglige avdelinger, inkludert Statens naturoppsyn (SNO), som er feltapparatet vårt. I tillegg har vi direktørens stab, organisasjons- og digitaliseringsavdelingen og kommunikasjonsavdelingen.

Vi har 764 faste ansatte ved kontorene våre i Trondheim, Oslo og Svolvær, og i Statens naturoppsyn, som er lokalisert i alle fylker.

Ledelsen

- Hilde Singsaas, miljødirektør (overtok 1.3.2025 etter Ellen Hambro)
- Ivar Myklebust, avdelingsdirektør i land- og friluftslivsavdelingen
- Signe Nåmdal, avdelingsdirektør i hav- og industriavdelingen
- Torfinn Sørensen, avdelingsdirektør i vann- og kunnskapsavdelingen
- Morten Kjørstad, avdelingsdirektør i Statens naturoppsyn
- Anne-Marie Vikla, avdelingsdirektør i avfall-, kjemikalie- og tilsynsavdelingen
- Anna von Streng Velken, avdelingsdirektør i klimaavdelingen
- Linda Jacobsen, avdelingsdirektør i organisasjons- og digitaliseringsavdelingen
- Kjetil Hillestad, kommunikasjonsdirektør
- Pål Helle, stabsleder

Utvalgte nøkkeltall

I denne delen av rapporten viser vi utvalgte nøkkeltall, som antall årsverk, lønnsutgifter per årsverk, samlet tildeling og utnyttelsesgraden på ulike poster for perioden 2022–2024.

Nøkkeltall	2022	2023	2024
Antall ansatte/ansatte inkl. timelønnede*	817/976	847/990	850/1020
Antall avtalte årsverk*	733	754	759
Antall utførte årsverk*	696	711	717
Samlet tildeling post 01-99**	8 296 321 000	9 553 911 000	11 983 394 000
Utnyttelsesgrad post 01-29**	96 %	96 %	95 %
Utnyttelsesgrad post 30-49**	87 %	90 %	73 %
Utnyttelsesgrad post 50-89**	92 %	98 %	97 %
Driftsutgifter	1 713 261 955	1 816 658 140	1 938 180 223
Lønnsandel av driftsutgifter	37 %	38 %	37 %
Lønnsandel kap. 1420 post 01	73 %	73 %	71 %
Lønnsutgifter per årsverk***	904 996	953 259	990 435
Utgift til konsulenter	280 233 314	343 167 553	310 336 825
Utgifter til reise/ diett per utført årsverk	42 344	45 894	49 556
Samlede inntekter post 01-09****	148 280 856	190 034 566	207 729 620

* Antall ansatte og antall avtalte årsverk er hentet fra rapporten Års- og månedsverkanalyse i DFØ-innsikt. Antall utførte årsverk er hentet fra rapporten YHR-AARSVERK i SAP: Miljødirektoratet har et stort antall timelønnede ansatte. Disse inngår i antall utførte årsverk.

** Tallene inkluderer samtlige tildelinger og mottatte belastningsfullmakter.

*** Nøkkeltallet er oppdatert i henhold til DFØ sin beregningsmetode.

**** Inntektene inkluderer også høstbare viltressurser (kap. 4141 post 01) og kjemikaliekontroll (kap. 3640 post 04).

Miljødirektoratets årsrapport for 2024

Effektrapportering av årets resultater

Tildelingsbrevet for 2024 har 28 prioriteringer og 76 styringsparametere.

Vi rapporterer på effekten av innsatsen vår i tråd med prioriteringene og de underliggende styringsparametere. Under hvert resultatområde har vi også samlet rapportering på noen andre vesentlige forhold for direktoratet utenom prioriteringer eller oppdrag i tildelingsbrevet, som vi anser det som viktig å rapportere på for 2024. Oppdragene rapporterer vi på i eget vedlegg.

Overordnede resultater og måloppnåelse

Rapporten gir først en omtale av status, effekter og avstand til måloppnåelse for prioriteringene direktoratet blir styrt på, deretter en gjennomgang av arbeidet med styring og kontroll i virksomheten.

De nasjonale klima- og miljømålene er politisk fastsatte, nasjonale og sektorovergripende mål hvor god måloppnåelse avhenger av hvilke virkemidler som er tilgjengelig. Vi forvalter mange av disse virkemidlene, men måloppnåelse avhenger også av innsats fra en lang rekke andre offentlige etater og aktører i samfunnet. Oversikten over utviklingen for de nasjonale miljømålene finnes på Miljøstatus.no, som er den viktigste kilden til kunnskap om miljøets tilstand og utvikling på hele miljøområdet: <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/>.

Selve samfunnsoppdraget vårt og aktivitetene våre bidrar til å oppfylle flere av FNs bærekraftsmål. Vi har synliggjort dette gjennom å henvise til relevante bærekraftsmål for hvert resultatområde. Vi har delegert ansvar for å rapportere på flere av FNs bærekraftsindikatorer under temaene vann (mål 6), bærekraftige byer og lokalsamfunn (mål 11), ansvarlig forbruk og produksjon (mål 12), klimaendringene (mål 13), liv i havet (mål 14) og livet på land (mål 15).

Vi har samlet status for alle prioriteringene i en oversiktstabell under.

Status for alle prioriteringene i årsrapporten 2024

	P1	Miljødata og kunnskapssynteser Miljødata og kunnskapssynteser brukes nå mer effektivt som et felles kunnskapsgrunnlag på tvers av sektorer, men det er fremdeles stort potensial for bedre samordning av kunnskapsinnhenting og bruk. Gjennom overvåknings- og kartleggingsprogrammer dekker vi godt kunnskapsbehovene, men fremover vil vi styrke kapasiteten til å analysere, publisere og tilgjengeliggjøre resultatene av disse dataene i større grad.
--	----	---

Tverrgående

P2	Sirkulær økonomi Virkemidlene er videreutviklet for å fremme sirkulær økonomi, men det er fortsatt en lang vei å gå før Norges økonomi blir sirkulær. Fremover må vi fokusere på å styrke kapasiteten til å gjennomføre komplekse regelverk på området.
P3	Kommuner og arealforvaltning Mange kommuner har blitt mer bevisste på å ta vare på naturarealene sine, men det gjenstår mye på nasjonalt nivå for å innfri ambisjonen i prioriteringen. Det er nødvendig med sterkere og tydeligere politiske signaler til kommunene, styrket veiledning og virkemidler, samt økt bevisstgjøring om konsekvensene av den pågående bit-for-bit nedbyggingen.
P4	Sikkerhet og beredskap Vi jobber systematisk med sikkerhet- og beredskap og har oppdatert våre planer, rollebeskrivelser og ansvarsfordeling for å styrke beredskapen vår. Vi har hatt til dels stor turnover på dette området og arbeidsmarkedet er krevende. Vi har derfor engasjert ekstern bistand gjennom året til å forbedre vår evne til å avdekke og håndtere hendelser, og for å øke robustheten.
P5	Data og teknologi i miljøforvaltning Avstanden til måloppnåelsen er stor fordi vi har kapasitetsutfordringer på å møte behovet vi har for å modernisere, forvalte og utvikle nye digitale løsninger. Vi har styrket egne ansatte på digitalisering, men vi har fortsatt ikke tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å håndtere behovet for digitalisering som er en kritisk forutsetning for å effektivisere miljøforvaltningen og møte de stadig økende kravene fra EU, håndtere miljødata mer effektivt, utvikle naturregnskap og styrke samordningen av klimatilpasningstiltak. Vi har forbedret vår evne til å hente ut informasjon, og vi jobber med å utvikle kompetanse og finne egnede bruksområder for kunstig intelligens, samtidig som vi utvikler en data- og analyseplattform som gir våre saksbehandlere effektiv tilgang til relevante datasett.
P6	Miljøkriminalitet og regelverksetterlevelse Arbeidet mot miljøkriminalitet er styrket innenfor de rammene vi har til rådighet, men vi må fremover sikre ressurser til risikobasert innsats, langsiktig tilstedeværelse og samarbeid med andre myndigheter. For å forebygge og øke etterlevelsen av miljøregelverket, må vi prioritere målrettet informasjon og veiledning.

	P7	Bærekraftig finans og bærekraftsrapportering Direktoratet har etablert en nettside med informasjon og lenker til relevante ressurser og levert på flere oppdrag fra departementet. For at vi skal oppnå ambisjonen i prioriteringen og innfri forventningene hos andre offentlige aktører, trenger vi å styrke vår kunnskap og kapasitet ytterligere for å dekke veiledningsbehovet.
	P8	Miljøforvaltningskompetanse internasjonalt Vi styrker miljøforvaltningskompetansen i utvalgte land.
	P9	Sammenheng mellom klima og natur Vurderinger av klima og natur, og sammenhengen mellom dem på tvers av miljøforvaltningen, er tydelig i flere av våre leveranser og gir viktige bidrag til samfunnsdebatten. Vi jobber godt med å nå prioriteringen, men det er behov for kontinuerlig bevisstgjøring for å sikre dette i en situasjon med knappe ressurser.
	P10	Gjennomføre EØS-regelverk Vi er i gang med å øke sannsynligheten for rettidig og effektiv gjennomføring av EØS-relevant regelverk, og vi er bedre rigget for å medvirke tidlig, men det er fortsatt betydelig risiko for at vi ikke når målene i denne prioriteringen. Håndtering av den store mengden nye oppgaver er fortsatt en betydelig utfordring for oss, og det tverrsektorielle aspektet i den grønne given legger press på norsk forvaltning som i stor grad jobber sektorinndelt. Manglende overordnet styring og koordinering av EØS-saker i Norge gjør at nødvendige avklaringer på overordnet nivå uteblir, slik at Norge ikke får medvirket i EUs regelverksprosess og gjennomføringsarbeidet forsinkes. I sum innebærer dette at etterslepet for innlemmelse av EØS-relevant regelverk på våre ansvarsområder vil øke.
	Oppdrag Av 14 oppdrag blir seks levert til avtalt frist, seks er levert etter frist og to har frist i 2025.	
		1.1 Økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester Statusen i norske økosystemer er middels god, med unntak av hav og fjell som har god status.
		1.2 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres

Naturmangfold	Mål	Tilstanden og utviklingen for truede og nær truede arter og naturtyper er spikende, men generelt ikke god nok til at målet nås.
		1.3 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner Målet kan nås, men progresjonen for vern av skog og hav- og kyst er lav.
	P11	Økosystembasert forvaltning på land Kunnskapsgrunnlaget for økosystembasert forvaltning på land er forbedret, men vi har fremdeles et godt stykke igjen for å kunne innfri prioriteringen. For å få tilstrekkelig kunnskap om utvikling av utbredelse og tilstand i økosystemer må vi ha tilstrekkelig grunnlagsdata. Fremover vil vi jobbe systematisk for å fylle identifiserte kunnskapshull. Det er særlig mangler for de marine klassene, våtmark, kulturlandskap og åpent lavland.
	P12	Naturregnskap Vi er i rute med å forberede et nasjonalt naturregnskap i 2026, i tråd med internasjonale standarder og forpliktelser. For å sikre forvaltningsnytte og sammenheng mellom naturregnskap på ulike nivåer utvikler vi et grunnkart for naturregnskap og legger vekt på dialog med relevante brukere og kunnskap om brukerbehov. Vi har ennå ikke publisert veiledning for føring av kommunale og prosjektspesifikke naturregnskap, og vi ser at tilrettelegging og formidling fra direktoratet av både eksisterende og nye data peker seg ut som stadig mer sentralt for kommunale naturregnskap. Signalene om økte bevilgninger fra 2025 har gjort det mulig å planlegge nye tiltak for å styrke datagrunnlaget for naturregnskap på ulike nivå. Vi opplever samtidig at forventningene og behovene der ute er store, og vi vil i 2025 prioritere å utvikle målbilder for å tydeliggjøre hva som kan publiseres i 2026.
	P13	Bevaring og restaurering av havarealer Det er fortsatt betydelig avstand til ambisjonen i prioriteringen om at bevaring og restaurering er fullt ut ivaretatt i utvikling av en samlet forvaltning av arealene til havs. Videre samarbeid på tvers av sektorene, både med bevaring og med forslag til områder for marint vern til havs, er viktig for å nå ambisjonen.
		Representativt vern av natur Nye verneområder gir et mer representativt vern, men det er betydelig avstand fra målet, og den er størst for marine områder,

	P14	skog og pressområder i Sør-Norge. Fremdrift i skogvernet avhenger i stor grad av budsjettmessige forutsetninger. For å nå prioriteringen for øvrig natur er det behov for en større lokalpolitisk vilje til å prioritere arealer hvor naturen blir sikret, og tilstrekkelig kapasitet hos statsforvalter til å gjennomføre verneprosesser.
	P15	Forbedre forvaltning av verneverdiene Gjennom en rekke skjøtsels-, restaurerings- og kanaliseringstiltak er tilstanden til verneverdiene i mange områder bedret. For å sikre god måloppnåelse må vi likevel styrke kapasiteten hos statsforvalteren og SNO ytterligere og utvikle og ta i bruk flere effektive virkemidler i møte med økte oppgaver som følge av klimaendringer og ytterlige vern. Vi trenger også å utvikle bedre systemer for å overvåke utviklingen i verneområdene.
		Andre forhold Bestandssituasjonen for vill atlantisk laks er stadig mer kritisk, og klimaendringer sammen med annen menneskeskapt påvirkning fører til økende uforutsigbarhet, lavere høstbart overskudd og behov for strengere fiskerestriksjoner. Vi står overfor økt arbeidsmengde knyttet til implementeringen av EUs avskogingsforordning (EUDR), som vil kreve betydelig økt tilsynskapasitet og bemanning. Innen marine næringer gir vi faglig bistand til strategisk konsekvensutredning (SKU) for havvind, særlig knyttet til sjøfugl, bunnsamfunn og forurensning, men fraværet av en formalisert direktoratsgruppe utfordrer prosessen. Vi gir også miljøfaglige innspill til mineralutvinning på havbunnen, men uklare rammer gjør det krevende å målrette innsatsen for kunnskapsinnhenting og miljøkrav.
		Oppdrag Av 47 oppdrag blir 29 levert til avtalt frist, åtte er/blir levert etter frist, tre avventer avklaring fra KLD, tre blir ikke levert i 2024 pga. forsinkelser hos oss og fire blir ikke levert i år siden fristen er i 2025/2026.
	Mål	3.1 Friluftslivets posisjon skal tas vare på og utvikles videre gjennom ivaretagelse av <u>allemannsretten</u>, bevaring og tilrettelegging av viktige friluftslivsområder, og stimulering til økt friluftaktivitet for alle Andelen som utøver friluftsliv er høyt, og friluftslivets posisjon vurderes som god. Manglende tilgang til arealer bidrar til at målet ikke nås.

Friluftsliv		3.2 Naturen skal i større grad brukes som læringsarena og aktivitetsområde for barn og unge Barn og unges deltakelse i friluftss aktiviteter er god, men under halvparten av skolene og barnehagene har trygg tilgang til nærturterreng.
	P16	Bedre tilgang til attraktive friluftsområder Hovedårsak til avstand til mål er økt press på arealer og økt trykk fra naturbasert reiseliv. For å sikre bedre tilgang til attraktive friluftslivsområder i og ved byer og tettsteder, må vi styrke veiledningen til kommunene, utvikle økonomiske virkemidler, formidle kunnskap inn i planprosesser, bidra til sikring av områder og målrette informasjon om allemannsretten.
	Oppdrag Av seks oppdrag er et levert til avtalt frist, to er levert etter frist og tre har frist i 2025.	
	Mål	4.1 Forurensning skal ikke skade helse og miljø Utviklingen vurderes som positiv, men fortsatt gjenstår mye arbeid.
		4.2 Bruk og utslipp av kjemikalier på prioritetslista stanses Utviklingen er positiv, men fortsatt gjenstår mye arbeid med å redusere bruk og utslipp. Vi mangler mye kunnskap om mange stoffer.
		4.3 Utviklingen i mengden avfall skal være lavere enn den økonomiske veksten Målet er ikke nådd, selv om BNP steg mer enn avfallsmengden fra 2020 til 2022.
		4.4 Materialgjenvinningen av avfall skal øke Utviklingen er flat, men tallene er usikre.
		4.6 Å sikre trygg luft: Årsmiddel PM10: 20 µg/m3 Årsmiddel PM2,5: 8 µg/m3 Årsmiddel NO2: 30 µg/m3 Luftkvaliteten har bedret seg de siste årene, men målet om trygg luft

Forurensning		er fortsatt ikke oppfylt overalt.
		4.7 Støyplager skal reduseres med 10 prosent innen 2020, sammenliknet med 1999. Utviklingen i støyplageindeksen er positiv, men det er usikkert om målet nås. Målet om å redusere innendørs støy med 30 pst innen 2020, vil ikke nås.
	P17	Regulere kjemikalier og miljøgifter Selv om reguleringen av kjemikalier og miljøgifter globalt, i EU og nasjonalt stadig forbedres, er svært mange kjemikalier på markedet fremdeles utilstrekkelig regulert. For å oppnå best mulig effekt bør vi prioritere de mest effektive reguleringene og fokusere på å regulere stoffgrupper fremfor enkeltstoffer.
	P18	Tiltak mot <u>eutrofiering</u> Det er langt igjen til vi kan si at forurensningskilder som skaper eutrofi er godt regulert. For å få bukt med eutrofiproblemene er det avgjørende å få på plass og gjennomføre en ny og forsterket gjødselbruksforskrift. Statsforvalteren må stille strengere krav til kommunene om å forbedre avløpshåndteringen og avløpsrensingen. 16 kommuner har fått pålegg om å utrede nitrogenfjerning, og det må stilles krav om nitrogenfjerning for større <u>avløpsanlegg</u> og industrivirksomheter i nedbørsfeltet til Oslofjorden i tråd med avløpsdirektivet og industriutslippsdirektivet (IED).
	P19	Ombruk og materialgjenvinning av avfall Vi er fortsatt langt unna å nå EUs bindende mål om økt ombruk og materialgjenvinning av avfall, selv om vi forventer en viss økning på grunn av nye krav til kommuner og næringsliv. For å nå målene er det behov for flere virkemidler og å sikre at kommuner og næringsliv etterlever eksisterende krav.
	P20	Plastforurensning og reguleringstiltak Plastforurensning blir stadig bedre regulert, men for å nå målet blir internasjonale og globale avtaler viktig, fremme en sirkulær økonomi og innføre strengere reguleringer. Økende kunnskap om skadelige stoffer understreker behovet for umiddelbar handling. Vi er på rett vei, men arbeidet er tids- og ressurskrevende og vil måtte fortsette i mange år framover.
	P21	Øke kunnskap om marin forsøpling Kunnskapen om marin forsøpling er styrket.

	P22	Samordne opprydding av marin forsøpling Samordningen av arbeidet med opprydding av marin forsøpling har blitt styrket. Særlig gjennom informasjonsdeling i råd og forum som jobber med opprydding av marin forsøpling. Evaluering av Statlig samhandlingsråd og Nasjonalt samhandlingsforum er gjennomført og det er besluttet å slå sammen disse fra 2025.
		Andre forhold EUs grønne giv og revidering av regelverk på forurensningsområdet gir skjerpede miljøkrav, som medfører økte oppgaver både hos oss og statsforvalterne knyttet til oppfølging, gjennomføring og veiledning. Vi jobber aktivt sammen med embetene for å effektivisere og prioritere arbeidet vårt slik at vi frigjør kapasitet til å gjennomføre nye, endrede og økte oppgaver.
		Oppdrag Av 28 oppdrag er 15 levert til avtalt frist, fem er levert etter frist, fire mangler avklaring fra KLD, en ble ikke levert i 2024 pga. kapasitetsutfordringer hos oss og tre har utsatt frist til i 2025.
	Mål	5.1 Norge skal fram til 2020 kutte i de globale utslippene av klimagasser tilsvarende 30 prosent av Norges utslipp i 1990 Nasjonale tiltak og fleksible mekanismer er tilstrekkelige til at Norge overholdt sin utslippsforpliktelse
		5.2 Norge har under Parisavtalen tatt på seg en forpliktelse om å redusere klimagassutslippene med minst 50 prosent og opp mot 55 prosent i 2030 sammenlignet med 1990 Norge har meldt inn et forsterket klimamål under Parisavtalen. Regjeringen ønsker å oppfylle det forsterkede målet sammen med EU.
		5.3 Norge skal være klimanøytralt i 2030 Målet kan oppnås gjennom EUs kvotesystem, internasjonalt samarbeid om utslippsreduksjoner og nasjonale tiltak.
		5.4 Norge har lovfestet et mål om å bli et lavutslippssamfunn i 2050 Norge har kuttet ni prosent av klimagassutslippene siden 1990. Det er en lang vei å gå før vi er et lavutslippssamfunn

Klima		5.5 Medvirke til at redusert og reversert tap av tropisk skog gir et mer stabilt klima, mer bevart naturmangfold og en mer bærekraftig utvikling Avskogingen av verdens regnskoger skjer fortsatt i et tempo som innebærer at målene er langt unna å nås.
		5.6 Samfunnet og økosystemene skal forberedes på og tilpasses klimaendringene Klimatilpasningsarbeidet er godt i gang, men utfordringene vi står overfor er store.
	P23	Redusere utslipp og langsiktig klimapolitikk Utslippene er redusert med ni prosent siden 1990 og det er en lang vei fram for å bli et lavutslippssamfunn i 2050. Utslippskutt i det tempoet som er nødvendig for langsiktig omstilling vil kreve en betydelig styrking av klimapolitikken og en rekke nye virkemidler i årene framover. Det årlige opptaket i skog- og arealbrukssektoren har vært nedadgående de siste årene. Vi fortsetter å utvikle kunnskapsgrunnlag for politikkutforming og virkemidler.
	P24	Kunnskapsgrunnlag for klimatiltak Den årlige Klimatiltak i Norge-rapporten har etablert seg som en helhetlig og god analyse som vi leverer som underlag for klimastatus og -plan (KSP). Vi har også levert flere utredninger av sentrale virkemidler. Det er fortsatt behov for å videreutvikle kunnskapsgrunnlaget og kompetansen på effektberegninger av klimavirkemidler.
	P25	Samordne klimatilpasningstiltak For å sikre effektiv samordning av innsats slik at Norge er forberedt på konsekvenser av klimaendringene, er det etablert et godt samarbeid på tvers av sektorer. Det er fortsatt behov for bedre samordning, mer systematikk, større innsats og treffsikre tiltak på alle forvaltningsnivå og i alle sektorer for å nå ambisjonen.
	P26	Implementere "Klar for 55" Vi er i rute med å oppfylle prioriteringene i "Klar for 55" for regelverk hvor det er avklart at vi har ansvar. Forsinkede avklaringer om ansvarsfordeling eller EØS-relevans for annet regelverk kan føre til at vi ikke klarer å innfri prioriteringene på de områdene dette gjelder.

	P27	Kommunenes rolle i klimaarbeidet Kommunene tar i større grad hensyn til viktige klimainteresser i sin forvaltning. For at kommunene skal bidra vesentlig til utslippskutt er det nødvendig med sterkere og tydeligere politiske signaler til kommunene, samt økt støtte og veiledning.
		Andre forhold Implementering av EU Green Deal på klimaområdet, spesielt klimakvotesystem for maritim næring og ETS2, har medført omdisponering av ressurser. Vi har klart å levere på de fleste oppgavene i tildelingsbrevet og instruksen, men den harde prioriteringen har tappet ressurser på en del områder, spesielt på rådgivningsområder og kvotearbeidet for industri. Framover ser vi at blant annet at arbeidet med <u>CBAM</u> og CCS også vil være utviklingsområder utover prioriteringene, som vil kreve økt ressursinnsats.
		Oppdrag Av 49 oppdrag er 27 levert til avtalt frist, fire er levert etter frist, fem mangler avklaring fra KLD, en er ikke levert i 2024 pga. kapasitetsutfordringer hos oss og 12 oppdrag har utsatt frist til 2025/2026.
Polarområdene	Mål	6.1 Omfanget av villmarkspregede områder på Svalbard skal opprettholdes Status og utvikling for urørt og vernet natur på Svalbard viser at de villmarksprega områdene på Svalbard holdes ved lag.
		6.2 Naturmangfoldet på Svalbard skal bevares tilnærmet upåvirket av lokal aktivitet Siden 1596 har Svalbard vært utsatt for lokale aktiviteter som kan påvirke naturmangfoldet, blant annet høsting, motorisert ferdsel og turisme.
		6.4 Negativ menneskelig påvirkning og risiko for påvirkning på miljøet i polarområdene skal reduseres Målet omfatter Arktis og Antarktis. Indikatorene dekker bare klimaendringer i Arktis. Vi kan derfor ikke gi en samlet vurdering av målet.
	P28	Miljøpåvirkning og klimatilpasning i Arktis og Svalbard Den store driveren for belastning på miljøet i Arktis inkludert Svalbard er klimaendringer. Vi jobber kontinuerlig med sikte på å redusere lokal påvirkning og ta høyde for de raske klimaendringene, for å redusere den samlede belastningen på miljøet.

Oppdrag

Av 7 oppdrag er 6 levert til avtalt frist og 1 er levert etter frist.

Miljødirektoratets årsrapport for 2024

Tverrgående

Det er fastsatt 10 prioriteringer som går på tvers av de seks resultatområdene.

Relevante bærekraftsmål:

+ Prioritering 1: Miljødata og kunnskapssynteser brukes mer effektivt for felles kunnskapsgrunnlag på tvers av sektorer

Prioriteringen kan ikke knyttes direkte til konkrete nasjonale mål, men et godt og omforent kunnskapsgrunnlag om klima- og miljø er en forutsetning for å kunne gjøre vurderinger av måloppnåelse for de aller fleste av klima- og miljømålene.

Miljødata og kunnskapssynteser brukes nå mer effektivt som et felles kunnskapsgrunnlag på tvers av sektorer, men det er fremdeles stort potensial for bedre samordning av kunnskapsinnhenting og bruk. Gjennom overvåknings- og kartleggingsprogrammer dekker vi godt kunnskapsbehovene, men fremover vil vi styrke kapasiteten til å analysere, publisere og tilgjengeliggjøre resultatene av disse dataene i større grad.

Pålitelige miljødata og uavhengige kunnskapssynteser er helt sentrale for å oppnå et kunnskapsgrunnlag med legitimitet på tvers av sektorer.

Miljødirektoratet fortsetter arbeidet med å styrke kompetansen på kunnskapssynteser for å bli en bedre bestiller av slike.

Arbeidet med miljødata er et kontinuerlig arbeid som organiseres gjennom ulike overvåkings- og kartleggingsprogrammer. Overvåkingsprogrammene våre er inne i sitt fjerde år i en kontraktsperiode på fem år, og vi har satt i gang en evaluering av programmene for å sikre at vi treffer godt på kunnskapsbehov og effektiviserer og forenkler bruken av resultatene fra overvåkingen. Vi arbeider kontinuerlig med å publisere og tilgjengeliggjøre resultater fra miljøovervåkingen, og har publisert flere overvåkingsrapporter i interaktive visualiseringsløsninger.

Videre ser vi også på mulighetene ny teknologi kan bidra med til overvåkingen. I 2024 har vi styrket kapasiteten i direktoratet til dette arbeidet.

Vi koordinerer arbeidet med nasjonale og internasjonale indikatorer og samarbeidet med det [Europeiske miljøbyrået](#) (EEA). Det tverrgående indikatoroppdraget (O 002) er en viktig leveranse for å sikre at nasjonalt kunnskapsarbeid er egnet for internasjonal indikatorutvikling og rapportering. De første delleveransene (1 og 2a) ble levert i 2024. Nasjonalt kunnskapsarbeid er tett koblet til internasjonal indikatorutvikling og krav på rapportering på flere fagområder. Samarbeidet med EEA er styrket gjennom økt deltakelse fra Norge og økt innsats på koordinering på tvers. Vi har også etablert en gruppe med andre etater for å levere på Norges landprofil i 2025 (SOER 2025), og dette arbeidet går som planlagt. Samarbeidet med SSB på dette temaet er styrket og bidrar til utnyttelse av relevante synergier, for eksempel gjennom nasjonalt og internasjonalt samarbeid på naturregnskap og knyttet til FNs bærekraftsindikatorer.

Vi har opprettet et nettverk i miljøøkonomiske analyser for statlige etater. Formålet med nettverket er å etablere en arena for utveksling av informasjon og diskusjon av metodiske problemstillinger knyttet til håndtering av miljøvirkninger i samfunnsøkonomiske analyser. Det er for tidlig å vurdere effektene av nettverket mer konkret, men tilbakemeldingene har vært positive. Så langt ser det ut som nettverket kan bli et svært viktig bidrag til at man på sikt får mer enhetlig håndtering av miljøvirkninger i samfunnsøkonomiske analyser på tvers av sektorer.

For å styrke kunnskapsgrunnlaget om virkninger for klima- og miljøinteresser av bakkemontert solkraft og andre kraftproduksjonsteknologier, må først nødvendig regelverk på plass. Vi har i år hatt dialog med Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og Landbruksdirektoratet om utfordringen med at det avskoges store arealer for å bygge solkraftverk, og behov for å få på plass regelverk som betinger forutgående vurderinger av konsekvenser og tillatelse før slike avskogingstiltak gjennomføres. Vi har også laget et verktøy for å kunne vurdere klimaeffekten av avskogingstiltak, og adressert problemstillingen i forbindelse med revisjon av konsekvensutredningsforskriften. Når nødvendig regelverk er landet, vil vi i samarbeid med NVE jobbe frem et kunnskapsgrunnlag om virkninger for klima- og miljøinteresser fra utbygging av solkraft.

Styringsparametere under prioritering 1:

1.1 Økt bruk av uavhengige kunnskapssynteser i direktoratets arbeid med kunnskapsgrunnlag for klima- og miljøpolitikken og forvaltningen.

1.2 Miljødata blir samlet inn, forvaltet og tilgjengeliggjort koordinert og effektivt.

1.3 Nasjonalt kunnskapsarbeid er egnet for internasjonal indikatorutvikling og rapportering.

1.4 Økt forståelse på tvers av sektorer om identifisering og vurdering av klima- og miljøkonsekvenser i statlige utredninger med mål om at dette skal praktiseres likt uavhengig av formål.

1.5 Kunnskapsgrunnlaget om virkninger for klima- og miljøinteresser av bakkemontert solkraft og andre kraftproduksjonsteknologier hvor direktoratet mener det er behov, er sammenstilt og styrket.

+ Prioritering 2: Virkemidlene er videreutviklet for å fremme sirkulær økonomi, herunder bærekraftige produkter, tjenester og forbruk med lav miljøbelastning i giffrie verdikjeder

Prioriteringen har forankring i miljømål 4.3 og bidrar til miljømål innen klima, forurensning og natur.

Virkemidlene er videreutviklet for å fremme sirkulær økonomi, men det er fortsatt en lang vei å gå før Norges økonomi blir sirkulær. Fremover må vi fokusere på å styrke kapasiteten til å gjennomføre komplekse regelverk på området.

Vi har lagt fram forslag til nye virkemidler for å oppnå klima- og miljøeffekter av en sirkulær økonomi. Dette inkluderer blant annet forskriftsregulering av nye produsentansvar, innspill til regjeringens ekspertgruppe som skal vurdere virkemidler for sirkulær økonomi, og utvikling av nasjonale indikatorer som kan måle effekten av sirkulær økonomi i Norge. Til tross for fremskritt, er det utfordringer med kapasitet og gjennomføring av komplekse regelverk, og det er fortsatt en lang vei før økonomien i Norge er sirkulær.

Sirkulær økonomi blir nå bedre integrert i ulike regelverk som ikke er klassiske miljøregelverk, slik som bærekraftig finans og industri. Dette vil øke klima- og miljøgevinstene. I tillegg jobber vi for å styrke hensynet til sirkulær økonomi i klimaarbeidet.

Miljødirektoratets arbeid med regelverk fremmer lengre levetid og ombruk av produkter, reduserer ressursbruk og miljø- og klimabelastning, og sikrer tilgang til materialgjenvunnet materiale. Dette støtter [overgangen til en sirkulær økonomi og oppfyllelsen av EU-mål](#). Effektivisering og prioritering av innsatsen i gjennomføringsarbeidet er nødvendig for å møte utfordringene med EUs komplekse regelverk og sikre at norske aktører ikke henger etter i den europeiske omstillingen.

Tilsyn med regelverkene er sentralt for å sikre klima- og miljøgevinster, og vi har lagt vekt på dette i våre anbefalinger til nye/endrede forskrifter.

[Nordisk ministerråds arbeid innen sirkulær økonomi](#) er nå fokusert på fire strategiske områder, og målrettet kommunikasjonsarbeid skal sikre at kunnskapen anvendes i beslutningsprosesser nasjonalt og internasjonalt.

Miljødirektoratets rolle som nasjonal økodesignmyndighet og for bærekraft i prioriterte verdikjeder, vil bli mer avklart med våre forslag til gjennomføring av disse EU-regelverkene. NVE vil fortsatt ha ansvar for sine relevante områder. Vi har styrket vår kompetanse på disse områdene.

Styringsparametere under prioritering 2:

2.1 Sirkulær økonomi er godt integrert i forvaltningens tiltak og virkemidler på alle relevante fagområder. Kunnskap og forpliktelser fra arbeidet i EU og globalt er en del av vurderingene.

2.2 Regelverk, tiltak og virkemidler fremmer bærekraftige produkter, forbruk og verdikjeder.

2.3 Miljødirektoratets rolle som nasjonal økodesignmyndighet og for bærekraft i prioriterte verdikjeder, er avklart.

+ Prioritering 3: Kommunene har i større grad tatt hensyn til nasjonale og vesentlige regionale klima- og miljøinteresser i sin arealforvaltning

Prioriteringen har hovedforankring i klima- og miljømål 1.1.

Mange kommuner har blitt mer bevisste på å ta vare på naturarealene sine, men det gjenstår mye på nasjonalt nivå for å innfri ambisjonen i prioriteringen. Det er nødvendig med sterkere og tydeligere politiske signaler til kommunene, styrket veiledning og virkemidler, samt økt bevisstgjøring om konsekvensene av den pågående bit-for-bit nedbyggingen.

Vi skal bidra til at kommunene har et best mulig kunnskapsgrunnlag om klima- og miljøinteresser, og tilby relevante virkemidler og god veiledning i hvordan slik kunnskap kan benyttes i konkret arealforvaltning. Statsforvalterne skal ha den direkte kontakten og veiledningen av kommunene, og vår rolle er å sette statsforvalterne i stand til å gjøre det. Vi har evaluert vår generelle kommuneveiledning, og har utarbeidet interne retningslinjer for å klargjøre veilederansvaret vi har mot statsforvalter og direkte mot kommunene. Retningslinjene skal sikre at vi jobber helhetlig, koordinert og effektivt i veiledningen av kommunene.

For å gjøre veiledningen mer tilgjengelig og samordnet, samler vi all nettbasert veiledning for kommunene på en egen kommuneside på Miljødirektoratet.no. Dette skal sikre at kommunene enkelt finner fram til oppdatert og relevant veiledning.

Et eksempel på et område der vi har jobbet i 2024 med å forbedre den

nettbaserte veiledningen til kommunene er vannforvaltning. Svært mange kommuner er usikre på hvordan vannmiljø skal ivaretas i [arealplan](#), og Miljødirektoratet har i samarbeid med Direktoratgruppen for vannforvaltning, kommuner, fylkeskommuner (vannregionmyndigheter) med flere, jobbet med veileder til vannmiljø i arealplan for kommunene. Veilederen ferdigstilles, digitaliseres og legges på Miljødirektoratets kommuneveileder i løpet av første halvår i 2025.

Ressursutfordringer både hos oss, statsforvalteren og kommunene utgjør en risiko for om vi klarer å nå ambisjonen i denne prioriteringen. Selv om vi opplever økt bevissthet i mange kommuner, er det fortsatt vårt hovedinntrykk at plankapasiteten, lokalpolitiske prioriteringer med hensyn til arealbruk, og til dels plan- og konsekvensutredningskompetansen i mange kommuner gir grunn til bekymring. Miljøhensyn viker for ofte når kommunene avveier klima- og miljøhensyn opp mot andre forhold. Det er også for stor grad av "konkurranse" mellom kommuner om å tilrettelegge for arealkrevende virksomheter som kan gi mulighet for økt vekst og sysselsetting. Dette, kombinert med uklare og tvetydige sentralpolitiske styringssignaler, gir grunn til bekymring, til tross for statsforvalterens gode innsats med å veilede og rettlede kommunene tidlig i planprosessen. Statsforvalterne har gjort en betydelig innsats for å øke bevisstheten og bruken av [rundskriv T-2/16](#) gjennom veiledning, høringsuttalelser og dialog med kommunene. I vår direktekontakt med kommuner, oppfatter vi at kommunene i økende grad er kjent med innholdet i rundskrivet, men at det er varierende i hvilken grad de tar hensyn til disse interessene i samfunns- og arealplanleggingen.

Vi prioriterer flere tiltak for å styrke kommunenes kompetanse på klima- og miljøhensyn i arealplanlegging. Vi har etablert god dialog med KS og publisert en ny håndbok om konsekvensutredninger. Vi har også samarbeidet med KDD om en felles opplæringspakke om kompetanse i klima- og naturhensyn i areal- og samfunnsplanlegging, basert på en systematisk gjennomgang av kunnskapsmangler. Vi samarbeider også med andre statlige aktører for å lage en felles strategi for samordning og utvikling av arbeidsverktøy og veiledning innen arealplanlegging på klimaområdet.

Det er store variasjoner mellom kommunene i hvordan de håndterer kravet til konsekvensutredninger, og i mange tilfeller er ikke kvaliteten på konsekvensutredningene god nok. Miljøforvaltningen prioriterer å sikre et godt kunnskapsgrunnlag og veileder kommunene på dette området, blant annet gjennom den nyutviklede håndboken i konsekvensutredninger av klima- og miljøtema. Forslag til ny konsekvensutredningsforskrift ble levert til departementet i oktober.

Det er fortsatt behov for å utvikle flere verktøy knyttet til kommunenes arealforvaltning, som naturregnskap og analyseverktøy for å identifisere grønn infrastruktur. Tilskuddet til å utarbeide kommunedelplaner for naturmangfold, gjennomføre planrevisjoner og gjennomføre naturfremmende arealtiltak som er gitt de siste årene, vurderes som meget positivt for flere kommuner. Det er

imidlertid fortsatt for tidlig å vurdere hvor stor effekt dette har.

Vi opplever at det er noe økt oppmerksomhet blant kommuner til å utnytte allerede transformerte arealer og fortette framfor å bygge ut nytt naturareal, men vi har ikke statistikk som viser effekten av at flere kommuner jobber for å bli arealnøytrale. I statsbudsjettet for 2024 ble tilskuddsordningen for ivaretagelse av naturmangfold i arealplanleggingen økt med 65 millioner kroner, og det ble åpnet for at kommunene kunne søke om støtte til en gjennomgang av eldre arealplaner for på en bedre måte å ivareta naturverdiene (såkalt "[planvask](#)"). Mange kommuner har fått økt bevissthet om behovet for planvask, men det er for tidlig å vurdere effekten av ordningen.

Styringsparametere under prioritering 3:

3.1 Kommunene har kunnskap, verktøy og veiledning som legger til rette for at viktige klima- og miljøinteresser jf. rundskriv T-2/16 tas hensyn til i arealforvaltningen.

3.2 Kommunene har utnyttet potensial for fortetting og transformasjon i eksisterende arealer for utbygging før nytt naturareal settes av til utbyggingsformål.

+ Prioritering 4: Virksomheten skal være robust og arbeide systematisk med informasjonssikkerhet, forebyggende sikkerhet og samfunnssikkerhet, for å kunne motstå eller redusere konsekvenser i hele krisespennet

Prioriteringen er ikke direkte knyttet til konkrete miljømål, men følger opp nasjonal digitaliseringsstrategi og [St. meld. 5 \(2020–2021\) Samfunnssikkerhet i en usikker verden](#).

Vi jobber systematisk med sikkerhet- og beredskap og har oppdatert våre planer, rollebeskrivelser og ansvarsfordeling for å styrke beredskapen vår. Vi har hatt til dels stor turnover på dette området og arbeidsmarkedet er krevende. Vi har derfor engasjert ekstern bistand gjennom året til å forbedre vår evne til å avdekke og håndtere hendelser, og for å øke robustheten.

Samfunnsutviklingen innenfor sikkerhet er krevende, og vi jobber kontinuerlig med å forbedre styrende dokumenter for å utvikle vår sikkerhetskultur. Utviklingen på dette området går raskt, og det er særlig krevende å opprettholde god sikkerhetstilstand i rollen som leverandør av felles IKT til etatene i sektoren. Vi har derfor valgt å styrke arbeidet med overvåking av digitale tjenester for alle etater vi leverer IT-drift til.

Utbedring av sårbarheter er ressurskrevende og ofte kostbart. Vi har derfor kartlagt de viktigste forretningsprosessene og hvilke IT-produkter som

understøtter disse, for å revidere og spisse direktoratets kontinuitetsplan.

Vi har tydeliggjort roller og ansvarsområder for sikkerhetsorganisasjonen. Som følge av et stramt arbeidsmarked og stor etterspørsel etter ansatte med sikkerhetskompetanse, opplever vi tidvis høy turnover. Dette er krevende for organisasjonen, og vi har derfor knyttet til oss ekstern bistand mens vi gjennomfører rekrutteringsprosesser for å sikre kontinuitet og overføring til nye ansatte i sikkerhetsorganisasjonen.

Styringsparametere under prioritering 4:

4.1 Kontinuitetsplaner og beslutningsprosedyrer er utviklet for alvorlige IKT-sikkerhetshendelser på felles IKT-driftsplattform.

4.2 Krav gitt i sikkerhetsloven er ivaretatt gjennom etatens arbeid med forbyggende sikkerhet.

4.3 Krav gitt i «Instruks for samfunnssikkerhet» er ivaretatt gjennom virksomhetens arbeid med samfunnssikkerhet.

+ Prioritering 5: Mulighetene som ligger i data og teknologi utnyttes slik at oppgavene våre løses innovativt og effektivt

Prioriteringen er ikke direkte knyttet til konkrete miljømål, men følger den nasjonale digitaliseringsstrategien.

Avstanden til måloppnåelsen er stor fordi vi har kapasitetsutfordringer på å møte behovet vi har for å modernisere, forvalte og utvikle nye digitale løsninger. Vi har styrket egne ansatte på digitalisering, men vi har fortsatt ikke tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å håndtere behovet for digitalisering som er en kritisk forutsetning for å effektivisere miljøforvaltningen og møte de stadig økende kravene fra EU, håndtere miljødata mer effektivt, utvikle naturregnskap og styrke samordningen av klimatilpasningstiltak. Vi har forbedret vår evne til å hente ut informasjon, og vi jobber med å utvikle kompetanse og finne egnede bruksområder for kunstig intelligens, samtidig som vi utvikler en data- og analyseplattform som gir våre saksbehandlere effektiv tilgang til relevante datasett.

I 2024 har vi styrket vårt digitaliseringsmiljø med flere systemutviklere for å møte det økende behovet for digitalisering. For å utnytte mulighetene som ligger i data og teknologi har vi etablert en dataplattform som gjør det enkelt å sammenstille og dele miljø- og klimadata både internt på tvers av fagområder i Miljødirektoratet, og med våre eksterne brukere gjennom vår løsning for deling av åpne data. Plattformen utvikles kontinuerlig med nye datakilder og våre saksbehandlere får innsikt i viktig informasjon og mulighet for å dele miljøkunnskap effektivt. Teknologien muliggjør oppdatering av analyser og

automatisering av deler av saksbehandlingsprosessen. Gode data og analyser er viktig i arbeidet vårt med å optimalisere og utvikle arbeidsprosessene for saksbehandlerne våre.

For å effektivisere kartleggingsarbeidet har Miljødirektoratet startet heldekkende kartlegging av naturtyper i fjell ved hjelp av fjernmåling og maskinlæring. NaturTiltak er et verktøy for kommunal arealplanlegging, som gir oversikt over konkrete tiltak og ressurser som brukes for å bevare, restaurere eller forbedre naturområder. Dette gjør det enklere for kommunene, Miljødirektoratet og statsforvalteren å ta informerte beslutninger om forvaltning av naturområder. Initiativet forenkler søknadsbehandling ved å vise plassering av tiltak og historikk umiddelbart i kart, og halverer søknadsbehandlingstiden.

Vi har etablert en intern gruppe som skal ta i bruk ny teknologi (Power Plattform) for å raskt lage enkle digitale løsninger. Denne teknologien gjør det enkelt å bygge IT-løsninger basert på eksisterende byggeklosser og kobles til vår data- og analyseplattform for å hente ut informasjon og innsikt. Våre utviklere bruker nå KI som en "co-pilot" i utviklingen av IT-produkter. Dette effektiviserer prosessen og hever kvaliteten og gjør at vi digitaliserer raskere.

Vi videreutvikler Dialogen, vårt nye verktøy for brukerhenvendelser, og integrerer interne henvendelser fra IT, arkiv, HR med flere. Målet er å redusere antall henvendelser ved at brukerne finner svar selv. Dialogen bruker data til automatisk søk basert på spørsmål, og saksbehandlere kan lage svarmaler for gjentakende henvendelser. Integrasjon med Microsoft Power BI gir bedre rapportering og analyse, noe som forbedrer nettsidene og gjør informasjonen mer tilgjengelig.

Vi har automatisert internmeldinger ved nyansettelser, endringer og fratredelser med bruk av SharePoint og Power Automate. Tidligere var dette en manuell prosess. Nå genereres chat-meldinger i Teams og oppgaver tildeles støtteavdelingene automatisk. Ved å integrere dette i Dialogen kan vi ytterligere effektivisere prosessen med å ta imot nye ansatte.

Vi tester generative KI-verktøy som Microsoft Copilot og Microsoft Copilot 365 i Teams og Office. Vi forbereder data for å kunne anvende kunstig intelligens, jobber med sikkerhet, personvern compliance og tilgangsstyring, og øker kompetansen på effektiv og forsvarlig bruk av KI-assistenten gjennom deling av erfaringer, faglunsjer og kurs. Automatisk sletting av utdatert data, først data eldre enn 10 år, er også en del av arbeidet.

Til tross for disse fremskrittene er behovet for ytterligere digitalisering og kompetansebygging stort. Vi må investere i teknologi og kapasitet for å møte det økende ressursbehovet, sikre en kunnskapsbasert og treffsikker miljøforvaltning, og håndtere de stadig mer komplekse kravene som stilles til oss.

Styringsparametere under prioritering 5:

5.1 Interne og eksterne arbeidsprosesser effektiviseres gjennom utnyttelse av data og teknologi, med høy nytteeffekt for eksterne brukere.

5.2 Ny teknologi prøves ut i organisasjonen der det løser oppgaver bedre og mer effektivt.

+ Prioritering 6: Styrke arbeidet mot miljøkriminalitet

Prioriteringen har hovedforankring i miljømål 1.2.

Arbeidet mot miljøkriminalitet er styrket innenfor de rammene vi har til rådighet, men vi må fremover sikre ressurser til risikobasert innsats, langsiktig tilstedeværelse og samarbeid med andre myndigheter. For å forebygge og øke etterlevelsen av miljøregelverket, må vi prioritere målrettet informasjon og veiledning.

Målrettet informasjon og veiledning bidrar til økt etterlevelse av miljøregelverket. Vi ser en tydelig allmennpreventiv effekt når vi prioriterer risikobasert innsats og tilstedeværelse over lengre tid. Effekten kan imidlertid avta når innsatsen flyttes, og tilstrekkelige ressurser er nødvendig for å opprettholde trykket. Samarbeid med andre myndigheter gir effekt og må prioriteres og videreutvikles.

Aktiv bruk av informasjonsvideoer engasjerer og øker bevisstheten og kunnskapen i befolkningen. Vi formidler informasjon om regelverk gjennom dialog med frivillige organisasjoner og andre, med mål om å redusere unødvendige anmeldelser. Den nye veilederen for import og salg av produkter er revidert for å gjøre det enklere for virksomheter å forstå forventningene. Veiledning er et effektivt virkemiddel for virksomheter som ønsker å etterleve regelverket, men som trenger mer kunnskap.

Mediedekningen av miljøkriminalitet har økt både i nasjonale og lokale medier. Selv om det er vanskelig å måle effekten, ser vi eksempler på redusert antall lovbrudd i områder med stor mediedekning, noe som tyder på en forebyggende effekt. Vi har synliggjort Miljødirektoratet som kontrollmyndighet ved å dele resultater og sanksjoner fra kontroller gjennom sosiale medier, innsalg og nyhetsmeldinger. Dette har gjort relevante grupper i befolkningen kjent med hvordan vi fører kontroll og sanksjoner. Vi har også informert om nytt regelverk for havbruksnæringen og den kommende landsdekkende tilsynsaksjonen av landbasert akvakultur.

Fokus på tilsyn på ett eller flere områder over tid gir ofte resultater, særlig der kontrollobjektene ikke skiftes ut ofte. Vi har registrert forbedring i regelverksetterlevelse på flere områder, som merking av kjemikalier og sertifisering av installatører av kulde- og varmeanlegg. Ifølge Tolletaten har tidligere domfellelser i saker som handler om smugling av fluorholdige gasser hatt en positiv effekt, men effekten vil reduseres over tid, og krever mer fokus fremover.

Kontroll av tanklagring er prioritert, og flere anlegg er stanset på grunn av brudd. Intensiverte kontroller de siste årene har bidratt til økt etterlevelse av regelverket, noe som på sikt gir rom for å prioritere andre tilsynsområder.

Kontroll av netthandel er også prioritert, men det er utfordrende på grunn av markedets dynamikk, med stadige nye kontrollobjekter og uregulerte handelsmønstre, samt manglende myndighet over nettbutikker utenfor EU. Effekten av kontrollen er vanskelig å måle, men tilstedeværelse, kontinuitet og god informasjon er viktig for å gjøre forbrukere oppmerksomme på risikoen ved å handle varer utenfor EU.

Vi har i 2024 arbeidet med regelverksutvikling som skal bidra til redusert miljøkriminalitet. Tilbake i 2021 fikk vi i samarbeid med Riksantikvaren i oppdrag fra KLD å vurdere lovendringer og andre forslag som oppfølging av stortingsmeldingen om miljøkriminalitet. I forlengelsen av vårt svar fikk vi et nytt oppdrag å på å utforme forslag til lovbestemmelser og levere utkast til høringsnotat sammen med Riksantikvaren som vi leverte i 2024.

Alvorlige brudd følges tett opp med ulike virkemidler, noe som bidrar til etterlevelse av miljøregelverket. Direktoratet anmeldte i 2024 totalt 263 lovbrudd til politiet.

Økt og aktiv bruk av overtredelsesgebyr i tillegg til anmeldelser har en preventiv effekt. Overtredelsesgebyr brukes i økende omfang på mindre alvorlige brudd på naturmangfoldloven, for eksempel i verneområder. Bruken av overtredelsesgebyr for enkelte overtredelser av [CITES-forskriften](#) gikk noe ned i påvente av rettslig avklaring i enkeltsak i rettssystemet, men forventes å øke igjen. Muligheten til å bruke overtredelsesgebyr overfor ulovlig [motorferdsel](#) i utmark ble utvidet i 2024, noe som forventes å føre til økt bruk fremover på dette saksområdet. Totalt ble det fattet 70 vedtak om overtredelsesgebyr for brudd på naturmangfoldloven, lov om laksefisk og innlandsfisk mv. og motorferdselsregelverket i 2024.

Vi har nå tatt i bruk [overtredelsesgebyr](#) etter forurensningsloven og produktkontrollloven. Det er fattet fem vedtak om overtredelsesgebyr i 2024 og ytterligere tre vedtak var varslet. Det er ikke mottatt klager på vedtakene om overtredelsesgebyr etter forurensningsloven og produktkontrollloven, og alle gebyrene er sendt til innkreving. Statsforvalterne får myndighet til å bruke overtredelsesgebyr på noen områder etter forurensningsloven fra 1. januar 2025. I den forbindelse har Miljødirektoratet vurdert flere statsforvaltersaker for overtredelsesgebyr og har tatt en sak videre. Dette vil sammen med Miljødirektoratets saker være eksempelsak for statsforvalterne. Vi har i 2024 veiledet statsforvalterne for å bidra til enhetlig praksis innen overtredelsesgebyr på forurensningsområdet.

Samarbeid med toll, politi, kystvakt og andre er fortsatt viktig for effektiv innsats mot miljøkriminalitet. Oppdaterte rutiner for rapportering fra feltarbeid til

Tolletaten og Økokrim har bidratt til raskere informasjonsflyt ved mistanke om miljøkriminalitet. Hvert år bidrar Miljødirektoratet til Tolletatens nasjonale trusselvurdering, og gjennom felles prioriteter oppnår vi størst effekt.

Samarbeidsaksjoner har ført til økt forståelse av de ulike etaters utfordringer og muligheter for håndtering av miljøkriminalitet. Direktoratet har deltatt i aksjoner der alvorlig miljøkriminalitet er avdekket, og vi har økt samarbeidet mot internasjonal faunakriminalitet. Dialog med politiet har også vært viktig for å standardisere reaksjoner på enkle avvik under kontroll.

Miljødirektoratet og Tolletaten har inngått en samarbeidsavtale hvor ansvaret for sanksjonering av brudd på CITES-forskriften er avklart. I stedet for at toll anmelder, ilegger nå Miljødirektoratet overtredelsesgebyr i mindre alvorlige saker. Økt samarbeid mellom Tolletaten og Miljødirektoratet på import av kjemikalier bidrar til å avdekke flere ulovlige forsendelser. Vi deltar i markedstilsynsnettverket som samler alle varetilsyn, noe som øker samarbeidet på tvers av sektorene.

Mye av regelverket under EUs grønne giv har økte krav til omfang og frekvensen av tilsyn. Dette kan være til hinder for den risikobaserte tilnærmingen vi baserer tilsynet vårt på. Avskogingsforordningen er et eksempel på et regelverk med høye krav til tilsynsfrekvens som vil være svært utfordrende å etterleve med gjeldende budsjettammer.

Styringsparametere under prioritering 6:

6.1 Økt forebygging av miljøkriminalitet og økt etterlevelse av miljøregelverket.

6.2 Det risikobaserte kontroll- og sanksjonsregimet virker reelt og mer allmennpreventivt mot overtredelser av regelverket.

6.3 Effektivt samarbeid med andre etater for å oppnå størst mulig effekt.

+ Prioritering 7: Forvaltningen har et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å kunne bidra med klima- og miljøvurdering og veiledning på bærekraftig finans og bærekraftsrapportering

Prioriteringen er relevant for en lang rekke klima- og miljømål.

Direktoratet har etablert en nettside med informasjon og lenker til relevante ressurser og levert på flere oppdrag fra departementet. For at vi skal oppnå ambisjonen i prioriteringen og innfri forventningene hos andre offentlige aktører, trenger vi å styrke vår kunnskap og kapasitet ytterligere for å dekke veiledningsbehovet.

Bærekraftsrapportering blir en integrert del av virksomheten for stadig flere aktører, både private og offentlige. En viktig årsak til dette er krav fra EU, blant annet gjennom bærekraftsdirektivet (CSRD). I Norge har Finansdepartementet og Finanstilsynet hovedansvaret for regelverket, mens Miljødirektoratet veileder og bidrar innen våre områder. Det er behov for bedre koordinering og for å avklare forventninger og ansvarsfordeling mellom ulike myndigheter.

Bærekraftig finans og bærekraftsrapportering omfatter mange av direktoratets fagområder og har koblinger til flere av Norges klima- og miljømål. Rapporteringsregelverket sier mye om hva som skal rapporteres, men lite om hvilken metode som skal benyttes. Vår rolle er å veilede slik at miljøhensyn blir ivaretatt på en enhetlig måte av både offentlige og private aktører.

I 2024 lanserte vi en nettside som samler veiledning og lenker. Vi jobber med å revidere nettsiden og fylle den med mer informasjon og veiledning. Konkret betyr det blant annet å videreutvikle faktordatasett for å gjøre virksomheters klimagassregnskap så komplett som mulig. Dette vil bidra til konsistens mellom ulike aktørers regnskap. Vi har levert innspill til KLD på miljøfaglige begreper i oversettelsen av deler av taksonomiregelverket og nye standarder for bærekraftsrapportering og bidratt til en nasjonal kartlegging av potensiell dobbeltrapportering for næringslivet etter krav om bærekraftsrapportering og andre lovverk.

Vi følger internasjonale fora for å lære av utviklingsarbeid i andre land og har dialog med ulike nasjonale aktører for å få innspill på behov og sikre helhetlig veiledning og informasjon.

De store aktørene bygger opp egne fagmiljøer på temaet bærekraft, og mange selskaper ligger foran miljøforvaltningen i arbeidet med regelverket. De fleste aktører ser ut til å ha kommet lenger på klimaområdet enn de andre miljøområdene. Både næringsaktører og offentlige aktører har store forventninger til oss, både når det gjelder detaljkunnskap og tilgjengeliggjøring av informasjon. Vi har ikke tilstrekkelige ressurser til å følge opp henvendelser godt nok til å dekke behovet. Dette gjelder på tvers av miljøområdene. Det er også metodiske utfordringer med å etablere et faktordatasett som dekker helheten og er representativt for aktiviteter og produkter i Norge. Det er derfor fare for at vi ikke i tilstrekkelig grad dekker veiledningsbehovet innenfor bærekraftsrapportering.

Styringsparametere under prioritering 7:

7.1 Tilrettelegging av informasjon som er relevant for selskaper og statlige virksomheters bærekraftsrapportering, som blant annet klimagassregnskap.

7.2 Relevante faglige vurderinger til departementet om operasjonalisering av kriterier i EUs taksonomi.

+ Prioritering 8: Styrke kapasitet i forvaltningen i utvalgte utviklingsland gjennom å effektivt dele kompetanse og kunnskap om klima- og miljøforvaltning

Prioriteringen følger opp tverrgående bistandsarbeid og er ikke direkte knyttet til konkrete klima- og miljømål.

Vi styrker miljøforvaltningskompetansen i utvalgte land.

Kompetansen vår er etterspurt på en rekke tematiske områder, og det er god framdrift i arbeidet med å etablere og videreutvikle institusjonssamarbeid, både under kunnskapsbankprogrammene i samarbeid med Norad og i miljøavtalelandene (India, Kina og Sør-Afrika) i samråd med KLD.

Under miljøavtalene med Kina, India og Sør-Afrika pågår det i dag prosjekter knyttet til klima, naturmangfold og forurensning/marin forsøpling. Dette samarbeidet støtter mange internasjonale prosesser, gir Norge økt innsikt i landenes forhandlingsposisjoner og styrker den globale politiske dialogen om internasjonale miljøutfordringer.

Vårt mangeårige faglige samarbeid med kinesiske miljømyndigheter i utviklingen av et nasjonalt marked for handel med klimakvoter er et konkret eksempel på hvordan prosjektsamarbeidet bidrar til politisk dialog. I den nåværende prosjektfasen er det besluttet å etablere en egen policydialog mellom KLD og det kinesiske miljøverndepartementet (MEE) innen klima.

I 2024 feiret Norge og Kina 20 års miljøsamarbeid. Dette ble markert ved besøk til Kina av vår statsråd, hvor det blant annet ble undertegnet nye avtaler om samarbeid om metan og plast, og gjennomført et feltbesøk til Indre Mongolia under vårt biomangfoldprosjekt.

Under miljøavtalene i KLDs regi styrker vi i særlig grad forvaltningen i India og Kina, mens vi viderefører samarbeidet med Sør-Afrika om forebygging og håndtering av plastavfall i samråd med KLD.

Under kunnskapsprogrammene ble Olje for utvikling fasen ut i 2024, og det arbeides med å etablere to nye kunnskapsprogrammer knyttet til energi- og hav for utvikling koordinert av [Norad](#). Planlegging av langsiktige institusjonssamarbeid i land som Nepal, Mosambik og Malawi er godt i gang og flerårige samarbeidsavtaler forventes å være på plass i 2025.

Under kunnskapsprogrammene støtter vi utvikling av lov- og regelverk og arbeidet med å tilgjengeliggjøre og bruke miljøkunnskap i beslutningsprosesser. Vi bidrar med opplæring i regulering og tilsyn. Resultatet er bedre og mer presise miljøvilkår i tillatelser som blir gitt. Vår vektlegging av involvering og samarbeid med berørte sektorer i prosessene vi er involvert i, bidrar også til å styrke

sektorsamarbeid og sektoransvar i samarbeidslandene.

Styringsparametere under prioritering 8:

8.1 Miljøforvaltningskomponent i Norads Kunnskapsbankprogrammer Energi for utvikling og Hav for utvikling er etablert og følges opp innenfor ressursrammen i 2019 for programmet Olje for utvikling (som er under avvikling).

8.2 Videreutvikling av prosjektporteføljer i Kina, India og Sør-Afrika innenfor samme ressursramme som i 2019 for å sikre kontinuitet i miljødialogen og kjenne deres forhandlingsposisjoner i relevante miljøkonvensjoner.

+ Prioritering 9: Klima og natur, og sammenhengen mellom dem, er godt integrert på tvers i miljøforvaltningen

Prioriteringen har hovedforankring i miljømål 1.1, men vil også være positivt for måloppnåelse for klima- og miljømål 5.1–5.4.

Vurderinger av klima og natur, og sammenhengen mellom dem på tvers av miljøforvaltningen, er tydelig i flere av våre leveranser og gir viktige bidrag til samfunnsdebatten. Vi jobber godt med å nå prioriteringen, men det er behov for kontinuerlig bevisstgjøring for å sikre dette i en situasjon med knappe ressurser.

Vurderinger av klima og natur og sammenhengen mellom dem står sentralt i mange av direktoratets leveranser. Arealforvaltning generelt og arealforvaltning knyttet til fornybar energi, transport og skog spesielt, peker seg ut som spesielt viktige områder hvor helhetlige vurderinger av konsekvenser for klima og natur er viktig. Erkjennelsen av at areal er en begrenset ressurs og viktig for å løse både klima- og naturkrisen, er tydeligere på alle forvaltningsnivåer nå enn for noen år siden. Vi jobber godt med å se helhetlig på klima og natur i våre vedtak, kunnskapsgrunnlag og faglige råd.

Arealforvaltning er nøkkelen til å operasjonalisere at klima og natur sees i sammenheng. Kommunene er dermed avgjørende for at vi faktisk klarer å gjennomføre helhetlig forvaltning hvor både klima og natur hensyntas. I 2024 gjorde vi flere grep som vi mener har bidratt til bedre veiledning for kommunene. Direktoratet har, i samarbeid med planavdelingen i KDD, laget en webinarserie og en møteplass for kommuner om klimatilpasning, utslippskutt og naturmangfold i planarbeid. Alle ti webinarer er gjennomført med høy deltakelse. Deltakerevaluering viser at over 90 prosent er fornøyd med det faglige utbyttet og de tematiske nettsidene som er laget for webinarserien hadde i 2024 ca. 48 000 visninger.

Direktoratets nettside er oppdatert slik at kommuneveiledningen er samlet og lettere tilgjengelig gjennom en [egen inngang for kommunene](#). Etter lanseringen i begynnelsen av november 2024, ble kommuneveilederen den femte mest besøkte

nettsiden i fjor. Statistikken viser nesten 5 000 besøk og over 10 000 sidevisninger. Vi har også lagt på en egen spørreundersøkelse på nettsiden, og så langt viser den at 85 prosent av brukerne fikk gjennomført sin brukeroppgave på kommuneveilederen. Vår vurdering er at vi ser ut til å ha lyktes godt med å nå ut til kommunene med veiledningen vår til kommunene.

For tilskuddsordninger på klima- og naturområdet som har en arealdimensjon, har vi satt i gang et arbeid for å se de ulike ordningene mer i sammenheng slik at det blir enklere for kommuner å søke tilskudd på de rette ordningene samt for å sørge for at søknader fra kommuner som jobber med helhetlige tiltak hvor klima- og naturhensyn sees i sammenheng, blir håndtert på en god og effektiv måte. Dette er et arbeid som vil pågå også framover i tid.

I 2024 hadde direktoratet flere leveranser som har bidratt til et bedre kunnskapsgrunnlag om sammenhenger og påvirkninger mellom natur- og klimautfordringer. Vi la frem statistikk over utviklingen av inngrepsfri natur og en oversikt over planlagt arealbruk i årene fremover. Vi leverte også et oppdatert klimagassregnskap for kommuner og fylker for skog- og arealbrukssektoren i samarbeid med Nibio. Regnskapet viser hvordan vi bruker og bygger ned areal og hvordan dette har påvirket utslipp og opptak av klimagasser i periodene 2011–2015 og 2016–2020. Sammenheng mellom konsekvenser av klimaendringer og natur og forurensing er belyst i direktoratets gjennomgang av tiltak for å styrke forebygging og håndtering av forsøpling og forurensning ved ekstremvær. Vi er også opptatt av å tydeliggjøre veiledning om naturbaserte løsninger, slik at det blir utarbeidet og brukt. Denne veiledningen ble oppdatert i 2024. Naturbasert flomdemping og overvannshåndtering står også sentralt i oppfølgingen av nasjonal strategi for restaurering av vassdrag, som er del av den økosystembaserte vannforvaltningen etter vannforskriften.

I de årlige rapportene om Klimatiltak i Norge, analyserer vi hvordan vi kan kutte klimagassutslipp på tvers av sektorer og hvilket kraftbehov det fører til. Vi jobber aktivt internt med å utnytte den brede kunnskapen vår i det vanskelige skjæringsfeltet mellom klima og natur, og bistår med avveininger og med relevante tiltak for å unngå eller begrense miljøkonsekvensene knyttet til energiproduksjon. Vi jobber for at aktører og beslutningstakere skal forstå at klima- og naturkrisen må løses i sammenheng og vi skal bidra til at utbygging av fornybar energi er bærekraftig.

På skogområdet har vi satt ut oppdrag til flere forskningsinstitutter i fellesskap for å sikre at kunnskapsgrunnlaget ivaretar hensyn til både klima og naturmangfold. I forbindelse med oppdatering av faggrunnlaget til havforvaltningsplanene har vi gjennomført utredninger for både kyst og hav. Disse utredningene synliggjør konsekvenser for utvalgte nøkkelarter gitt ulike utslippsscenarier.

Vi har laget forslag til flere lovendringer som kobler klima og natur sammen. Dette gjelder forslag om endringer i naturmangfoldloven slik at bevaring av naturlige økosystemer gjennom områdevern også kan bidra til karbonopptak og -lagring eller tilpasning til klimaendringer, forslag til forbud mot nye torvuttak,

samt gjort tilleggsvurderinger av forslag til forskrift om forbud om nedbygging av myr.

Vi tilgjengeliggjør i økende grad kunnskap om sammenhengen mellom klimaendringer og naturmangfold i nyhetsmeldingene våre, i media og poster i sosiale medier. Vi eksponerer på denne måten befolkningen for budskapene våre, og vår vurdering er at vi på denne måten bidrar til å øke kunnskapen om temaet.

Styringsparametere under prioritering 9:

9.1 Krav til vurderinger av både klima- og naturhensyn er tydeliggjort i aktuell veiledning, og avveininger mellom natur og klima er synliggjort i uttalelser, vedtak og tiltak der det er relevant.

9.2 Helhetlig kunnskapsgrunnlag om relevante sammenhenger og påvirkninger mellom natur- og klimautfordringer, herunder naturbaserte løsninger blir utarbeidet og brukt.

+ Prioritering 10: Sikre gjennomføring av EØS-relevant regelverk i EUs grønne giv, bidra til innlemmelse i EØS-avtalen og til at prioriterte norske klima- og miljøinteresser ivaretas i regelverks- og politikkutviklingen i EU

Prioriteringen har hovedforankring i miljømål 5.2 og 5.3.

Vi er i gang med å øke sannsynligheten for rettidig og effektiv gjennomføring av EØS-relevant regelverk, og vi er bedre rigget for å medvirke tidlig, men det er fortsatt betydelig risiko for at vi ikke når målene i denne prioriteringen. Håndtering av den store mengden nye oppgaver er fortsatt en betydelig utfordring for oss, og det tverrsektorielle aspektet i den grønne given legger press på norsk forvaltning som i stor grad jobber sektorinndelt. Manglende overordnet styring og koordinering av EØS-saker i Norge gjør at nødvendige avklaringer på overordnet nivå uteblir, slik at Norge ikke får medvirket i EUs regelverksprosess og gjennomføringsarbeidet forsinkes. I sum innebærer dette at etterslepet for innlemmelse av EØS-relevant regelverk på våre ansvarsområder vil øke.

Miljødirektoratet har iverksatt flere tiltak for å adressere risikoene på dette området, inkludert omrokking av interne ressurser og tilføring av nye ressurser til EU/EØS-arbeidet i fagavdelingene. EU/EØS-arbeidet har fått høyere prioritet enn tidligere, og et viktig grep er at EU/EØS nå diskuteres i etatsstyringsmøtene. Økt EU/EØS-kompetanse gjør at vi nå er bedre rustet til å identifisere EØS-rettslige utfordringer og at arbeidet med å skrive EØS-notater er mer effektivt og målrettet.

Økt samarbeid på tvers har økt sannsynligheten for å fange opp utfordringer i sektorovergripende regelverk som kan forsinke gjennomføringen og hvor

medvirkning mot EU kan være relevant. Etatsgruppen for samarbeid om EU/EØS-prosesser er en nyttig plattform for å sikre økt forståelse for nye EU-regelverk, hva de betyr for Norge, og hvordan andre etater berøres av regelverket. Fremover vil gruppen også brukes for å utveksle erfaringer, rutiner og kompetanse for å sikre et mer effektivt EØS-arbeid.

Til tross for disse tiltakene forventes det at etterslepet for innlemmelse av EØS-relevant regelverk på våre ansvarsområder vil øke. Det tar tid å bygge opp nødvendig EU/EØS-kompetanse, og en rekke omfattende EU-regelverk skal gjennomføres de neste årene. For å unngå unødvendig ressursbruk er det viktig med tydelig styring fra ledere, at rutinene for EU/EØS-arbeidet etterleves, og at direktoratet fortsetter arbeidet med å bygge og beholde EU/EØS-kompetanse. Flere av de nye EU-regelverkene har mange underliggende rettsakter, og oppfølgingen av disse kan bli et stort ressursluk dersom det ikke prioriteres hvilke som skal følges opp og at innsatsen som legges ned justeres etter sakens omfang og kompleksitet. Manglende ressurser og EU/EØS-kompetanse hos KLD og andre berørte etater/departement vil også forsinke gjennomføringen siden det tar tid å lande avklaringer og prioriteringer. Samarbeid med andre etater er tidkrevende, spesielt for regelverk der flere departementer og/eller etater er ansvarlige, og forsinket gjennomføringsarbeid hos andre vil føre til forsinkelser hos Miljødirektoratet.

Vi ser også at manglende overordnet styring og koordinering av EØS-saker i Norge hindrer nødvendige avklaringer på overordnet nivå. Eksempelvis vil forsinkede avklaringer om ansvarsfordeling og EØS-relevans gjør det utfordrende å fremme norske synspunkter overfor EU, forsinke gjennomføringen av EØS-relevant regelverk og øker etterslepet. Tidlig dialog og ansvarsavklaring mellom departementer, samt tidlig avklaring av EØS-relevans, er derfor nødvendig. Gjennomføringen av disse regelverkene vil kreve betydelige ressurser, så det er viktig å avklare omfanget for å være godt forberedt.

Videre er det fortsatt betydelig risiko for at vi ikke klarer å medvirke tidlig på prioriterte områder hvor Norge har viktige interesser. En utfordring er at Miljødirektoratet ikke alltid klarer å løfte aktuelle saker til KLD tidlig nok og på en måte som tydeliggjør behovet for oppfølging. Det er også viktig med tidlig dialog med KLD, EFTA-sekretariatet og andre etater om potensielle utfordringer i EU-regelverk. For å lykkes, trenger vi tydelige prioriteringer og raske avklaringer fra KLD, spesielt for tverrsektorielle regelverk. Økt samarbeid internt og eksternt har økt sannsynligheten for å identifisere norske interesser, men risikoen er fortsatt betydelig.

Regelverkene som utvikles i EU, er stadig mer tverrsektorielle, og dette er krevende for forvaltningen i Norge hvor vi i stor grad jobber sektorinndelt. Eksempler på særlig tverrgående regelverk hvor det er annet departement enn KLD som er hovedansvarlig, er EUs nettonullutslippsforordning, forordningen om kritiske råmaterialer og fornybardirektivet, men alle regelverkene i den grønne given har tverrsektorielle aspekter ved seg. Dette krever koordinering på tvers og

rask avklaring av ansvarlige departementer for å sikre Norges medvirkning der vi har viktige interesser og tidlig identifisering av eventuelle tilpasningsbehov.

Saker fra oss om nytt EU-regelverk får gode medieoppslag og høye tall i sosiale medier, og besøkstallene for nettsidene om nye EU-forordninger viser at det er interesse for temaet. Mange virksomheter blir berørt av de nye regelverkene, og vi ser at det er behov for å nå enda flere i målgruppa etter hvert som flere regelverk og veiledere kommer på plass. Vi er usikre på om virksomhetene er godt nok kjent med regelverket.

Styringsparametere under prioritering 10:

10.1 Effektiv, rettidig vurdering og korrekt gjennomføring av EØS-relevant regelverk.

10.2 Tidlig medvirkning på prioriterte områder og der Norge har viktige interesser.

Miljødirektoratets årsrapport for 2024

Naturmangfold

Prioriteringer for naturmangfold.

Nasjonale klima- og miljømål:

Miljømål 1.1 Økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester

Status: Statusen i norske økosystemer er middels god, med unntak av hav og fjell som har god status.

Følgende prioriteringer kan knyttes til nasjonalt mål 1.1: P3, P9, P11, P12 og P13.

Miljømål 1.2 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

Status: Tilstanden og utviklingen for truede og nær truede arter og naturtyper er sprikende, men generelt ikke god nok til at målet nås.

Følgende prioriteringer kan knyttes til nasjonalt mål 1.2: P6, P13.

Miljømål 1.3 Et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner

Status: Målet kan nås, men progresjonen for vern av skog og hav- og kyst er lav.

Følgende prioriteringer kan knyttes til nasjonalt mål 1.3: P13, P14 og P15.

[Norges miljømål om naturmangfold på Miljøstatus.](#)

Relevante bærekraftsmål:

+ Prioritering 11: Kunnskapsgrunnlag for økosystembasert forvaltning av terrestriske økosystemer er etablert

Prioriteringen følger opp miljømål 1.1.

Kunnskapsgrunnlaget for økosystembasert forvaltning på land er forbedret, men vi har fremdeles et godt stykke igjen for å kunne innfri prioriteringen. For å få tilstrekkelig kunnskap om utvikling av utbredelse og tilstand i økosystemer må vi ha tilstrekkelig grunnlagsdata. Fremover vil vi jobbe systematisk for å fylle identifiserte kunnskapshull. Det er særlig mangler for de marine klassene, våtmark, kulturlandskap og åpent lavland

Kunnskapsgrunnlaget for skog er forbedret gjennom et tett samarbeid med Landbruksdirektoratet, hvor vi har utarbeidet en oversikt over mulige tiltak og virkemidler for å opprettholde eller forbedre den økologiske tilstanden i skog. Denne oversikten er et viktig steg på veien mot å få på plass utredning av nødvendige tiltak. Tiltak og virkemidler er ennå ikke besluttet på politisk nivå, og gjennomføring i og på tvers av sektorer er derfor ikke igangsatt. Fremover er det behov for å tette kunnskapshull, redusere usikkerheter i kunnskapsgrunnlaget, og innhente enda mer detaljerte grunnlagsdata. Vi har sammen med Landbruksdirektoratet ferdigstilt oppdraget om å kartlegge naturskogen, og en første versjon ble levert til departementene i desember.

Vi er godt i gang med å dreie innsatsen fra en detaljert utvalgskartlegging til heldekkende nasjonal kartlegging, blant annet gjennom etableringen av et kart over all natur i Norge basert på NiN, hvor vi tar bruk fjernmåling og kunstig intelligens for å øke hastigheten på kartleggingen.

For å vurdere hva som er effektiv ivaretagelse av trua natur i økosystembasert forvaltning, trengs både kunnskap om status og utvikling, men også mer detaljert kunnskap om hvilke tiltak som er gjennomført hvor, hvordan og når. For mange trua arter med lave og fragmenterte bestander kreves mer målretta tiltak over tid for å bygge opp bestandene igjen.

Per i dag har vi ikke et godt kunnskapsgrunnlag eller gode verktøy for å kunne slå fast om vi har effektiv ivaretagelse av truet natur ut fra et økosystemperspektiv. Vi har effektovervåking på enkelte arter og naturtyper. I tillegg vil den digitale tiltaksbasen som er under utvikling bli et nyttig verktøy, ved å gi oversikt over hvilke tiltak som gjennomføres hvor. Over tid vil den også gi kunnskap om omfang av tiltak, hvilke tiltak som har best effekt og mulighet for å se ulike tiltak i sammenheng.

Detaljert kunnskap om økosystemene og truet natur innhentes gjennom feltkartlegging etter Miljødirektoratets instruks, basert på systemet [Natur i Norge](#) (NiN). Artsdatabanken lanserte en ny versjon av NiN (NiN3) i november 2023. Miljødirektoratet vil ta denne versjonen av NiN i bruk så fort Artsdatabanken lanserer ny rødliste for naturtyper som er basert på NiN3 i november 2025, med første feltsesong i 2026 under forutsetning av at den videre utviklingen i regi av Artsdatabanken følger planlagt framdriftsplan.

For å kunne vurdere den økologiske tilstanden i økosystemene på land må vi ha tilstrekkelig detaljerte grunnlagsdata. På nasjonalt og regionalt nivå er det i hovedsak nasjonale, arealrepresentative overvåkingsprogrammer som leverer grunnlagsdata til tilstandsvurderingene, men for å kunne si noe om den økologiske tilstanden på mer lokalt nivå, for eksempel kommunenivå, trengs det data med høyere oppløsning enn det vi har i dag. Det vil da være behov for en satsning på datainnsamling basert på fjernmåling og modellering, i samspill med en satsning på nye bakkesannheter.

For skog, fjell, arktisk tundra, og havområdene Barentshavet, Norskehavet, Nordsjøen og Skagerak har vi datagrunnlag for å vurdere den økologiske tilstanden på nasjonalt og regionalt nivå. For disse økosystemene ble tilstandsvurderinger gjennomført for første gang etter fagsystem for økologisk tilstand i perioden 2020–2023. Dette vil gi kunnskap til det nasjonale naturregnskapet, til rapportering på det nasjonale målet om at økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester, og til arbeid med menyer av tiltak for å opprettholde eller forbedre den økologiske tilstanden.

For våtmark og åpent lavland har vi siden 2022 jobbet for å forsterke faggrunnlaget slik at den økologiske tilstanden også kan vurderes for disse økosystemene. Arbeidet fortsetter i 2025 i form av utvikling av overvåking og indikatorer. Dette vil gjøre at den økologiske tilstanden kan vurderes for våtmark og åpent lavland etter 2025. Naturindeksen vil oppdateres i løpet av året og vil gi ytterligere data til fagsystem for økologisk tilstand. Vi jobber også med å få på plass en datainfrastruktur som vil være en plattform for å få inn og dele data fra

tilstandsvurderingene i fagsystemet. Norges Forskningsråd har i 2024 gjort en evaluering av det vitenskapelige grunnlaget for fagsystemet, som vil være et viktig bidrag i den videre utviklingen av fagsystemet.

Selv om vi tar sikte på å gjennomføre tilstandsvurderinger for alle økosystemer etter 2024, vil det fortsatt være mangel på overvåkingsdata, manglende kunnskap om referansetilstander, samt mangel på data om økosystemenes utbredelse. Dette vil gi stor usikkerhet i tilstandsvurderingene for enkelte økosystemer. Feltbasert overvåking er nødvendig, men ressurskrevende. Det er derfor viktig å også ta i bruk innovative metoder, men innhenting og bruk av slike data er et utviklingsarbeid som vil ta tid.

I arbeidet med utvikling av et heldekkende kart over økosystemer i Norge publiserte Miljødirektoratet i februar 2024, i samarbeid med NIBIO, Kartverket og SSB, [en testversjon av Grunnkart for bruk i arealregnskap](#). Målsettingen med dette arbeidet har vært å ha et felles utgangspunkt for alle interessenter som skal lage et arealregnskap –enten det er på nasjonalt, regionalt eller lokalt nivå. Videreutvikling av kartgrunnlaget vil fortsette i regi av samarbeidspartnerne. I kartet er EUs økosysteminndeling testet ut på eksisterende data. Kartet, og arbeidet med sammenstilling av eksisterende data, har gitt viktig kunnskap om hvor de mest sentrale kunnskapshullene er. Det er særlig mangler og kunnskapshull for de marine klassene, våtmark, kulturlandskap og åpent lavland. Vi må fremover jobbe systematisk for å fylle kunnskapshull i eksisterende kartgrunnlag for å få oversikt over økosystemenes utbredelse og tilstand.

Styringsparametere under prioritering 11:

11.1 Endelig besluttede tiltak med tilhørende virkemidler for å opprettholde eller bedre tilstanden i en differensiert forvaltning av skog blir gjennomført i og på tvers av sektorer.

11.2 Effektiv ivaretagelse av trua natur i økosystembasert forvaltning.

11.3 Faggrunnlaget for å vurdere økologisk tilstand i økosystemene på land gir grunnlag for å vurdere den økologiske tilstanden på regionalt og nasjonalt nivå.

11.4 Sentrale kunnskapshull i et heldekkende kart over økosystemer i Norge er identifisert og blir brukt ved prioritering av ny kunnskapsinnhenting.

+ Prioritering 12: Det er etablert et naturregnskap med god forvaltningsnytte som er i tråd med internasjonale standarder og forpliktelser

Prioriteringen følger opp miljømål 1.1.

Vi er i rute med å forberede et nasjonalt naturregnskap i 2026, i tråd med internasjonale standarder og forpliktelser. For å sikre forvaltningsnytte og sammenheng mellom naturregnskap på ulike nivåer utvikler vi et grunnkart for naturregnskap og legger vekt på dialog med relevante brukere og kunnskap om brukerbehov. Vi har ennå ikke publisert veiledning for føring av kommunale og prosjektspesifikke naturregnskap, og vi ser at tilrettelegging og formidling fra direktoratet av både eksisterende og nye data peker seg ut som stadig mer sentralt for kommunale naturregnskap. Signalene om økte bevilgninger fra 2025 har gjort det mulig å planlegge nye tiltak for å styrke datagrunnlaget for naturregnskap på ulike nivå. Vi opplever samtidig at forventningene og behovene der ute er store, og vi vil i 2025 prioritere å utvikle målbilder for å tydeliggjøre hva som kan publiseres i 2026.

Vi vurderer at en realistisk ambisjon innen 2026 er å presentere et første nasjonalt naturregnskap med oversikt over økosystemenes arealutbredelse, tilstand og fysisk forsyning og bruk av utvalgte økosystemtjenester på nasjonal og til dels regional skala. Dette vil møte nye rapporteringskrav om naturregnskap i den reviderte EU-forordningen om miljøregnskap.

I tillegg skal naturregnskapet ha god forvaltningsnytte. For å sikre forvaltningsnytte legger vi vekt på dialog med relevante brukere og kunnskap om brukerbehov.

Det er i 2024 lagt et godt grunnlag for videre arbeid med veiledning og tilrettelegging for kommunale og prosjektspesifikke naturregnskap. Vi ser at tilrettelegging og formidling fra direktoratet av både eksisterende og nye data peker seg ut som stadig mer sentrale for kommunale naturregnskap. Med økte bevilgninger i 2025 til arbeidet med naturregnskap, er det mulig å planlegge for nye tiltak for å styrke datagrunnlaget for naturregnskap på ulike nivå. Samtidig er forventningene og behovene store, og det blir viktig å prioritere innsatsen fremover slik at regnskapet gir mest mulig forvaltningsnytte innenfor budsjetttrammene vi har til disposisjon. Derfor blir det viktig å utvikle tydelige målbilder i året som kommer for å vise hva som kan publiseres i 2026.

Uttesting av pilotversjonen av et grunnkart for arealregnskap har vært en viktig oppgave i 2024 og det er tatt beslutning om fast produksjon fra høsten 2025. Økosysteminndelingen og arealklassene som grunnkartet inneholder er en forutsetning for enhetlig utvikling av naturregnskap på alle nivåer. God brukermedvirkning i testfasen har gitt et grunnlag for en beslutning om videre ambisjonsnivå og har vært et viktig risikoreduserende tiltak.

Det er stor interesse for tilstandsregnskap på fylkes- og kommunenivå. Systematisert kunnskap om tilstand i økosystemene finnes derimot ikke på slik skala. For å øke forvaltningsnyttene av naturregnskapet for regionale og kommunale myndigheter, vurderer vi hvilke eksisterende data som kan benyttes og hvilke nye data som kreves for å kunne lage tilstandsregnskap som har tilstrekkelig geografisk oppløsning. Alternativer til tradisjonell feltkartlegging vurderes også. For tilstandsregnskap på kommunalt og prosjektspesifikt nivå er det viktig å få gjort forventningsavklaringer om hva som er mulig og realistisk på

kort sikt.

For regnskap for biofysiske økosystemtjenester finnes det en del modeller og datasett som kan brukes til å produsere regnskaper for i Norge, men det er behov for å utvikle både modeller og etablere et bedre datagrunnlag.

Vi følger KS sitt utviklingsprosjekt om areal- og naturregnskap i kommunesektoren blant annet for å kartlegge brukerbehov og sikre nødvendig koordinering med utvikling av det nasjonale naturregnskapet. Deltagelsen i KS-prosjektet styrker grunnlaget for vår veiledning om og tilrettelegging for bruk av naturregnskap på kommunalt og regionalt nivå.

God kontakt med miljøer som jobber med utvikling og bruk av prosjektspesifikke naturregnskap er viktig for den veiledningen vi skal utvikle. Her følger vi blant annet arbeid knyttet til fornybar energi og veibygging.

Vi har ikke hatt kapasitet eller tilstrekkelig faglig grunnlag for å publisere konkret veiledning i 2024 om føring av kommunale/regionale og prosjektspesifikke naturregnskap.

Forprosjektet til en pilot for marint naturregnskap i Kystsonen Lofoten er slutført. Styringsgruppen for Faglig forum har gitt sin tilslutning til anbefalingene, og gjennomføring av prosjektet starter opp i 2025. Sammenstilling av relevante kartdata er igangsatt i 2024.

Styringsparametere under prioritering 12:

12.1 Det er lagt til rette for at et naturregnskap, i første omgang arealregnskap for økosystemer, tilstandsregnskap og biofysisk regnskap for økosystemtjenester, etableres innen 2026.

12.2 Progresjon i arbeidet med pilot for marint naturregnskap er i henhold til fremdriftsplan.

12.3 Det er sikret gode koblinger til kommunale og regionale areal- og naturregnskap og prosjektspesifikke naturregnskap.

12.4 Det er utarbeidet veiledning for føring av både prosjektspesifikke og kommunale/regionale naturregnskap.

+ Prioritering 13: Økt bevaring og restaurering av marine økosystemer som del av en helhetlig forvaltning av arealene til havs

Prioriteringen bidrar til å følge opp klima- og miljømål 1.1, 1.2 og 1.3.

Det er fortsatt betydelig avstand til ambisjonen i prioriteringen om at bevaring og

restaurering er fullt ut ivarettatt i utvikling av en samlet forvaltning av arealene til havs. Videre samarbeid på tvers av sektorene, både med bevaring og med forslag til områder for marint vern til havs, er viktig for å nå ambisjonen.

Det er veletablerte strukturer for helhetlig forvaltning av hav. Vi spiller en viktig rolle blant annet gjennom å utvikle det faglige grunnlaget og ved å samordne vedtatte tiltak og planer. Men de mest sentrale virkemidlene for å redusere den negative påvirkningen på miljøtilstanden, ligger ofte hos andre sektorer og videre sektorsamarbeid er derfor avgjørende for å nå prioriteringen.

Vi har prioritert arbeidet med å få på plass en ny lov om vern av marin natur utenfor territorialfarvannet, og denne innsatsen er viktig for å nå ambisjonsnivået i prioriteringen. Prosess for utvelgelse av områder aktuelle for vern i norske havområder er igangsatt, gjennom oppfølging av oppdrag om forslag til prosess for å identifisere områder som kan bidra til å bevare marin natur gjennom vern utenfor territorialfarvannet og dialog med KLD om prosess for utvelgelse av områder aktuelle for vern.

I arbeidet med å etablere effektive tiltak for å bedre tilstand i økosystemer, har faggrunnlaget fra Faglig forum blitt brukt som faggrunnlag for ny havforvaltningsplan som kom i form av Stortingsmelding i april 2024. Forvaltningsplanen kommer med en rekke tiltak for å bedre miljøtilstanden i det marine økosystemet.

Det er god framdrift på utvikling og forenkling av det faglige grunnlaget for havforvaltningsplanene, men det gjenstår fortsatt effektiviseringstiltak på digitalisering. Nå når ny forvaltningsplan er vedtatt, er faglig forum i gang med å følge opp regjeringen–vil punkter fra meldingen. Et oppfølgingspunkt er å rydde og tilpasse eksisterende mål innenfor en ny målstruktur, samt rapportere måloppnåelse i ny målstruktur. Det er planlagt en digital løsning for presentasjon av målvurderingene.

Styringsparametere under prioritering 13:

13.1 Prosess for utvelgelse av områder aktuelle for vern i norske havområder er igangsatt.

13.2 Effektive tiltak for å bedre tilstand i økosystemer er etablert.

13.3 Prosessen rundt sammenstilling av det faglige grunnlaget for forvaltningsplanene for havområdene er effektivisert og i større grad digitalisert.

+ Prioritering 14: Nye verneområder gir et mer representativt vern

Prioriteringen følger opp miljømål 1.3.

Nye verneområder gir et mer representativt vern, men det er betydelig avstand fra målet, og den er størst for marine områder, skog og pressområder i Sør-Norge. Fremdrift i skogvernet avhenger i stor grad av budsjettmessige forutsetninger. For å nå prioriteringen for øvrig natur er det behov for en større lokalpolitisk vilje til å prioritere arealer hvor naturen blir sikret, og tilstrekkelig kapasitet hos statsforvalter til å gjennomføre verneprosesser.

I dag er om lag 17,7 prosent av det totale landarealet vernet, men det er stor variasjon i hvordan vernet er fordelt. Vi har vernet mye fjell, men kun 5,4 prosent av skogen. I marine områder er det kun 4,6 prosent innenfor territorialgrensen som er vernet. Utviklingen er likevel positiv, og de siste årene har arealet som er omfattet av skogvern økt, og det er opprettet nye marine verneområder. Det er betydelige naturverdier utenfor territorialgrensen. Vi har levert tilrådning om 81 nye skogvernområder i 2024. I tillegg har vi sendt tilrådning på Dalsfjorden marine verneområde, samt tilrådning på Nedre Adventdalen på Svalbard. Vi har bidratt i KLDs arbeid med en ny havmiljølov, som kan gi hjemler for å etablere verneområder også i disse områdene.

Det er flere risikofaktorer som påvirker vår evne til å bidra til at prioriterte arealer med natur blir sikret. Mye går på eksterne forhold, hvor blant annet lokal motvilje mot nytt vern fører til langvarige verneplanprosesser, og til at vi ikke kan arbeide med de mest verdifulle områdene. Lokalpolitisk tilslutning er tillagt stor vekt i vernesaker og forsinker arbeidet med å nå det nasjonale målet og tilsvarende internasjonale mål. Det legges også betydelig vekt på ulike sektorinteresser. Resultatet kan bli redusert måloppnåelse gjennom at verneplanprosesser for verneverdige områder ikke igangsettes, eller at foreslåtte verneområder reduseres sterkt i areal eller ikke vernes for å imøtekomme lokale interesser. Det gjøres også tilpasninger i vernebestemmelsene for å imøtekomme ulike sektorinteresser.

Mange statsforvaltere rapporterer om kapasitetsutfordringer og høy risiko knyttet til oppfølging av prioriteringen. Det vil ta tid før vi ser effekt av omdisponerte midler for å styrke statsforvalternes kapasitet på skogvern.

Styringsparametere under prioritering 14:

14.1 Økt omfang av tilrådd nytt vern innenfor de fastsatte rammene for dette.

+ Prioritering 15: Verneområdene forvaltes slik at verneverdiene ivaretas bedre

Prioriteringen følger opp klima- og miljømål 1.3. Prioriteringen vil også kunne ha positive effekter for mål 5.1–5.4 gjennom karbonlagring i verneområdene.

Gjennom en rekke skjøtsels-, restaurerings- og kanaliseringstiltak er tilstanden til

verneverdiene i mange områder bedret. For å sikre god måloppnåelse må vi likevel styrke kapasiteten hos statsforvalteren og SNO ytterligere og utvikle og ta i bruk flere effektive virkemidler i møte med økte oppgaver som følge av klimaendringer og ytterligere vern. Vi trenger også å utvikle bedre systemer for å overvåke utviklingen i verneområdene.

Når et område har fått vernestatus, ligger mye til rette for at naturverdiene er sikret på lang sikt. Det er imidlertid utfordrende å redusere de viktigste negative påvirkningsfaktorene i verneområder, som effekter av gjengroing, fremmede arter og økt ferdsel. Miljøforvaltningen gjennomfører mange og omfattende tiltak for å redusere eller fjerne truslene mot verneverdiene, og i mange av områdene er tilstanden bedret.

Vi har de senere årene sett at naturrestaurering gir svært gode resultater for tilstanden i mange av verneområdene våre. Pilotprosjektet med uttak av fremmede treslag i verneområder (2019–2021) med styrket kapasitet av forvaltningsmyndigheten og SNO, har for eksempel ført til kompetanseheving og gjennomføring av mange og store hogstprosjekter, også i 2024. Flere av verneområdene er nå fri for fremmede treslag.

Plan for restaurering av våtmark i Norge og organiseringen rundt denne, har ført til at om lag 190 myrer er restaurert siden starten i 2015, og mange av disse ligger i verneområder. Slike nasjonale satsinger kan altså utgjøre en stor forskjell i verneområdeforvaltningen. Dagens rigg for restaurering av myr fungerer meget godt, men er sårbar, fordi kunnskapen om gjennomføring og praktisk oppfølging i felt er samlet hos et fåtall medarbeidere i SNO og hos statsforvalteren. Styrking av kapasiteten hos statsforvalteren har gitt synlige resultater, men en oppskalering av dette arbeidsfeltet, vil kreve etablering av en mer langsiktig rigg og ytterligere styrket kapasitet.

Kapasiteten hos forvaltningsmyndighetene generelt, spesielt hos statsforvalteren, er i økende grad en kritisk faktor for å planlegge og gjennomføre nødvendige tiltak. SNOs oppsyns- og kontrollvirksomhet, samt arbeid med restaurering, skjøtsel og kanalisering av ferdsel i verneområdene, er viktig for å redusere presset på verneverdiene. Samlet bidrar arbeidet med tiltak, oppsyn og kontroll til en mer effektiv og målrettet forvaltning, og til at tilstanden i mange verneområder blir bedret. For å oppnå bedre måloppnåelse er det nødvendig at forvaltningsmyndighetene og SNO får styrket kapasitet.

Vår utvikling av det digitale arbeidsverktøyet [Naturopdrag](#) bidrar til mer effektiv forvaltning og oppsyn av verneområdene. Videre utvikling av dette verktøyet vil kunne gjøre at vi raskere oppnår ønsket tilstand i verneområdene.

I 2024 fikk vi i oppdrag å utrede hvordan verneverdiene i verneområder kan opprettholdes på lang sikt. I utredningen belyser vi sentrale problemstillinger og foreslår løsninger for å styrke forvaltningen.

Antallet verneområder øker stadig gjennom ordningen for frivillig skogvern, og

det forventes ytterligere vekst som en del av arbeidet med å bevare verdifull natur. Samtidig fører klimaendringene til nye og økende trusler mot verneverdiene. Dette medfører at oppgavene knyttet til forvaltning av verneområder blir stadig mer omfattende.

Forvaltningsmyndighetene står dermed overfor en betydelig utfordring. For å sikre en langsiktig ivaretagelse av verneverdiene anbefaler vi både kapasitetsstyrking hos relevante forvaltningsmyndighetene for verneområder og SNO og en tydeligere prioritering og effektivisering av oppgavene. Direktoratet foreslår en rekke tiltak – juridiske, økonomiske og organisatoriske – som vil bidra til å styrke og målrette innsatsen mot langsiktig opprettholdelse av verneverdiene i Norge.

Utredningen har resultert i flere nye oppdrag til direktoratet fra Klima- og miljødepartementet (KLD). Disse oppdragene vil bli fordelt over de kommende årene og skal bidra til en styrket og mer langsiktig forvaltning av Norges verneverdier.

Styringsparametere under prioritering 15:

15.1 Tilstanden til verneverdiene i eksisterende verneområder er bedret.

+ Andre forhold for naturmangfold

Laks

Bestandssituasjon for vill atlantisk laksefisk blir stadig mer prekær. Tilgjengelig informasjon om innsig og fangst fra starten av juni indikerte en alarmerende svikt i innsiget av stor og mellomstor laks. Dette førte til at vi måtte ta i bruk en krisebestemmelse i lakse- og innlandsfiskeloven og stanse fiske på kort varsel. For å redusere risiko for alvorlig skade på bestanden, ble fisket etter laks, sjørøret og sjørøye stoppet i 33 elver fra svenskegrensen til og med Trøndelag. Sjølaksefisket ble også stanset på samme strekning, med unntak av Drammensfjorden og Drivaregionen på Nordmøre.

Tidligere har direktoratet vært nødt til å begrense fisket midt i sesongen, men aldri så tidlig og i et så stort omfang. Tre uker etter de første ekstraordinære tiltakene ble iverksatt, og basert på en mer grundig og systematisk gjennomgang av tilgjengelig informasjon utført av NINA, ble det gjenåpnet for et svært begrenset fiske i 16 av de stengte elvene.

Arbeidet med fiskereguleringer og ekstraordinære tiltak i 2024 var svært ressurskrevende og skapte mange medieoppslag. Med bakgrunn i klimaendringene, kombinert med forventet fortsatt stor annen menneskeskapt påvirkning, må vi regne med økt grad av uforutsigbarhet, avtakende høstbart

overskudd og behov for ytterligere restriksjoner i fisket. Behovet for å redusere påvirkningene og øke innsatsen for å styrke laksebestandene er derfor større enn noen gang. Dersom det ikke gjøres nødvendige grep, må vi regne med varig stans i fiske i stadig større områder og tap av bestander i regional og kanskje også nasjonal målestokk.

Bekjempelse av lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* i Driva-regionen har vært en krevende oppgave. I 2017 ble det bygget ei fiskesperre i Driva som skulle redusere den lakseførende strekningen fra 100 km til 22 km. Denne sperra har fungert utmerket, og ingen laks har passert sperra. I 2022 og i 2023 ble det gjennomført kjemisk behandling nedstrøms fiskesperra, slik det var planlagt. I Driva ble det for første gang benyttet en ny bekjempelsesmetode. Denne kombinasjonen av to ulike metoder har vært krevende både faglig og økonomisk.

Behandlingen skulle vært avsluttet i 2023, men det ble fortsatt påvist laks oppstrøms fiskesperra ved bruk av miljø-DNA. Noen av laksungene i øvre deler av Driva står igjen i elva mye lengre enn antatt. Selv om det ikke ble påvist *G. salaris* i Driva ved bruk av miljø-DNA høsten 2023, er det ikke usannsynlig at noen av laksungene fortsatt kunne være infisert. Det ble derfor besluttet å gjennomføre klorbehandling fra enden på lakseførende del, Mågålaupet sør for Oppdal, og ned til sjøen i 2024. Behandlingen krevde mange folk og mye utstyr og hadde logistiske utfordringer, men ble gjennomført på en svært tilfredsstillende måte.

De første overvåkingsresultatene foreligger, og det er ikke påvist parasitter. Det ble gjennomført miljø-DNA undersøkelser høsten 2024. Reetableringen i Driva har også kommet i gang. Denne supplerende behandlingen som ble gjennomført i Driva i 2024 var en tilleggsbehandling som ikke hadde finansiering. Det er derfor blitt foretatt omdisponeringer fra andre fagområder for å kunne gjennomføre behandlingen. Miljødirektoratet anser nå behandlingen av Driva som ferdig, og følger opp med overvåking i årene som kommer.

Avskogingsforordningen (EUDR)

Vi opplever stadig større pågang på oppgaver innenfor skogområdet, og vi klarer ikke i tilstrekkelig grad å løfte området og håndtere utviklingen i Norge og EU. Når [EUDR](#) innlemmes helt eller delvis i EØS-avtalen (ny avskogingsforordning) vil norsk implementering kreve omfattende tilsynskapasitet og økt bemanning på saksbehandlernivå. Vi er i gang med å styrke bemanningen til dette, men det tar tid å rekruttere og bygge opp kompetanse. Vi ser det som en stor utfordring at implementering av avskogingsforordningen i norsk lov og avklaring av administrative konsekvenser for forvaltningen ennå ikke er avklart.

Arbeid med nye marine næringer

I forbindelse med [strategisk konsekvensutredning \(SKU\) for vindkraft til havs](#) har Norges vassdrags- og energidirektoratet (NVE) bedt om faglig bistand og

kvalitetssikring gjennom å involvere relevante direktorater i en referansegruppe. Miljødirektoratet bidrar særlig på oppfølging av fagutredningene på trekkfugl og sjøfugl, bunnsamfunn og naturtyper og forurensing.

Miljødirektoratet ser på dette som et viktig arbeid, men mener det er uheldig at det ikke er formalisert en direktoratsgruppe, slik som for eksempel da en direktoratsgruppe foreslo de nye områdene for havvind i 2023. NVE beslutter og kommer med sine anbefalinger til Energidepartementet, men faglig uenighet innad i referansegruppen vil imidlertid synliggjøres.

Stortingets behandling av [Meld. St. 25 \(2022-2023\) Mineralverksemd på norsk kontinentalsokkel – opning av areal og strategi for forvaltning av ressursane](#) resulterte i flertall for åpning. Stortinget vedtok også at Regjeringen skal sørge for at Sokkeldirektoratet innhenter innspill fra bl.a. Miljødirektoratet, i forbindelse med utarbeidelse av sitt forslag til arbeidsprogram for kommende utvinningslisenser. På grunn av stor kunnskapsmangel om dyphavet er det viktig å få på plass et regime for kunnskapsinnhenting med klare retningslinjer for hvordan datainnsamling skal foregå, hva staten skal bidra med gjennom blant annet [MAREANO](#) og hvilke krav som skal stilles til de private aktørene.

Det er utfordrende for Miljødirektoratet å målrette innsatsen når rammene rundt er uklare. Sokkeldirektoratet initierte til et første møte i oktober. Forliket om statsbudsjettet for 2025 medførte en utsettelse av første konsesjonsrunde til etter 2025. Det gir noe mer tid til en bedre prosess for å lande krav til miljøundersøkelser i arbeidsprogrammene. Vi har brukt ressurser på å bistå departementet med miljøfaglige innspill både mot de interne prosessene mellom departementene og mot regelverksarbeidet i [den internasjonale havbunnsmyndigheten, ISA](#).

Miljødirektoratets årsrapport for 2024

Friluftsliv

Nasjonale klima- og miljømål:

Miljømål 3.1 Friluftslivets posisjon skal ivareta og videreutvikles gjennom ivaretagelse av allemannsretten, bevaring og tilrettelegging av viktige friluftsområder, og stimulering til økt friluftaktivitet for alle

Status: Andelen som utøver friluftsliv er høy, og friluftslivets posisjon vurderes som god.

Manglende tilgang til arealer bidrar til at målet ikke nås.

Følgende prioritering kan knyttes til nasjonalt mål 3.1: P16.

Miljømål 3.2 Naturen skal i større grad brukes som læringsarena og aktivitetsområde for barn og unge

Status: Barn og unges deltakelse i friluftslivsaktiviteter er god, men under halvparten av skolene og barnehagene har trygg tilgang til nærturterreng.

Følgende prioritering kan knyttes til nasjonalt mål 3.2: P16.

[Norges miljømål om friluftsliv på Miljøstatus.](#)

Relevante bærekraftsmål:

+ Prioritering 16: Bedre tilgang til attraktive friluftslivsområder i og ved byer og tettsteder

Følger opp klima- og miljømål 3.1 og 3.2.

Hovedårsak til avstand til mål er økt press på arealer og økt trykk fra naturbasert reiseliv. For å sikre bedre tilgang til attraktive friluftslivsområder i og ved byer og tettsteder, må vi styrke veiledningen til kommunene, utvikle økonomiske virkemidler, formidle kunnskap inn i planprosesser, bidra til sikring av områder og målrette informasjon om allemannsretten.

Miljødirektoratet har i 2024 gjennomført en evaluering av ordningen for "Statlig sikring av friluftslivsområder". Ordningen bidrar til å sikre varig tilgang til viktige friluftslivsområder. Tilgang for flere til strandsone og til by- og tettstedsnære naturområder er prioritert i dette arbeidet. Evalueringen viser at sikringsordningen er sentral i mange kommuners arbeid med å legge til rette for at befolkningen kan utøve friluftaktivitet, samtidig som evalueringen også foreslår flere forslag til forbedringer. Direktoratet vil jobbe med å følge opp

funnene og forslag til tiltak i evalueringen.

Statlige tilskudd til organisasjonenes aktivitetsarbeid, tilrettelegging i de statlig sikrede områdene og til drift av Skjærgårdstjenesten bidrar til god tilrettelegging og ivaretagelse av attraktive friluftslivsområder. Tilskuddsordningen for støtte til juridisk bistand i arbeidet med å bedre allmennhetens tilgang til strandsonen for kommunene som grenser til Oslofjorden, bidrar til at ulovlige stengsler blir fjernet, at kommunene får hjelp til framføring av kyststier og til oppfølging av ulovlige tiltak. Alle Oslofjord-kommunene har nå benyttet tilskuddsordningen. Tilskuddsordningen og aktivitetene i Kystsonenettverket for Oslofjorden fører til kompetanseheving i kommunene og stimulerer til økt oppfølging av ulovligheter i strandsonen.

[Ferdelsåreprosjektet](#) stimulerer kommunene til å lage planer for friluftslivets ferdelsårer for å identifisere, ivareta og utvikle stier og løyper som er viktige for befolkningen. 278 kommuner er i gang med planarbeidet og 79 har ferdigstilt sine planer. Kartlegging, opparbeiding, skilting og merking av ferdelsårene gjør at flere føler seg trygge i naturen og bidrar til å øke bruken av eksisterende og nye ferdelsårer. Kanalisering av ferdsel er viktig for å ivareta sårbar natur.

Gjennom [Stiskulen](#) gir vi veiledning i hvordan ferdelsårer kan etableres på rett plass og vedlikeholdes på en måte som tar hensyn til både natur- og friluftslivsverdier. Vår veiledning for planlegging av friluftslivets ferdelsårer, planlegging av markaområder og kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder gir kommunene verktøy for å ivareta og utvikle attraktive friluftslivsområder for framtida.

Befolkningsvekst, urbanisering og fortetting gir press på arealer. Kommunene som planmyndighet er sentrale i arbeidet med å bedre tilgangen til attraktive friluftslivsområder. Det er ressurskrevende for direktoratet å nå kommunene med veiledning og informasjon for å sikre at kommunene prioriterer systematisk arbeid for å ivareta friluftsliv i planleggingen. Vi opplever likevel at det er en økende bevissthet rundt viktigheten av å ivareta natur og grønne områder, og at vi gjennom våre virkemidler og kommunikasjon er med på å bremse en utvikling som i utgangspunktet er negativ.

Det er viktig å spille kommunene og fylkeskommunene gode gjennom formidling av kunnskap og veiledning. Vi opplever et behov for mer målrettet innsats knyttet til hvordan våre tilskuddsordninger og veiledere kan understøtte helhetlig planlegging. Det er også behov for å tette flere kunnskapshull om folks faktiske tilgang til attraktive områder.

Stadig flere naturområder opplever økt besøkstrykk som følge av vekst i det naturbaserte reiselivet, noe som skaper utfordringer i form av slitasje, forsøpling og konflikter. Ansvar for forvaltning av naturbasert reiseliv er fragmentert og fordelt på flere sektorer. Miljødirektoratets ansvar er knyttet til verneområder og friluftsliv, men andre sektorer må også ta sin del av ansvaret for å redusere

negativ påvirkning på naturverdier.

Vi opplever at det er betydelige mangler i hvordan naturbasert reiseliv forvaltes, og dette bør adresseres i en bredere dialog mellom relevante departementer. Særlig er det behov for en tydelig avklaring av ansvarsforhold knyttet til besøksforvaltning, inkludert hvem som har ansvar for planlegging, tilrettelegging og oppfølging av tiltak i sårbare områder. I 2024 har vi ikke hatt kapasitet til å veilede om besøksforvaltning og allemannsretten.

Gjennom aktiv bruk av sosiale medier har vi nådd mange med god informasjon om hvordan folk skal ferdes i naturen og hvilke konsekvenser ferdsel kan ha, men det er allikevel behov for mer målretta kommunikasjon rettet mot allmennheten om hvordan ferdsel kan påvirke sårbar natur, og hva som ligger i både allemannsretten og allemanspliktene.

Styringsparametere under prioritering 16:

16.1 Økt antall kommuner som har en plan for kommunens ferdselsårer for friluftsliv.

16.2 Økt tilgang til grøntområder og strandsonen i og ved byer og tettsteder.

16.3 Økt antall kommuner som er i gang med besøksforvaltning som verktøy i forvaltningen av mye brukte friluftslivsområder.

16.4 God kunnskap om naturvennlig friluftsliv i befolkningen og i kommunene.

Miljødirektoratets årsrapport for 2024

Forurensning

Prioriteringer mot forurensning.

Nasjonale klima- og miljømål:

Miljømål 4.1 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Status: Utviklingen vurderes som positiv, men fortsatt gjenstår mye arbeid.

Følgende prioriteringer kan knyttes til nasjonalt mål 4.1: P17, P18 og P20.

Miljømål 4.2 Bruk og utslipp av kjemikalier på prioritetslisten skal stanses

Status: Utviklingen er positiv, men fortsatt gjenstår mye arbeid med å redusere bruk og utslipp. Vi mangler mye kunnskap om mange stoffer.

Følgende prioritering kan knyttes til nasjonalt mål 4.2: P17.

Miljømål 4.3 Utviklingen i mengden avfall skal være vesentlig lavere enn den økonomiske veksten

Status: Målet er ikke nådd, selv om BNP steg mer enn avfallsmengden fra 2020 til 2022.

Følgende prioriteringer kan knyttes til nasjonalt mål 4.3: P02 og P19.

Miljømål 4.4 Materialgjenvinningen av avfall skal øke

Status: Utviklingen er flat, men tallene er usikre.

Følgende prioriteringer kan knyttes til nasjonalt mål 4.4: P19.

Miljømål 4.6 Å sikre trygg luft. Basert på dagens kunnskapsstatus blir følgende nivå sett på som trygg luft: Årsmiddel PM10: 20 µg/m³ Årsmiddel PM2,5: 8 µg/m³ Årsmiddel NO₂: 30 µg/m³

Status: Luftkvaliteten har bedret seg de siste årene, men målet om trygg luft er fortsatt ikke oppfylt overalt.

Ingen prioriteringer er knyttet til nasjonalt mål 4.6 i 2024.

Miljømål 4.7 Støyplager skal reduseres med 10 prosent innen 2020, sammenliknet med 1999. Antall personer som er utsatt for over 38dB innendørs støy nivå skal reduseres med 30 prosent innen 2020, sammenliknet med 2005

Status: Utviklingen i støyplageindeksen er positiv, men det er usikkert om målet nås. Målet om å redusere innendørs støy med 30 pst innen 2020, vil ikke nås.

Ingen prioriteringer er knyttet til nasjonalt mål 4.7 i 2024.

[Norges miljømål om forurensning på Miljøstatus.](#)

Relevante bærekraftsmål:

+ Prioritering 17: Kjemikalier og miljøgifter globalt, i EU og nasjonalt er bedre regulert

Prioriteringen følger opp klima- og miljømål 4.1 og 4.2.

Selv om reguleringen av kjemikalier og miljøgifter globalt, i EU og nasjonalt stadig forbedres, er svært mange kjemikalier på markedet fremdeles utilstrekkelig regulert. For å oppnå best mulig effekt bør vi prioritere de mest effektive reguleringene og fokusere på å regulere stoffgrupper fremfor enkeltstoffer.

Miljødirektoratets innsats i arbeidet med å regulere kjemikalier i EU og globalt gir store samfunnsøkonomiske fordeler, både i form av mindre skade på natur, mindre konsekvenser for helse og reduserte kostnader til opprydding i etterkant. Særlig har vi bidratt til identifisering og regulering av flere skadelige stoffer både enkeltvis, men også på gruppenivå og bidratt til et strengt og effektivt regelverk gjennom å delta i ekspertgrupper og annet påvirkningsarbeid, på europeisk nivå og globalt. Effektiv veiledning til kommende reguleringer slik at næringslivet er klare over sine forpliktelser er også viktig.

Et svært viktig tiltak for å sikre effektive reguleringer, er at stoffer klassifiseres og reguleres i grupper i stedet for enkeltvis. Vi jobber med å identifisere og regulere flere stoffgrupper. Et eksempel er reguleringen av perfluorerte stoffer (PFAS) under det felleseuropeiske [kjemikalierregelverket Reach](#), der vår innsats har bidratt til en bred definisjon av gruppen og at miljøproblemer knyttet til bruk av [F-gasser](#) blir adressert i regelverksforslaget. Dette vil gi en begrensning i bruk og utslipp av tusenvis av stoffer i Europa.

Det er god fremdrift i arbeidet med reguleringen av [biocider](#) i EU/EØS, men det er fortsatt forsinket i forhold til den felleseuropeiske planen. Dette skyldes primært at reguleringsprosessen tar for lang tid i EU. Konsekvensen er at mange biocidaktive stoffer og [biocidprodukter](#) er på markedet i dag uten at vi har full oversikt over stoffenes virkning på helse og miljø. Effektivisering av

arbeidsprosesser nasjonalt, og en pragmatisk tilnærming til nasjonale godkjenninger, har medført raskere fremdrift i våre vurderinger av biocider, slik at flere biocidprodukter nå er regulert i Norge. Dette bidrar til redusert risiko for skader på helse og miljø fra biocider, og gir økt forutsigbarhet for næringslivet.

Det kommer stadig nye kjemikalier på markedet og regulering av kjemikalier er et bevegelig mål. Å sikre ressurser til arbeidet, effektive arbeidsmåter og streng prioritering av stoffer vi jobber med bidrar til stadig fremdrift i kjemikalireguleringen.

Styringsparametere under prioritering 17:

17.1 Fremgang i restriksjonsarbeidet for PFASer, inkludert generelt forbud i EU.

17.2 Flere stoffer regulert i EU og globalt.

17.3 Flere søknader om godkjenning av biocider i Norge er ferdig vurdert.

+ Prioritering 18: Forurensningskilder som skaper eutrofiering/overgjødning er godt regulert

Prioriteringen følger opp klima- og miljømål 4.1.

Det er langt igjen til vi kan si at forurensningskilder som skaper eutrofi er godt regulert. For å få bukt med eutrofiproblemene er det avgjørende å få på plass og gjennomføre en ny og forsterket gjødselbruksforskrift. Statsforvalteren må stille strengere krav til kommunene om å forbedre avløpshåndteringen og avløpsrensingen. 16 kommuner har fått pålegg om å utrede nitrogenfjerning, og det må stilles krav om nitrogenfjerning for større avløpsanlegg og industrivirksomheter i nedbørsfeltet til Oslofjorden i tråd med avløpsdirektivet og industriutslippsdirektivet (IED).

I områder med mye jordbruk og utslipp fra avløp har flere vassdrag høye nivåer av næringsstoffer, som kan gi negative effekter på naturmangfoldet i ferskvann. Det er etablert en bedre, felles erkjennelse av eutrofiutfordringene, men det er behov for økt innsats for å redusere utslipp fra jordbruk og avløp. Vi har publisert flere nyhetsmeldinger om tilstanden i vannmiljøet, og vi ser at de får stor mediedekning og god spredning i sosiale medier. Vår vurdering er derfor at vi på denne måten har bidratt til å øke kunnskapen om tilstanden i vannmiljøet.

I arbeidet med å oppnå redusert avrenning fra jordbruk og få bukt med eutrofiproblemene er ny og forsterket gjødselbruksforskrift og gjennomføring av denne helt avgjørende. Vi har fortsatt mangler i regelverk for å fullt ut understøtte arbeidet med god regulering på dette området. Det inkluderer at statsforvalterne tar i bruk sin foreslåtte hjemmel til strengere krav. Styringssignaler til statlige og kommunale sektormyndigheter er avgjørende for at plan og tiltak skal ha

forventet effekt.

Kantsoner langs vassdrag er viktige for å begrense avrenning av partikler og næringsstoffer. Vi jobber for å gjøre forvaltningen av kantsoner mer helhetlig og effektiv, blant annet gjennom å bidra til enhetlig dispensasjonspraksis på tvers av statsforvalterne. Det er høyt fokus på kantsoner i arbeidet med helhetlig plan for Oslofjorden. Evalueringen etter ekstremværet "Hans" i 2023 viste også hvor viktige kantsoner er knyttet til ekstremværehendelser.

Vi jobber nå bredt med kantsoner og vi har blant annet deltatt i utarbeidelse av skjøtselsveileder for grunneiere i samarbeide med NVE og Landbruksdirektoratet. Det er behov for en gjennomgang av regelverket rundt kantsoner, blant annet fordi kantsoner er ulikt definert i ulike regelverk noe som er utfordrende for å få til en god og effektiv forvaltning.

Bruk av statsforvalterens innsigelsesrett etter plan- og bygningsloven er et viktig virkemiddel for tidlig inngrep i planer med mangelfull planlegging av infrastruktur for avløp. Vi har gitt klare signaler og forsterket vår veiledning til statsforvalteren for å sikre at de stiller nødvendige krav til kommunene om å forbedre avløpshåndteringen og avløpsrensingen.

I relevante statsforvalteres årsrapporter fremgår det at for oslofjordarbeidet har få anlegg/kommuner fått krav til nitrogenfjerning, men at mange nå har fått pålegg fra statsforvalteren om utredning av krav til nitrogenfjerning. Hokksund har etablert nitrogenfjerning mens Fredrikstad, Hvaler og Sarpsborg kommune har igangsatt bygging av nye renseanlegg med nitrogenfjerning.

Miljødirektoratet delte i 2024 ut 52 millioner i [tilskudd til kommuner langs Oslofjorden til planlegging og prosjektering av nitrogenfjerning](#).

Tilskuddsordningen bidrar til at flere kommuner kan komme raskere i gang med arbeidet med nitrogenfjerning. Statsforvalteren må stille strengere krav til kommunene om å forbedre avløpshåndteringen og avløpsrensingen. Statsforvalteren har også tidligere fått instruks om å skjerpe krav til avløpsrensing. Vi og statsforvalteren er dermed godt i gang med arbeidet, men det vil ta tid å få på plass skjerpede krav og å overholde dem fordi dette blant annet avhenger av ressurser i forvaltningen, god planlegging og betydelige investeringer i kommunene.

EU har nylig vedtatt et [revidert avløpsdirektiv](#). Det reviderte avløpsdirektivet skal bidra til ytterligere reduksjon i forurensningstilførslene fra utslipp av kommunalt avløpsvann, bedre vannkvaliteten i Europa, redusere utslipp av klimagasser og øke energieffektiviteten innenfor avløpssektoren. I tillegg skal direktivet bidra til bedre rensing av mikroforurensning og overvåking av sykdomsfremkallende organismer i avløpsvann. En implementering av direktivet i Norge vil være av stor betydning for å kunne redusere forurensning fra avløpsvann. Direktivet er til politisk behandling.

For å oppnå god regulering av industriutslipp kreves gjennomføring av

[industriutslippsdirektivet](#). Mange av tillatelsene til forurensende virksomheter har nå blitt oppdatert. Et eksempel er næringsmiddelindustrien (som statsforvalteren er myndighet for) der tillatelsene nå oppdateres med strenge vilkår for utslippskomponenter som bidrar til eutrofi. Industrien som har utslipp til Oslofjorden, har fått særskilte pålegg om å utrede tiltak for å redusere sine utslipp.

For akvakultur i sjø er det innført nytt regelverk som gir økte rapporteringsforpliktelser for virksomhetene. Dette vil gi myndighetene et bedre datagrunnlag for å vurdere miljøpåvirkning og framtidig regulering. Landbaserte akvakulturanlegg har varierende størrelse, teknologi og rensekraft. Det er i 2024 gjennomført en [landsdekkende tilsynsaksjon](#) som gir viktig informasjon inn i det pågående arbeidet med å vurdere og foreslå standardkrav for landbasert akvakultur.

Styringsparametere under prioritering 18:

18.1 Skjerpede krav til avløpsrensing er innført.

18.2 Redusert avrenning fra jordbruk

18.3 God regulering av andre kilder som akvakultur og industriutslipp.

+ Prioritering 19: Økt ombruk, materialgjenvinning av avfall i tråd med en mer sirkulær økonomi med giftfrie kretsløp

Prioriteringen følger opp klima- og miljømål 4.4, men vil også kunne gi positive effekter for 4.3 og 5.1–5.4.

Vi er fortsatt langt unna å nå EUs bindende mål om økt ombruk og materialgjenvinning av avfall, selv om vi forventer en viss økning på grunn av nye krav til kommuner og næringsliv. For å nå målene er det behov for flere virkemidler og å sikre at kommuner og næringsliv etterlever eksisterende krav.

Nye vedtatte krav til kommuner og næringsliv vil sikre økt forberedelse til ombruk og materialgjenvinning av husholdningsavfall og lignende næringsavfall i 2024 og årene framover. Det vil bidra til mer effektiv ressursbruk ved å utnytte ressurser i avfallet, i tillegg til å redusere klima- og miljøbelastningen fra avfallshåndtering. I tillegg vil det gi muligheter for norsk næringsliv til å utvikle ny teknologi og forretningsmodeller i overgangen til en sirkulær økonomi.

Tidligere analyser viser forventet effekt på ca. 8,5 prosentpoeng fra nylig vedtatte krav til [utsortering](#), separat innsamling, forberedelse til ombruk og materialgjenvinning. Med en måloppnåelse på ca. 37 prosent i 2022 er det fortsatt et stykke igjen til å nå målene om 55 prosent i 2025 og 65 prosent i 2035. Det er avgjørende at kommuner og næringsliv etterlever krav i regelverket, og at

de forbereder seg godt på krav som ikke har tredd i kraft ennå. Det vil også være avgjørende at myndighetene innfører ytterligere virkemidler som kan bidra til økt måloppnåelse.

Våre forslag til forskriftsreguleringer av utvidet produsentansvar for visse engangsprodukter i plast og utstyr i plast til fiske og akvakultur vil bidra til å redusere forsøpling og spredning av mikroplast, og føre til positive klima- og miljøeffekter i Norge og andre land gjennom økt ombruk og materialgjenvinning. Arbeidet med forskriftsregulering av utvidet produsentansvar for tekstiler er viktig for å sikre finansiering av gode løsninger som vil bidra til økt ombruk og materialgjenvinning. Dette vil medføre positive effekter som redusert klima- og miljøbelastning gjennom livsløpet til tekstiler.

Vi ser at veilederen for utsortering og innsamling av avfall på Miljødirektoratet.no er tatt i bruk av målgruppa. Vi har også lagt til rette for å øke forståelsen for hvorfor regelverket bidrar til en sirkulær økonomi gjennom medieoppslag og sosiale medier. Vår vurdering er at vi på denne måten bidrar til at virksomheter (inkludert kommuner) bruker veiledningen vår om regler for å sortere og samle inn avfall, og at de har fått økt forståelse for hvorfor regelverket er viktig for sirkulær økonomi.

Kommunenes plikt til utsortering, separat innsamling, forberedelse til ombruk og materialgjenvinning av tekstilavfall [trådte i kraft 1. januar 2025](#). Vi er bekymret for at det per nå ikke finnes tilstrekkelig kapasitet for mottak av tekstilavfallet fra kommunene, men det er flere initiativer på gang både i Norge og i andre europeiske land for å etablere sorterings- og materialgjenvinningsanlegg, og vi forventer at det vil bli etablert vesentlig større kapasitet de neste årene.

Styringsparametere under prioritering 19:

19.1 Flere virkemidler som legger til rette for ombruk og materialgjenvinning av husholdningsavfall og lignende næringsavfall er innført.

19.2 Produsentansvarsordningene i Norge er styrket for å bidra til mer bærekraftige produkter, avfallsforebygging, ombruk og materialgjenvinning.

19.3 Gifffrie kretsløp er godt ivare tatt i tiltak og virkemidler for økt ressurseffektivitet.

+ Prioritering 20: Plastforurensing er bedre regulert

Prioriteringen følger opp klima- og miljømål 4.1 og 4.4.

Plastforurensning blir stadig bedre regulert, men for å nå målet blir internasjonale og globale avtaler viktig, fremme en sirkulær økonomi og innføre strengere

reguleringer. Økende kunnskap om skadelige stoffer understreker behovet for umiddelbar handling. Vi er på rett vei, men arbeidet er tids- og ressurskrevende og vil måtte fortsette i mange år framover.

Siden 2021 har vi hatt et nasjonalt overvåkningsprogram for mikroplast som senere har blitt utvidet. Vi overvåker nå mikroplastforurensning i [sedimenter](#), biota, vann, luft samt ved to identifiserte hotspots for tilførsel av mikroplast fra overvann og avløpsrør. [Dette programmet gir oss kunnskap](#) om bakgrunnsforurensning av mikroplast i miljøet, i tillegg til kunnskap om kilder. Denne overvåkingen er verdifull både nasjonalt som grunnlag for tiltak, men også i det globale arbeidet med en [global plastavtale og Baselkonvensjonen](#). Som et eksempel er det funnet bildekkpartikler i blåskjell, noe som tilsier at disse partiklene tas opp i næringskjedene.

I 2024 har vi også startet opp miljøovervåkning av makroplast, som kompletterer den eksisterende overvåkingen av strandsøppel. Vi har igangsatt overvåkningsaktiviteter på søppel på havbunn, flytende plast på havoverflaten i tillegg til en utvidelse av overvåkingen av mageinnhold hos havhest. Vi har også startet opp et FoU-prosjekt som skal se på jordobservasjonsdata og modellering. Gjennomføringen med overvåkingen av strandsøppel er blitt mer strømlinjet, profesjonalisert og utvidet til flere strender der lokalitetene er valgt ut ifra egnethet og representativitet. Disse nye overvåkningsaktivitetene tilfredsstiller internasjonale forpliktelser, [OSPAR](#) og SDG, og nasjonale behov på plastforurensning (utover mikroplast).

Vi har et pågående samarbeid med Statistisk sentralbyrå (SSB) om et "nasjonalt plastregnskap", som vil gi oss økt kunnskap og bedre beslutningsgrunnlag for videre arbeid med plast. SSB har utarbeidet en rapport med oversikt over tilgjengelige data, og i 2024 jobber SSB videre med å få på plass mer standardisert statistikk på plast, noe som ikke vil bli ferdig i år. På sikt vil vi kunne bruke denne statistikken til å utarbeide virkemidler, og bruke informasjonen i internasjonale møter.

Det forskes mye verden over på plastforurensning og effekter av dette, og kunnskapen vi får tilsier at dette er skadelig for både helse og miljø. Selv om vi også kan gjøre mye nasjonalt, vil de viktigste endringene kunne skje internasjonalt. Det globale arbeidet mot plastforurensning er derfor høyt prioritert. Vi deltok i forhandlingene om en global plastavtale, sammen med resten av delegasjonen fra KLD og UD. I tillegg bidro vi med kunnskapsgrunnlag og forberedelser før de internasjonale forhandlingsmøtene. Vi deltok også på møtene under Baselkonvensjonen, som regulerer grensekryssende plastavfall. Regionalt arbeid gjennom EØS-avtalen og OSPAR fører også til at plastforurensningen i Norge er bedre regulert.

Forbudet mot enkelte engangsprodukter av plast som er innført kan redusere bruken av engangsplast med 1,9 milliarder enheter eller 3 600 tonn årlig. En produsentansvarsordning fra fiskeri og akvakultur forventes å bidra vesentlig til mindre spredning av plast. Handelens miljøfond har økt kontingenten for

plastposer, noe som har ført til en markant nedgang i forbruket av plastposer. Vi forventer økt innsamling og materialgjenvinning av plastemballasje de neste årene som følge av nye utsorteringskrav. Endringer i skipsavfallsdirektivet, som krever at havnene mottar sortert avfall og at alle fiskefartøy kan levere oppfisket marint avfall, vil også bidra positivt. Vi samarbeider med statsforvalteren om gode digitale løsninger og veiledning.

OSPAR har siden 2022 jobbet med en handlingsplan mot marin forurensning, der vi har deltatt aktivt i flere arbeidsgrupper som nå jobber med konkrete forslag om et mulig forbud mot visse produkter i EPS/XPS (isopor). Et totalt forbud mot bruk av gummigranulat er vedtatt under EUs kjemikalierregelverk REACH, med en overgangstid på åtte år. Arbeidet med å redusere utslipp av mikroplast må videreføres gjennom regelverk som EUs avløpsdirektiv, slamdirektivet, industriutslippsdirektivet og økodesigndirektivet.

For å øke kunnskapen om mikroplast og farlige stoffer i plast har Miljødirektoratet samarbeidet med Norges Forskningsråd om å lage en kunnskapssyntese om kjemiske stoffer i plast. Kunnskapssyntesen, skrevet av et anerkjent forskerteam, er et viktig bidrag i forhandlingene om en ny global plastavtale og for å regulere bekymringsfulle kjemikalier i plast. Der det tidligere har vært svært mange kunnskapshull og usikkerheter, ser vi nå at forskere og myndigheter i flere land med økende sikkerhet kan si at plastforurensning er skadelig ikke bare for dyr og natur, men også for mennesker. Den globale produksjonen av plast er estimert å øke i årene framover, og det er derfor viktig at regulatoriske virkemidler kommer på plass for å hindre plastforurensning. Dette er et globalt problem og det å jobbe regionalt, nasjonalt og internasjonalt er veldig viktig. Miljødirektoratet har bistått departementet med faglige vurderinger i forhandlingene til en global plastavtale.

Styringsparametere under prioritering 20:

20.1 Styrket miljøovervåking og kartlegging av mikro- og makroplastforurensning.

20.2 Statistikken om plast er standardisert, tilgjengelig og bidrar til en bedre regulering.

20.3 Forbedret globalt og regionalt samarbeid og faglig kunnskap på plastområdet.

20.4 Kunnskapen om mikroplast og farlige stoffer i plast er økt.

+ Prioritering 21: Kunnskapen om marin forurensning er styrket

Prioriteringen følger opp klima- og miljømål 4.3.

Kunnskapen om marin forsøpling er styrket.

Før sommeren gjennomførte Miljødirektoratet en oppgradering av kartverktøyene Rydde og [Rent hav](#). I samarbeid med [Hold Norge Rent](#) ble Rydde, verktøyet for frivilligheten, forenklet for å legge til rette for økt bruk. Frivillig ryddeaktivitet er et holdningsskapende arbeid og en kilde til kunnskap om marin forsøpling i Norge. Miljødirektoratet bruker i begrenset grad data fra Rydde og den fremtidige driften og bruken av Rydde vurderes avvirket for Miljødirektoratet i 2025.

Miljødirektoratet jobber med analyseverktøy for å synliggjøre og tilgjengeliggjøre datagrunnlaget som er samlet om marin forsøpling på en mer publikumsvennlig måte. Miljødirektoratet benytter datagrunnlag fra ryddeverktøyene i arbeid med regionale planer som er nyttig for ulike aktører bl.a. for å få oversikt over hvor det er ryddet og hvor de bør prioritere ryddeinnsats.

[Strandovervåkingen under OSPAR](#) bidrar til mer kunnskap om mengde, sammensetning og trender av marin forsøpling langs kystlinjen. Overvåkingen er styrket fra syv til 15 OSPAR-strender, hvorav tolv strender er etablert på fastlandet og tre på Svalbard. Denne overvåkingen bygger på metodisk rydding og kvalitetssikrede funnregistreringer som gjør at funn fra Norge kan sammenstilles med data fra andre OSPAR-land som igjen utgjør grunnlag for internasjonal politikkutvikling. Funnregistreringene vil fortsette å gi et bedre og bedre kunnskapsgrunnlag etter hvert som flere registreringer blir utført

Styringsparametere under prioritering 21:

21.1 Nettverktøyene Rydde og Rent Hav tas i økende grad i bruk av målgruppene og fungerer godt. Fremtidig styringsparameter under 21 bør kun omtale Rent Hav, fordi Miljødirektoratet vil i liten grad bruke Rydde fremover.

+ Prioritering 22: Samordningen av opprydding i marin forsøpling er styrket

Prioriteringen følger opp klima- og miljømål 4.3.

Samordningen av arbeidet med opprydding av marin forsøpling har blitt styrket. Særlig gjennom informasjonsdeling i råd og forum som jobber med opprydding av marin forsøpling. Evaluering av Statlig samhandlingsråd og Nasjonalt samhandlingsforum er gjennomført og det er besluttet å slå sammen disse fra 2025.

Regionale oversikter over ryddetiltak og forekomst over strandsøppel ble videreført, men i en mer nedskalert versjon enn første plan produsert i 2023. Oversiktene skal bidra til at ryddeaksjoner planlegges der de gir mest effekt.

Styringsparametere under prioritering 22:

22.1 Samordningstiltak som deltakerne i statlig samarbeidsforum og nasjonalt samhandlingsråd har blitt enige om er gjennomført.

22.2 Regionale planer for samordning av opprydding i Norge foreligger for flere regioner, som hovedinnhold i en nasjonal samordningsplan.

+ Andre forhold for forurensning

Ressurskrevende gjennomføring av reviderte EU-regelverk på forurensning

EUs grønne giv gir økte oppgaver for miljøforvaltningen på forurensningsområdet. Blant annet har EU fastsatt revidert industriutslippsdirektiv (IED) med skjerpede miljøkrav og inkludering av flere bransjer, samt revidert avløpsdirektiv som gir skjerpede krav til rensing. Begge deler gir økte oppgaver hos statsforvalterne og oss. Vi jobber aktivt sammen med embetene for å effektivisere og prioritere arbeidet vårt slik at vi frigjør kapasitet til å gjennomføre nye, endrede og økte oppgaver. Relevante grep er blant annet å veilede statsforvalterne om terskelen for å ta saker til behandling etter § 8.3 i forurensningsloven, samt å jobbe med å regulere krav til virksomheter i selvbærende forskrifter istedenfor enkelttillatelser der det er relevant. Vi jobber også aktivt med embetene for å støtte dem i å sikre effektiv og enhetlig gjennomføring av IED.

EUs reviderte luftkvalitetsdirektiv vil erstatte de gjeldende direktivene om luftkvalitet. Det skal redusere luftforurensning til nivåer som anses å ikke være skadelige for helse og økosystemer. Vi arbeider med gjennomføring av nytt direktiv ved endring av forurensningsforskriftens kapittel 7, med hjemmel i forurensningsloven.

Miljødirektoratets årsrapport for 2024

Klima

Prioriteringer for klima.

Nasjonale klima- og miljømål om klima:

Miljømål 5.1 Norge skal fram til 2020 kutte i de globale utslippene av klimagasser tilsvarende 30 prosent av Norges utslipp i 1990

Status: Nasjonale tiltak og fleksible mekanismer er tilstrekkelige til at Norge overholdt sin utslippsforpliktelse.

Følgende prioriteringer kan knyttes til nasjonalt mål 5.1: P23

Miljømål 5.2 Norge har under Parisavtalen tatt på seg en forpliktelse om å redusere klimagassutslippene med minst 50 prosent og opp mot 55 prosent i 2030 sammenlignet med 1990

Status: Norge har meldt inn et forsterket klimamål under Parisavtalen. Regjeringen ønsker å oppfylle det forsterkede målet sammen med EU.

Følgende prioriteringer kan knyttes til nasjonalt mål 5.2: P3, P23, P24, P26

Miljømål 5.3 Norge skal være klimanøytralt i 2030

Status: Målet kan oppnås gjennom EUs kvotesystem, internasjonalt samarbeid om utslippsreduksjoner og nasjonale tiltak.

Følgende prioritering kan knyttes til nasjonalt mål 5.3: P3, P23, P24, P26

Miljømål 5.4 Norge har lovfestet et mål om å bli et lavutslippssamfunn i 2050

Status: Norge har kuttet ni prosent av klimagassutslippene siden 1990. Det er en lang vei å gå før vi er et lavutslippssamfunn.

Følgende prioritering kan knyttes til nasjonalt mål 5.4: P3, P23 og P24

Miljømål 5.5 Medvirke til at redusert og reversert tap av tropisk skog gir et mer stabilt klima, mer bevart naturmangfold og en mer bærekraftig utvikling

Status: Avskogingen av verdens regnskoger skjer fortsatt i et tempo som innebærer at målene er langt unna å nås.

Ingen prioriteringer er knyttet til nasjonalt mål 5.5 i 2024.

Miljømål 5.6 Samfunnet og økosystemene skal forberedes på og tilpasses klimaendringene

Status: Klimatilpasningsarbeidet er godt i gang, men utfordringene vi står overfor er store.

Følgende prioriteringer kan knyttes til nasjonalt mål 5.6: P7, P25.

[Norges miljømål om klima på Miljøstatus.](#)

Relevante bærekraftsmål:

+ Prioritering 23: Reduserte utslipp og økt opptak av klimagasser

Prioriteringen følger opp klima- og miljømål 5.1, 5.2, 5.3, 5.4 og 1.1.

Utslippene er redusert med ni prosent siden 1990 og det er en lang vei fram for å bli et lavutslippssamfunn i 2050. Utslippskutt i det tempoet som er nødvendig for langsiktig omstilling vil kreve en betydelig styrking av klimapolitikken og en rekke nye virkemidler i årene framover. Det årlige opptaket i skog- og arealbrukssektoren har vært nedadgående de siste årene. Vi fortsetter å utvikle kunnskapsgrunnlag for politikkutforming og virkemidler.

Norge har under Parisavtalen forpliktet seg til å redusere utslippene med 55 prosent sammenlignet med utslippene i 1990. Så langt har Norge kuttet ni prosent, vesentlig mindre enn våre naboland og andre land vi ofte sammenligner oss med. Resten av utslippsreduksjonene må tas nasjonalt de neste årene, eller dekkes med utslippsreduksjoner i andre land. Det har vært nedgang i utslippene fem år på rad, og fra 2022 til 2023 ble utslippene redusert med 4,7 prosent. Dette gir i utgangspunktet grunn til forsiktig optimisme. Reduksjonen skyldes delvis klimatiltak – vi ser særlig stor effekt av virkemidler for elektrifisering av bilparken. Elektrifisering av installasjoner på sokkelen gir også merkbar effekt på utslippene.

Noe av nedgangen kan imidlertid være mer midlertidig – for eksempel var det fra 2022 til 2023 en betydelig nedgang i utslippene fra industrien, men dette skyldtes i hovedsak redusert aktivitet. Det er derfor fare for at utslippene øker igjen når aktiviteten tar seg opp. Omsetningskravene for biodrivstoff gir også betydelige utslippsreduksjoner, men bruken av flytende biodrivstoff har bærekraftsutfordringer, og gir ikke varig omstilling.

Opptak av klimagasser i skog- og arealbruk tilsvarer rundt 28 prosent av de totale utslippene våre, i hovedsak på grunn av opptak i skog. Opptaket i skog har

økt siden 1990, hovedsakelig på grunn av storstilt skogplanting og aktiv skogforvaltning etter andre verdenskrig, og var 17,9 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2022. Det årlige opptaket i skog har derimot vært nedadgående de siste årene, blant annet på grunn av økt hogst og naturlig mortalitet, redusert tilvekst og redusert størrelse på skogarealet. Det er forventet at opptaket vil synke videre mot 2050.

Det er også betydelige utslipp fra skog- og arealbrukssektoren, særlig knyttet til dyrking på drenert organisk jord og nedbygging av arealer. I 2022 sto avskoging for et utslipp på 2,5 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Det er behov for å prioritere arealbruk til de viktigste formålene for å unngå disse utslippene framover.

Detaljene i hvordan skog- og arealbrukssektoren og Norges deltagelse i EUs kvotesystem skal telle med i vår forpliktelse under Parisavtalen, er ennå ikke fastsatt. Dette kompliserer målstyring og planlegging.

Nasjonale utslippskutt er en sentral del av Norges plan for å nå klimamålene. I tillegg til å implementere og forvalte klimavirkemidler som omsetningskrav og kvotesystem, bidrar Miljødirektoratet vesentlig til reduserte utslipp og økt opptak av klimagasser ved å levere kunnskapsgrunnlag for politikkutforming. I løpet av året har vi levert en rekke oppdrag, inkludert utredninger og analyser, samt konsekvensutredninger og høringsnotater, som gjør at virkemidler kommer nærmere beslutning og implementering.

Utslippskutt i det tempoet som er nødvendig for langsiktig omstilling nasjonalt vil imidlertid kreve en betydelig styrking av klimapolitikken og en rekke nye klimavirkemidler framover. Etter vår vurdering er det ikke mangel på kunnskap som forsinker utslippsreduksjonene i den takten som er nødvendig, men at nye og styrkede virkemidler ikke vedtas raskt nok. Når klimavirkemidlene er planlagt tar det også for lang tid å få vedtatt og innført ny politikk. Eksempler på dette er innføringen av nullutslippskrav i sjøfarten og hjemmel til kommuner for å stille nullutslippskrav til bygg- og anleggsplasser, hvor det stadig blir nye runder med utredning og vurdering før kravene kan komme på høring og eventuelt innføres.

Målet under Parisavtalen kan oppfylles med nasjonale utslippsreduksjoner og gjennom klimasamarbeidet med EU, inkludert deltagelse i [EUs kvotesystem](#). Samarbeidet med EU innebærer også mulighet for bruk av EUs fleksibilitetsmekanismer. Det er også åpnet for å kjøpe utslippsreduksjoner utenfor EU (artikkel 6 i Parisavtalen). Både kostnadene ved fleksibilitet og fremtidige kvotekostander er usikre, og det er fare for at Norge lar muligheter for nødvendig omstilling nasjonalt gå fra seg ved å ha for ensidig fokus på ESR og LULUCF-pilarene.

Styringsparametere under prioritering 23:

23.1 Utviklingen i utslipp og opptak av klimagasser i Norge.

+ Prioritering 24: Godt kunnskapsgrunnlag på tvers av sektorer som underlag for beslutningsprosesser for å oppfylle klimamålene

Prioriteringen følger opp klima- og miljømål 5.2, 5.3 og 5.4.

Den årlige *Klimatiltak i Norge*-rapporten har etablert seg som en helhetlig og god analyse som vi leverer som underlag for klimastatus og -plan (KSP). Vi har også levert flere utredninger av sentrale virkemidler. Det er fortsatt behov for å videreutvikle kunnskapsgrunnlaget og kompetansen på effektberegninger av klimavirkemidler.

I april publiserte Miljødirektoratet rapporten [Klimatiltak i Norge – kunnskapsgrunnlag 2024](#), et kunnskapsgrunnlag som underlag for beslutningsprosesser for å oppfylle klimamålene. Rapporten ble utarbeidet i samarbeid med andre fagetater og ser på tiltak som vil redusere utslipp av klimagasser fra alle sektorer. Det vil si både kvotepliktige utslipp (ETS), innsatsfordelingsforordningen (ESR), og utslipp og opptak fra skog- og arealbruk. Analysen omfatter både perioden fram mot 2030 og 2035. Rapporten gir en sektorvis gjennomgang av utslipp, tiltak som kan redusere utslippene og hvilke barrierer aktørene som skal gjennomføre klimatiltakene møter. Analysen peker også på hvilke virkemidler som kan ta ned ulike barrierer. Et viktig budskap er at mange av tiltakene møter ulike barrierer og at karbonprising alene sjelden vil være tilstrekkelig for å utløse tiltakene.

Klimatiltak i Norge (2024) er resultatet av et kontinuerlig arbeid, der kunnskapsgrunnlaget oppdateres og forbedres. Vi kjenner utslippskildene godt, og med enkelte unntak er det liten tvil om hvilke klimatiltak som kan redusere de ulike utslippskildene. 2024-rapporten, lansert i april, ble forbedret i samarbeid med andre fagetater og en ny runde med innspill fra industrien om teknologiske muligheter ved de ulike industrianleggene. Rapporten omfatter også en analyse av økt/reduert kraftteterspørsel som følge av de ulike tiltakene. Beregningene i rapporten viste at vi trenger mer enn 40 terrawatt-timer for å kutte klimagassutslippene med 60 prosent innen 2035. I etterkant av rapportfremleggelsen, har vi jobbet sammen med NVE og klimatiltakene i rapporten var grunnlaget for kraft-scenarioanalysen i [NVEs rapport *Scenarier for kraftmarkedet 2024*](#).

I analysen av barrierer og mulige virkemidler har vi hatt økt fokus på når ulike virkemidler kan/må komme på plass for å oppnå det utslippsreduksjonspotensialet som er utredet, samt hvilken kombinasjon av virkemidler som er nødvendig. Gitt at ett tiltak ofte krever flere virkemidler, inkludert økonomiske insentiver, infrastruktur, tilgang på kraft og for enkelte tiltak endringer i dagens reguleringer, er det krevende/umulig å vurdere utslippseffekten av de ulike virkemidlene hver for seg. Vårt hovedfokus har så langt vært på en stadig bedre oversikt over barrierene aktørene møter og hvilke virkemidler som kan redusere de ulike barrierene.

Det er stort og økende behov for gode vurderinger og beregninger av effekt av virkemidler. Departementet etterspør dette både til *Klimastatus og -plan* og i enkeltstående utredninger. Slike effektberegninger er metodisk krevende (jfr. Teknisk beregningsutvalg for klima), og det vil ofte være stort behov for skreddersøm av beregningene. Miljødirektoratet har tradisjonelt hatt få oppgaver knyttet til effektberegninger av virkemidler på klimaområdet, men har nå i oppdrag å bistå Klima- og miljødepartementet med å videreutvikle verktøy for effektberegninger til *Klimastatus og -plan*. Dette er derfor et område vi bygger oss opp på. Siden Finansdepartementet har ansvar for å beregne effekt av avgifter, er det stort behov for samarbeid slik at vi sikrer mest mulig samsvar mellom effektberegningene for ulike typer virkemidler.

Vår vurdering er at kunnskapen og vurderingene våre på klimaområdet er godt kjent blant beslutningstakere og andre interessenter. *Klimatiltak i Norge (2024)* fikk stor oppmerksomhet da den ble lansert, og den blir stadig referert til i nyhetssaker og debatter, og rapporten er et sentralt underlag til *Klimastatus og -plan*.

Høsten 2024 har det blitt lagt ned mye arbeid i neste års rapport, *Klimatiltak i Norge (2025)*, som planlegges lansert i midten av januar 2025. Rapporten har gjort et dypdykk i klimasamarbeidet med EU.

I 2024 har vi levert flere utredninger av sentrale virkemidler, blant annet forslag til forbud mot bruk av fossile brenslere til indirekte fyring i industrien, forbud mot fossil gass til permanent oppvarming av bygninger. Vi har også laget forslag til endret forskrift om CO₂-kompensasjon for industrien for perioden 2021-2030, i hovedsak for å ta inn enighet om at minst 40 prosent av kompensasjonen som betales ut over perioden skal benyttes på klima- og energieffektiviseringstiltak i industrien.

Styringsparametere under prioritering 24:

24.1 Samordnet og helhetlig kunnskapsgrunnlag på tvers av etater, herunder i den årlige analyse av tiltak, barrierer og mulige virkemidler opprettet i 2023.

24.2 Bedre kunnskap om virkemidler og samspillet mellom disse, gjennom mer systematisert kunnskap om effekter og hvordan virkemidler bidrar til at klimamålene nås.

24.3 Bidra til kunnskap om konsekvensene klimatiltak og klimaomstillingen kan få for kraftsystemet i lys av ulike utviklingstrekk og målsettinger, i samarbeid med relevante etater og gjennom etatssamarbeidet.

24.4 Metodiske forbedringer er vurdert og gjennomført.

24.5 Vurdering i tilknytning til alle relevante oppdrag om det er anbefalinger i NOU 2023: 25 det bør ses hen til.

+ Prioritering 25: En effektiv og samordnet innsats på tvers av sektorer for å sikre at Norge er forberedt på konsekvensene av klimaendringer

Prioriteringen følger opp klima- og miljømål 5.6.

For å sikre effektiv samordning av innsats slik at Norge er forberedt på konsekvenser av klimaendringene, er det etablert et godt samarbeid på tvers av sektorer. Det er fortsatt behov for bedre samordning, mer systematikk, større innsats og treffsikre tiltak på alle forvaltningsnivå og i alle sektorer for å nå ambisjonen.

For å sikre en god og effektiv oppfølging av Meld. St. 26 (2022–2023) *Klima i endring – sammen for et klimarobust samfunn*, er det behov for styrket samarbeid mellom de ulike sektormyndighetene. Den nasjonale klimasårbarhetsanalysen er det største nye grepet i den nye meldingen, et grep som krever stor grad av samarbeid på tvers av sektorene. Det er etablert et godt samarbeid på tvers av sektorer for å sikre effektivt og samordnet arbeid gjennom Direktoratsgruppa for klimatilpasning som vi leder. Vi er i rute med prosjektet for å lage en nasjonal klimasårbarhetsanalyse.

Ny kunnskap om framskrivninger for havnivåstigning i Norge ble lansert våren 2024, og konsekvensene av et stigende havnivå berører mange sektorer. Vi har kartlagt status i hvordan dagens organisering og ansvar for håndtering av havnivåstigning er og de utfordringer som er med denne. En rekke statlige og kommunale aktører deltar i dette arbeidet.

Styringsparametere under prioritering 25:

25.1 Gode prosesser og involvering av aktuelle samfunnsaktører gir effektiv og samordnet oppfølging av stortingsmeldingen.

25.2 Ny politikk i meldingen følges opp med et forsterket og forbedret faglig grunnlag.

25.3 Den nasjonale klimasårbarhetsanalysen etableres i tråd med stortingsmeldingen.

+ Prioritering 26: Sikre effektiv gjennomføring av relevante deler av Klar for 55 – pakken

Prioriteringen følger opp klima- og miljømål 5.2 og 5.3.

Vi er i rute med å oppfylle prioriteringene i "Klar for 55" for regelverk hvor det er avklart at vi har ansvar. Forsinkede avklaringer om ansvarsfordeling eller EØS-

relevans for annet regelverk kan føre til at vi ikke klarer å innfri prioriteringene på de områdene dette gjelder.

Direktoratet har fått store nye oppgaver særlig på kvoteområdet med innfasing av maritim sektor i ETS1, og [ETS2](#). Økte ressurser og justering i organisasjonen har vært viktige grep for å effektivt håndtere den økte mengden av oppgaver som følger av Klar for 55. Alle ressursene er ikke på plass, og det vil ta tid å bygge kompetanse.

Implementering av rettsakter i norsk rett gjøres løpende. Det pågår fremdeles utvikling av regelverket på kvoteområdene og flere rettsakter kommer i høst og framover, spesielt på luftfart og industri.

Arbeidet med å utvikle forvaltningspraksis for maritim sektor og å følge opp de kvotepliktige skipsaktørene er i gang. Det er en risiko for at arbeidet blir forsinket. Blant annet fordi en rekke kvotepliktige skipsoperatører ikke har levert overvåkingsplaner innen fristen 31.03.2024, og at forvaltningspraksisen og systemene er under utvikling både i Norge og EU. I tillegg er bransjen veldig dynamisk, og skipsoperatørene som Norge er myndighet for, endrer seg over tid. Dette, i tillegg til stor usikkerhet i omfanget av myndighetsoppgavene, fører også til betydelig risiko knyttet til anslag for gebyrinntekter.

For industrien er arbeidet med å behandle søknader om tildeling for perioden 2026 - 2030 i gang. Vi er imidlertid ikke i mål og vil måtte fortsette arbeidet i 2025. Vi sendte inn Norges første tildelingsplan til EUs frist 30. september 2024, og vil fortsette å sende inn oppdaterte data til EU. Dette er en stor oppgave som kommer i tillegg til ordinær drift av kvotesystemet, regelverket har blitt utviklet parallelt med tildelingsprosessen, og det er høyt trykk knyttet til implementering av nytt regelverk, samtidig som vi bygger opp kompetanse hos nye medarbeidere.

Under ETS2 har det vært kort frist fra nødvendig rammeverk kom på plass til aktørene skulle søke om tillatelse med tilhørende overvåkingsplan for sine kvotepliktige utslipp 15. september 2024. Det har blitt lagt ned betydelig innsats, med begrensede ressurser, i å gjøre aktørene i stand til å nå denne fristen. Samtidig er det fremdeles et stort behov for kompetanseheving blant aktørene og videre forbedringer i systemer og rutiner. Fristen for at brenseloperatørene skal ha godkjent tillatelse var 1. januar 2025. Denne fristen ble overholdt for alle operatører som leverte inn søknad, men overvåkingsplanene er foreløpig ikke av tilstrekkelig kvalitet, og det er fremdeles et stort behov for kompetanseheving blant aktørene. Det er uklart om alle aktuelle brenseloperatører har søkt om tillatelse.

Miljødirektoratet har hatt særlig kort tid på å etablere systemer på ETS2, god praksis og nødvendig rammeverk. Det har ikke vært mulig å få et fullgodt system på plass dette første året, og både aktørene og forvaltningen må bygge sten på sten, vurdere behovet for veiledning og forbedringer underveis, og justere kursen etter hvert som vi gjør oss erfaringer. På grunn av begrensede ressurser og kort

tid, ble søknadene om tillatelser med tilhørende overvåkningsplaner gjennomgått på et overordnet nivå. Overvåkningsplanene vil bli nærmere gjennomgått i 2025. Vi opplever at Norge ligger langt fremme i EU med gjennomføring av ETS2.

Oppdatert informasjon og veiledning om ETS1 og ETS2 er lagt ut løpende på nettsidene våre og informert om via nyhetsbrev og fagmeldinger. Nettsidene våre har vært godt besøkt, og vi har hatt relativt lite individuell veiledning av nye kvotepliktige aktører innen maritim sektor. For maritim sektor har vi informert aktørene på ulike arrangementer i regi av andre. For ETS2 arrangerte vi et informasjonsmøte i juni, hvor vi gjennomgikk regelverk og kravene til en overvåkningsplan. For industri og luftfart informerer vi aktørene løpende på nettsidene, og for industrianleggene inkl. avfallsforbrenningsanleggene, informerte vi også om oppdatert regelverk og krav på informasjonsmøte i januar.

Fortsatt manglende implementering av det reviderte fornybardirektivet (REDII) i Norge har i 2024 ført til ekstra ressursbruk til veiledning og forvaltning av bærekraftskravene til fornybare drivstoff i ETS1 og ETS2 og omsetningskravene for biodrivstoff. Til tross for økt ressursbruk internt, gjør uavklart EØS-relevans for det reviderte fornybardirektivet i kombinasjon med rask utvikling av regelverket for ETS1 og ETS2, har det vært ekstra krevende å klargjøre og formidle regelverket på fornybare drivstoff til aktører i 2024.

Styringsparametere under prioritering 26:

26.1 Effektiv gjennomføring og forvaltning av kvotesystemet, herunder for maritim sektor.

26.2 Virkemidler som utredes sees i sammenheng med felleseuropeiske reguleringer.

26.3 Berørte aktører i Norge kjenner godt til relevante reguleringer på fornybare drivstoff.

+ Prioritering 27: Kommunene har i større grad tatt hensyn til viktige klimainteresser i sin forvaltning

Prioriteringen følger opp klima- og miljømål 5.3. Prioriteringen vil også kunne gi positive effekter for 1.1–1.3, 4.5–4.7 og 5.1–5.6.

Kommunene tar i større grad hensyn til viktige klimainteresser i sin forvaltning. For at kommunene skal bidra vesentlig til utslippskutt er det nødvendig med sterkere og tydeligere politiske signaler til kommunene, samt økt støtte og veiledning.

Vi jobber aktivt med å bidra til kommunenes videre arbeid med utslippsreduksjoner og klimatilpasning. Ut fra vår kjennskap til arbeidet i

kommunene, vurderte vi på våren 2024 at det var en positiv utvikling i kommunenes klimaarbeid, der én indikator for dette var det rekordstore søknadstilfanget til årets utlysning i Klimasats. Høsten 2024 har uvanlig mange kommuner takket nei til tilsagn om Klimasats-støtte, begrunnet i trangere kommuneøkonomi og andre oppgaver som kommunen må prioritere. Riksrevisjonens etterlevelsesrevisjon av Klimasats er i høst fulgt opp med vurdering av alle konkrete funn se kap. 4.4.

Kommunenes klimaarbeid skjer både ved implementering av konkrete tiltak for utslippsreduksjoner og ved omstilling til lavutslippssamfunnet gjennom innovasjon, institusjonalisering, bredde i samarbeid og aktørbildet osv. Gjennom veiledning, oppdatering av aktuelle kunnskapsgrunnlag, å igangsette og fremme erfaringsdeling fra kommuner og forvaltning, og finansiering av klimatiltak gjennom tilskuddsordningene på klimatilpasning og Klimasats, har vi bidratt til inspirasjon og ny kunnskap i kommuner, fylkeskommuner og hos statsforvalteren. Ny statlig planretningslinje for klima og energi som ble vedtatt 20.12.24 vil styrke hensynet til klimagassreduksjon og omstilling i kommunal planlegging, og på den måten legge til rette for klimagassreducerende tiltak og omstilling til lavutslippssamfunnet. Gjennomføring av klimatiltakene er imidlertid avhengig av kommunenes økonomi, kompetanse og prioritering.

Det er stor etterspørsel fra kommunene etter data om kommunens utslipp og opptak av klimagasser. Ny statlig planretningslinje for klima og energi slår fast at *"Staten skal levere følgende oppdaterte kunnskap til bruk i omstillingsarbeidet:*

- a. regnskap for direkte utslipp i kommunene*
- b. regnskap for utslipp og opptak fra skog- og arealbrukssektoren i kommunene*
- c. kommunefordelt energiregnskap"*

For at Miljødirektoratets tjenester på klimagassregnskap skal være nyttige for kommunene, må de ha jevnlig forbedring, på samme måte som det nasjonale utslippsregnskapet. Med begrensede ressurser og stort press på å levere på myndighetsutøvelse (særlig knyttet til EUs grønne giv) og kunnskapsgrunnlag til statlig politikkutforming, er det en utfordring å få prioritert videreutvikling av klimagassregnskap for kommuner høyt nok i Miljødirektoratets arbeid.

Kartlegging av mulige forbedringer viser også at det er behov for større satsinger, for eksempel ny datainnsamling, for at regnskapet skal kunne forbedres vesentlig. Utvikling av et godt energiregnskap for kommuner er særlig viktig for forbedringer i klimagassregnskap for kommuner. Substansiell videreutvikling av klimagassregnskapet krever både økonomiske midler og samarbeid på tvers av etater, og er ikke en beslutning Miljødirektoratet kan ta alene. Med dette som bakteppe er det en fare for at tjenestene vil forvitte, og at kommunenes klimaarbeid får et mindre stødig kunnskapsgrunnlag over tid.

Vi opplever en forbedring i hvordan kommunene har integrert klimatilpasning i sine planer, men at det fortsatt er for stor variasjon i hvor stor grad dette gjøres. Med høyt fokus på dette fra statsforvalteren i plansaker på høring, ser det ut som

innspill på dette blir tatt til følge og at planene etter høringsrunden blir endret i tråd med disse.

I samarbeid med KDD, har vi i år gjort en målrettet innsats for at kommunene tar klima- og naturhensyn i planleggingen, gjennom en webinarserie (nevnt under P9). Vi ser at arbeidet gir både motivasjon og kunnskap.

Styringsparametere under prioritering 27:

27.1 Kommunesektoren gjennomfører tiltak som reduserer klimagassutslipp og bruker oppdatert kunnskap i omstillingen til et lavutslippssamfunn.

27.2 Alle kommuner har integrert klimatilpasning i sine planer og tilpasser seg et klima i endring.

+ Andre forhold under klima

Implementering av EU Green Deal på klimaområdet, spesielt klimakvotesystem for maritim næring og ETS2, har preget direktoratet dette året. Det å bygge opp nye forvaltningsområder og innhente og bygge kompetanse på så kort tid er krevende. Vi har tilført flere ressurser til klima, men har også omprioritert ressurser innenfor klimaområdet for å i tilstrekkelig grad klare å følge opp EU Green Deal, og for å bygge opp nye fag- og forvaltningsområder. Vi har nok sett toppen på implementering av kvoteregulering i 2024, og fokuset flyttes nå i større grad over på å etablere forvaltningspraksis og forvaltningssystemer på nye områder og oppdatert regelverk, for framover å bygge solid forvaltningskultur for myndighetsoppgavene. Samtidig har vi klart å levere på de fleste oppgaver i tildelingsbrevet og instruksjonen på klima, blant annet et solid kunnskapsgrunnlag til årets *Klimastatus og -plan*, gjennom *Klimatiltak i Norge (2024)* og for kommende *Klimastatus og -plan* gjennom arbeid med *Klimatiltak i Norge (2025)* med lansering i januar 2025.

For å komme i mål i år har vi brukt ressurser på en del andre områder, spesielt på rådgivningsområder og kvotearbeidet for industri. Og vi har i en lengre periode smurt ressursene tynt ut, noe som gir slitasje. Framover vil vi jobbe for å finne den nye normalen for ressursbruk på klimaområdet med flere ansatte, større tyngde på myndighetsoppgaver enn tidligere, og samtidig fortsette å levere solide kunnskapsgrunnlag så Norge kan omstilles til et bærekraftig lavutslippssamfunn og nå sine klimaforpliktelser på en god måte.

I 2024 har vi jobbet mye med oppfølging av omsetningskrav biodrivstoff, hvor vi har avdekket en omfattende feilrapportering av biodrivstoff laget av avfall og rester av dyrefett. Bruk av dyrefett som ikke er avfall og rester kan gi økte globale utslipp og tap av natur. Resultatet viser at feilen omfatter rundt 1,3 milliarder liter biodrivstoff som er rapportert brukt i perioden 2017 til 2023. Dette betyr at en stor del av biodrivstoffet som har vært brukt i Norge ikke kan sies å være laget av

avfall og rester, slik som tidligere rapportert.

Fra 1. januar 2025 ble det innført overtredelsesgebyr for brudd på omsetningskravene. Miljødirektoratet kan ikke ilegge overtredelsesgebyr for overtredelser begått før dette tidspunktet, men har nå flere virkemidler for å sanksjonere brudd framover. Vi vil også blant annet styrke veiledningen på råstoffklassifisering og dokumentasjon. Vi ser også at denne saken har ført til økt bevissthet i bransjen. Videre, har Miljødirektoratet påpekt at dagens mulighet til å bruke egen dokumentasjon bør vurderes på nytt ved eventuell gjennomføring av det reviderte fornybardirektivet.

Framover ser vi at blant annet at arbeidet med CBAM og CCS vil være utviklingsområder ut over prioriteringene, som kan komme til å prege oss.

Arbeidet med karbonfangst og -lagring tar seg opp i EU, noe vi blant annet merker ved at det opprettes flere ekspertgrupper både i regi av EU-kommisjonen og medlemsland. Norge er et foregangsland på karbonfangst og -lagring, og det er stort potensial for lagring av CO₂ på norsk kontinentalsokkel. Utvikling av et felleseuropeisk regelverk og virkemidler er avgjørende for oppskalering av CCS i Europa. Vi mener derfor at det er viktig at KLD og Miljødirektoratet, i samarbeid med Energidepartementet, prioriterer å bidra i EUs arbeid.

CBAM vil bli et stort nytt virkemiddel for å motvirke karbonlekkasje. Avhengig av hvor store deler av CBAM Miljødirektoratet får ansvar for, vil det kunne prege utviklingen for direktoratet framover. Sen avklaring på om Norge skulle ta CBAM og videre uklarheter om ansvarsfordeling av ulike forvaltningsoppgaver som følger av CBAM, i 2024, gjør oss svært bekymret for muligheten til en god implementering og forvaltning av et stort nytt virkemiddel hos de ulike etatene som vil få ansvar.

Miljødirektoratets årsrapport for 2023

Polarområdene

Prioriteringer for polarområdene.

Nasjonale klima- og miljømål:

- Omfanget av villmarkspregede områder på Svalbard skal opprettholdes, og naturmangfoldet bevares tilnærmet upåvirket av lokal aktivitet
- De 100 viktigste kulturminnene og kulturmiljøene på Svalbard skal sikres gjennom forutsigbar og langsiktig forvaltning
- Negativ menneskelig påvirkning og risiko for påvirkning på miljøet i polarområdene skal reduseres

[Norges miljømål for polarområdene på Miljøstatus.](#)

Relevante bærekraftsmål:

+ Prioritering 28: Den samlede belastning på miljøet i Arktis inkludert Svalbard er redusert

Prioriteringen følger opp klima- og miljømål 6.1, 6.2 og 6.4. Siden polarområdene er et geografisk resultatområde vil prioriteringen i tillegg kunne virke positivt for miljømål under andre resultatområder som klima, naturmangfold, forurensning og friluftsliv.

Den store driveren for belastning på miljøet i Arktis inkludert Svalbard er klimaendringer. Vi jobber kontinuerlig med sikte på å redusere lokal påvirkning og ta høyde for de raske klimaendringene, for å redusere den samlede belastningen på miljøet.

For å få redusert den samlede belastningen på naturmiljøet, trengs både effektive virkemidler og et kunnskapsgrunnlag som er tilpasset forvaltningens behov. Vi har sendt forslag til revidert regelverk både for høstbare arter og fremmede arter til KLD. Vi har videre bidratt inn i Sysselmesterens arbeid med en samlet strategi for forvaltningen av høstbare arter. Vern av leveområder er viktig for å beskytte sårbare arter. I 2024 leverte vi vår tilrådning om vern av Nedre Adventdalen naturreservat på Svalbard til KLD.

I 2024 ble revidert miljøregelverk for Svalbard vedtatt. Samlet effekt av vedtakene vil bidra til å redusere belastningen fra lokal påvirkning på Svalbard. Isbjørn får en betydelig sterkere beskyttelse mot forstyrrelser fra oppsøkende ferdsel og utstrekningen av menneskelig tilstedeværelse i verneområdene blir kraftig redusert når det fra 2025 kun er tillatt med ilandstigning av turister på 43 utvalgte steder.

Raske klimaendringer gjør det nødvendig å ha et langsiktig og strategisk blikk på utfordringene med forurenset grunn på Svalbard. Basert på anbefaling fra Sysselmesteren oversendte Miljødirektoratet høsten 2024 sin vurdering av hvilke normverdier som skal gjelde for forurenset grunn på Svalbard og hvordan forurenset grunn skal vurderes mht. spredning og miljørisiko. Miljødirektoratet sin

vurdering inneholder forslag til videre oppfølging. Dette vil være et viktig grunnlag for å kunne håndtere forurensingsutfordringer på Svalbard.

Etterlevelse og håndheving av miljøregelverket er en forutsetning for at regelverket skal ha tilsiktet effekt. I 2023 og 2024 har Miljødirektoratet spilt inn til KLDs arbeid med endringer i forskrifter der overtredelsesgebyr skal kunne brukes som sanksjonsform. På sikt vil dette kunne bidra til et bedre og mer fleksibelt sanksjonssystem for overtredelser av regelverk på Svalbard, og ha en økt preventiv effekt.

Miljødirektoratet har gjennomført de tilsynene vi hadde planlagt på Svalbard i 2024. Det er viktig å gjennomføre tilsyn på Svalbard på tilsvarende måte som på fastlandet, for å følge opp at regelverket etterleves.

For å oppnå et treffsikkert og helhetlig kunnskapsgrunnlag som er tilpasset forvaltningens behov, har Miljødirektoratet siden 2020 bistått Sysselmesteren på Svalbard i å tilrettelegge for digitalisering av miljø- og geodata. I 2024 fikk Miljødirektoratet midler fra KLD som ble brukt til arbeid med å tilpasse noen digitale løsninger hos Miljødirektoratet til Sysselmesterens behov. Digitalisering av arbeidsprosesser og strukturering av data i databaser kan på sikt forenkle både etablering og gjenfinning av data hos Sysselmesteren, bidra til forenkling i saksbehandlingen, mer effektiv forvaltning og enklere innføring av nyansatte i åremålsstillinger. Videre arbeid vil kreve eierskap og kapasitet hos Sysselmesteren, finansiering og avklaring av hvilken rolle og ansvar Miljødirektoratet skal ha i dette arbeidet.

En viktig del av innsatsen vår er å kommunisere forvaltningsutfordringer og kunnskapsbehov. I samarbeid med Norsk Polarinstitutt har vi ferdigstilt et forslag til overvåkingsprogram for ferskvann og kystvann på Svalbard. Gjennom arbeidet har vi fått et mer helhetlig blikk på hva som finnes av eksisterende tidsserier og hvordan de kan kombineres for å svare på forvaltningsrelevante spørsmål. Vi har også fått oversikt over hvilke forvaltningsrelevante tidsserier som mangler, og som må vurderes når nye overvåkingsbehov skal diskuteres og prioriteres.

I 2024 har vi hatt en felles arbeidsgruppe med Norsk Polarinstitutt der vi har sett på hvordan vi kan utvikle samarbeidet om miljøovervåking på Svalbard. Vi etablerer nå et samarbeidsforum for miljøovervåking på Svalbard, som skal bidra til felles forståelse og tydelighet i ansvar og roller, og god koordinering og samordning mellom etatene på overvåkingsområdet fremover. Arbeidsgruppen har sett på behov for eventuelle justeringer i styringsdokumenter, som er oversendt til KLD.

Vi har videreført samarbeidet med kunnskapsmiljøene i nord, blant annet gjennom deltakelse i bruker- og referansegrupper under Framsentersamarbeidet og større forskningsprosjekter som iC3 "Senter for fremdragende forskning".

Kunnskapssamarbeidet under Arktisk råd er viktig for å harmonisere og

tilgjengeliggjøre data mellom de arktiske landene. Kunnskap fra Arktisk råd bidrar også inn i annet internasjonalt samarbeid. Miljødirektoratet koordinerer det norske arbeidet i arbeidsgruppene ACAP, AMAP og CAFF, og bidrar også med fagpersoner i konkret prosjektarbeid. Som følge av Russlands angrepskrig i Ukraina, har samarbeidet under Arktisk råd blitt satt sterkt tilbake, men er i ferd med å ta seg opp. Arbeidsgruppene under Arktisk råd utarbeider nå flere rapporter som støtter opp under de norske lederskapsprioriteringene, på områdene miljø og klima, og hav. Dette omfatter bl.a. CAFFs arbeid med å utarbeide en rapport om spredning av fremmede marine arter i Arktis. AMAP er i ferd med å ferdigstille rapporter og artikkelsamlinger på en rekke tema, som vil gi oss oppdatert kunnskapsstatus på arktiske utfordringer knyttet til klima, miljøgifter, plast og mikroplast, samt radioaktivitet.

Utviklingen av nye virkemidler og kunnskapsgrunnlag har forbedret vår mulighet til å redusere den samlede belastningen på miljøet. Samtidig forsterkes miljøutfordringene som følge av de raske klimaendringene, og gjør at arbeidet med å tilpasse miljøforvaltning og kunnskapsgrunnlag må videreføres.

Styringsparametere under prioritering 28:

28.1 Regelverk og tiltak som tar høyde for de raske klimaendringene og begrenser effektene av ferdsel, høsting og annen lokal aktivitet er iverksatt.

28.2 Et treffsikkert og helhetlig kunnskapsgrunnlag som er tilpasset forvaltningens behov.

28.3 Samarbeidet under Arktisk råd om klima og miljø er videreført.

Miljødirektoratets årsrapport for 2024

Ressursbruk

Miljødirektoratets ressursbruk og sammenhengen mellom ressurser og resultater.

I denne delen av årsrapporten presenterer vi direktoratets ressursbruk, og alle beløp er oppgitt i nominelle kroner. Vi har belyst de mest relevante forholdene basert på Miljødirektoratets tallgrunnlag for perioden 2020–2024.

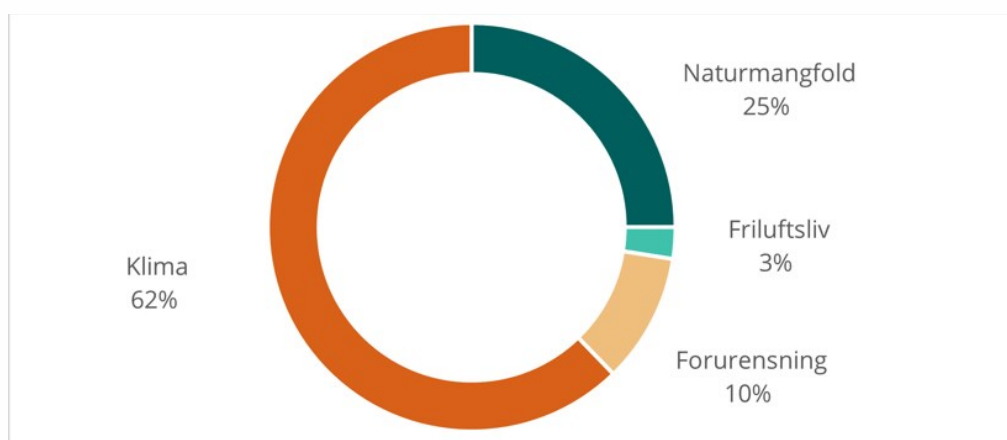
+ Fordeling av utgifter per resultatområde

Diagrammet under viser hvordan de totale utgiftene på kap. 1420 Miljødirektoratet og kap. 1425 Fisketiltak, totalt 10,8 mrd. kroner, er fordelt på resultatområdene.

Det er viktig å merke seg at midler som er ført på andre kapitler som Høstbare viltressurser (kap. 1140 og kap. 1141), Klima- og miljødepartementet (kap.1400), Kunnskap om klima og miljø (kap. 1410), Internasjonale klima- og utviklingstiltak (kap. 1482) og Kommunal- og distriktsdepartementet (kap. 0500) er **ikke** med i omtalen av fordeling per resultatområde. Derimot utgifter ført av statsforvalteren og andre etater, etter tildeling eller belastningsfullmakt fra Miljødirektoratet, er inkludert i tallgrunnlaget. Fordelingen mellom områdene viser dermed ikke bare direktoratets egne utgifter og interne prioriteringer.

Om lag 84 prosent av utgiftene er knyttet til investeringer, tilskudds- og refusjonsordninger.

Regnskapsførte utgifter per resultatområde i 2024

Klima er det største resultatområdet og utgjør 6,72 mrd. kroner, tilsvarende 62,2 prosent, av utgiftene våre i 2024. CO₂- kompensasjonsordningen er på om lag 6,21 mrd. kroner og utgjør 92 prosent av utgiftene på området.

Utgifter til **naturmangfold** utgjør 2,7 mrd. kroner, tilsvarende 25 prosent av samlede utgifter. Tilskudd til ulike formål, som for eksempel erstatning for beitedyr tatt av rovvilt, rovvilttiltak, tiltak for å ta vare på natur, naturarv og besøkssenter for natur og verdensarv, utgjør til sammen 668 mill. kroner. Utgifter til sikring og vern er totalt 979 mill. kroner. Dette er utgifter til verneplaner, nytt vern, nasjonalparker, skogvern og tiltak i verneområder og annen natur og inkluderer restaureringstiltak. Til sammen utgjør utgiftene til tilskudd og sikring og vern omtrent 61 prosent av samlede utgifter til naturmangfold.

Forurensning har en utgift på 1,11 milliarder kroner, tilsvarende 10,3 prosent. Her inngår utbetaling av pant for bilvrak, på 405 mill. kroner, som sammen med andre refusjonsordninger og utgifter til oppryddingstiltak tilsvarer om lag 51 prosent av utgiftene knyttet til resultatområdet forurensning.

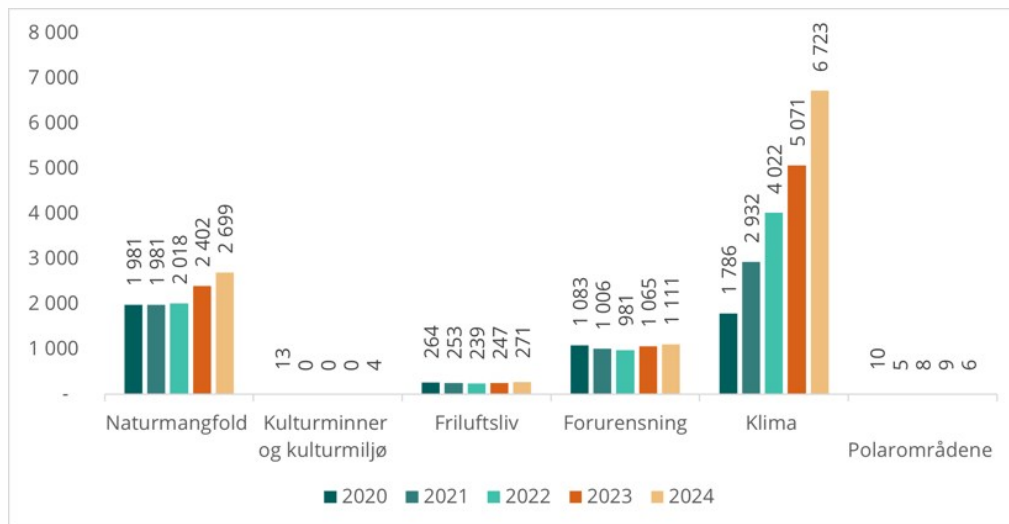
Utgiftene knyttet til resultatområdene kulturminner og kulturmiljø, **friluftsliv** og

polarområdene utgjør til sammen mindre enn tre prosent av de samlede utgiftene, der tilskudd til friluftsmål er den største enkeltposten, med nesten 210 mill. kroner.

Diagrammet nedenfor viser utgiftsfordelingen mellom de ulike resultatområdene i perioden 2020 til 2024.

Regnskapsførte utgifter per resultatområde 2020–2024. Tall i millioner kroner.

Utgifter til området **naturmangfold** er økt fra 1,98 mrd. kroner i 2020 til 2,7 mrd. kroner i 2024. Sammenlignet med 2023, er beløpet økt med 12 prosent. Den største økningen innenfor naturmangfold i perioden 2020–2024, er på verne- og sikringspostene.

Utgifter til **friluftsliv** var 271 mill. kroner i 2024, en liten økning fra 2023, og omtrent på samme nivå som i 2020.

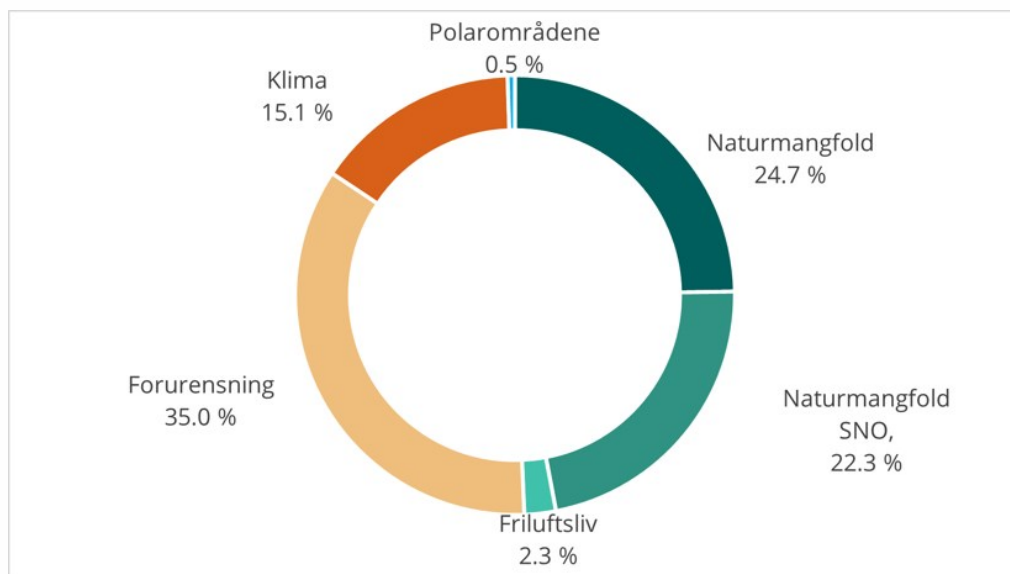
Samlede utgifter knyttet til **forurensning** har ligget stabilt rundt om lag én mrd. kroner de siste fem årene. Det er driftspostene (+135 mill.) som har økt mest på området. Utgiftene knyttet til vrakpant og tilskudd til kjøretøy og fritidsbåter representerer den største utgiftsreduksjonen, med en nedgang på 108 mill. kroner, mens utbetalte tilskudd til marin forurensning er redusert med 23 mill. kroner. Utgiftene til opprydding i forurenset grunn og sjøbunn er økt med 21 mill. sammenlignet med 2020.

Utgifter til **klima** er økt fra 1,79 mrd. kroner i 2020 til 6,72 mrd. kroner i 2024. Økningen på nesten fem mrd. kroner skyldes i stor grad økt utbetaling av CO₂-kompensasjon til industrien (+4,78 mrd. kroner) og tilskuddsordningene Klimasats og Grønn skipsfart (+70 mill. kroner).

Fordeling av lønnskostnader per resultatområde

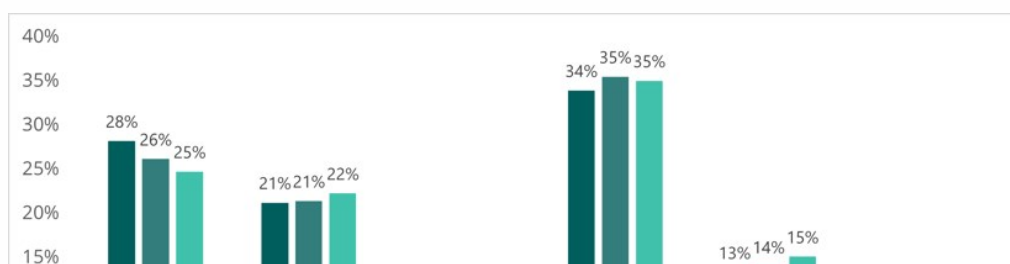
Diagrammet under viser et grovt estimat av hvordan lønnskostnadene fordeles på ulike resultatområder i 2024. Siden Miljødirektoratet jobber helhetlig og på tvers av de miljøvernpolitiske resultatområdene, er det utfordrende å gi en nøyaktig fordeling av ressursbruk per område. Mange avdelinger, seksjoner og medarbeidere jobber med oppgaver som dekker flere områder samtidig, noe som skaper usikkerhet i estimatene. For å gi en indikasjon er administrative ressurser og ressurser som går på tvers av resultatområdene sjablongmessig fordelt på resultatområdene. Lønnskostnadene til Statens naturoppsyn ligger i hovedsak under resultatområdet naturmangfold.

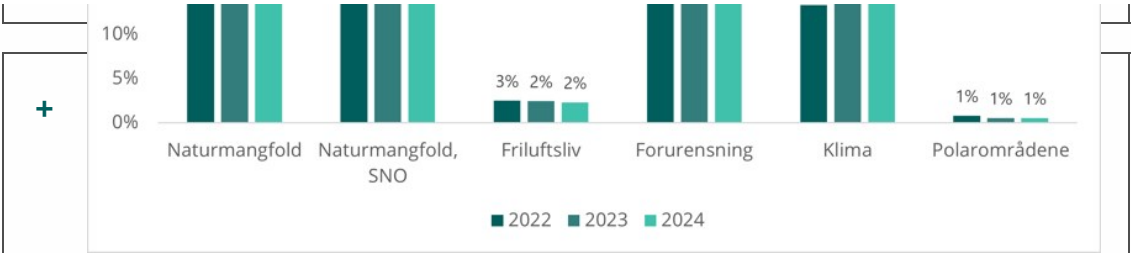
Fordeling av lønnskostnader per resultatområde i 2024

Vi har en gradvis økning i ressursbruk på klima, SNO og delvis på forurensning, mens andelen til naturmangfold har blitt noe redusert. Denne dreiningen har vært ansett som nødvendig for å følge opp departementets overordnede styringssignaler i tildelingsbrevene de siste årene, særlig knyttet til å implementere EUs grønne giv. Diagrammet nedenfor viser den prosentvise fordelingen av lønnskostnader på de ulike resultatområdene i perioden 2022–2024.

Fordeling av lønnskostnader per resultatområde i 2022–2024

fra 2022 til 2024, med hovedvekt på antall ansatte, årsverk, driftsutgifter og inntekter. Videre analyserer vi hvordan budsjettildelinger har blitt disponert, hvilke faktorer som har bidratt til endringer i kostnadsbildet, og hvordan direktoratet har tilpasset seg økonomiske rammebetingelser. Alle beløp er oppgitt i nominelle kroner.

Antall ansatte, avtalt og utførte årsverk

Miljødirektoratet har hatt en jevn vekst i antall ansatte, avtalte og utførte årsverk fra 2022 til 2024. Antall ansatte varierer gjennom året. Totalt var det 1020 personer som var ansatt hele eller deler av 2024, hvorav 170 personer var på timelønnskonertrakter. Ved utgangen av 2024 var det 790 ansatte i Miljødirektoratet, i tillegg til 133 ansatte på timelønnskonertrakter. Tallgrunnlaget er hentet fra SAP, inkluderer ansatte registrert som aktive per 31. desember 2024. Ansatte på pensjonsvilkår og læringer er ikke inkludert i dette antallet.

Antall ansatte avtalt og årsverk

Nøkkeltall	2022	2023	2024
Antall ansatte i løpet av året/ansatte inkl. timelønnede*	817/976	847/990	850/1020
Antall avtalte årsverk*	733	754	759
Antall utførte årsverk**	696	711	717

Antall ansatte og antall avtalte årsverk er hentet fra rapporten Års- og månedsverkanalyse i DFØ-innsikt.

**Antall utførte årsverk er hentet fra rapporten YHR-AARSVERK i SAP: Miljødirektoratet har et stort antall timelønnede ansatte. Disse inngår i antall utførte årsverk.

Tabellen viser antall ansatte, avtalte og utførte årsverk. **Avtalte årsverk** viser

Samlet arbeidsinnsats basert på stillingsprosent og avtalt arbeidstid. Et årsverk tilsvarer en 100 prosent stilling. I 2024 hadde Miljødirektoratet 759 avtalte årsverk, dvs. en økning på fem årsverk fra 2023 og 26 fra 2022.

Utførte årsverk beregnes i henhold til KMDs definisjon ([PM-2019-13](#)) og inkluderer både timelønnede og månedslønnede, samt pålagt utbetalt overtid og ekstratimer, med fravær trukket fra. Antallet utførte årsverk økte med 6 fra 2023 og utgjør totalt 717 årsverk.

Økningen i antall utførte årsverk skulle vært større enn seks, siden MARFO ble en del av Miljødirektoratet i 2024 og tilførte 16 nye årsverk. Samtidig ble denne økningen delvis utlignet av at innsatsen mot pukkellaks i Tanavassdraget, som krevde ekstra ressurser i 2023, ikke fortsatte i 2024. I tillegg økte sykefraværet fra 4,8 prosent i 2023 til 5,3 prosent i 2024, noe som også bidro til at det samlede antallet utførte årsverk ble lavere enn forventet.

Samlet tildeling post 01-99, alle kapitler

Samlet tildeling til Miljødirektoratet utgjør nesten 12 milliarder kroner i 2024. Tildelingen har økt med 3,7 milliarder kroner fra 2022 til 2024, som tilsvarer en økning på 44 prosent. Hovedårsaken til denne veksten er en betydelig økning i CO₂-kompensasjonsordningen for industrien som alene står for 2,5 milliarder kroner av den totale økningen.

Samlet tildeling post 01-99

Nøkkeltall	2022	2023	2024
Samlet tildeling post 01-99**	8 296 321 000	9 553 911 000	11 983 394 000

*** Tallene inkluderer samtlige tildelinger og mottatte belastningsfullmakter.*

De samlede tildelingene er fordelt på ulike kapitler og poster, der en betydelig andel av midlene forvaltes av statsforvalteren. I tillegg gir direktoratet belastningsfullmakter til andre etater.

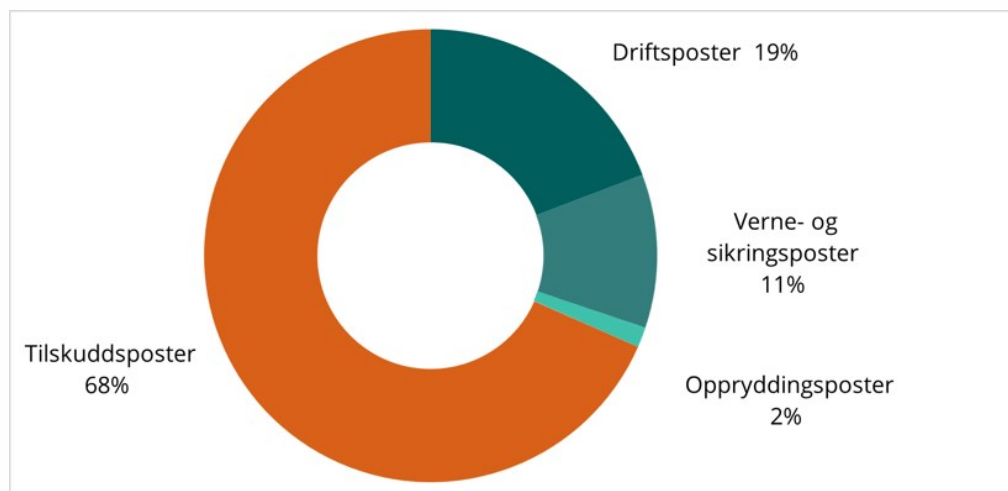
Tildelingene er fordelt på:

- driftsposter (post 01, 21 og 23): midler som dekker ordinær drift, inkludert lønn og administrative kostnader, utgifter til inntektsgivende aktivitet, og kjøp av tjenester til utredninger, planlegging og gjennomføring av ulike tiltak og prosjekter.
- investeringsposter (post 30-39): midler til sikring av friluftsområder, vern av naturområder og tiltak i verneområder, blant annet knyttet til naturrestaurering (verne og sikringsposter), og forurensningstiltak (oppryddingsposter).

- tilskuddsposter (post 60–89): midler ulike tilskuddsordninger og overføringer til andre innenfor direktoratets ansvarsområder.

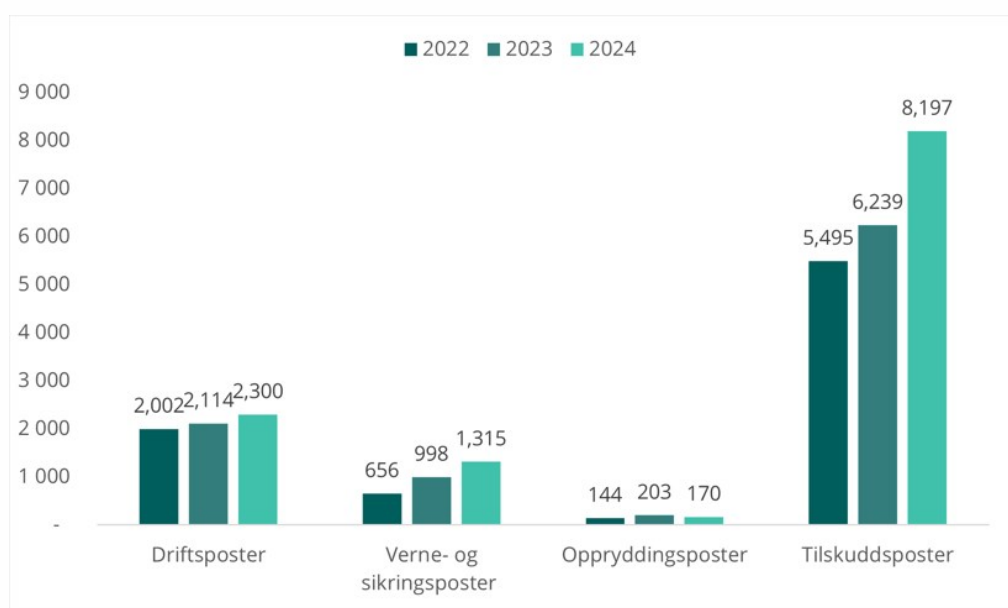
Diagrammet under viser at tilskuddsposter utgjør den største andelen av den samlede tildelingen, med 68 prosent i 2024. Deretter følger driftsposter, verne- og sikringsposter, mens oppryddingsposter utgjør den minste andelen av tildelingen.

Samlet tildeling fordelt på ulike poster i 2024

Diagrammet under viser hvordan den samlede tildelingen fordeler seg på ulike poster over tid fra 2022 til 2024.

Samlet tildeling for perioden 2022–2024. Tall i millioner kroner.

Utnyttelsesgrad post 30-49**			87 %	90 %	73 %
Antall behandlede klager på direktoratets vedtak	90	117			
Utnyttelsesgrad post 50-89**			92 %	98 %	97 %

*Antall medieklipp er basert på søk i medieovervåkningsverktøyet Infomedia.
** Tallene inkluderer samtlige tildelinger og mottatte belastningsfullmakter. Søket inkluderer treff på enten Miljødirektoratet eller naturoppsyn»".

Post 01-29, alle kapitler - driftspostene

**I 2024 ble det innført samtykke ved bruk informasjonskapsler på

Miljødirektoratet.no. Dermed blir besøksstatistikken ufullstendig sammenlignet med tidligere år.

Utnyttelsesgraden på driftspostene viser hvor stor andel av de bevilgede midlene som faktisk er utbetalt i løpet av året. I 2024 var utnyttelsesgraden på driftspostene 95 prosent, noe som er ett prosentpoeng lavere enn i 2022 og 2023. Denne reduksjonen skyldes hovedsakelig at utbetalingen av lønnsoppgjøret for 2024 er utsatt til 2025.

****Antall enkeltvedtak inkluderer returordningen for kasserte fritidsbåter. For Samtidig reflekterer den høye utnyttelsesgraden direktoratets arbeid med digitalisering, omskilling og effektivisering av driften. Bemanning og 2022 utgjør dette 10 087 enkeltvedtak for 2023: 10 553 enkeltvedtak og for 2024 11 467 enkeltvedtak.

Driftskostnader tilpasses tilgjengelige rammer, og økte faste, løpende

driftskostnader har de siste årene gjort at ordinære driftsmidler utnyttes i større grad. ***** Forsinket tallgrunnlag på grunn av endringer i arkivsystemet.

Antall innsynsbegjæringer er redusert vesentlig sammenlignet med 2022, men

Post 30-49, alle kapitler - investerings- og tilskuddsposter litt høyere enn i 2021. Antall inn- og utgående dokumenter er gått noe ned, mens 2024 enkeltvedtaksgjennomføring på 73 prosent, en markant nedgang fra 90 prosent i 2022 og 98 prosent i 2023. Den store økningen i antall behandlede klager på direktoratets vedtak i 2024 skyldes hovedsakelig at direktoratets vedtak i 2024 kom sent på året, var det begrenset mulighet til å benytte midlene innen samme

budsjettår, noe som førte til at en del investeringer ble utsatt til 2025. Slike

Synlighet i det offentlige rom

bevilgninger ofte krever omfattende planlegging, godkjenningsprosesser og

koordinering med eksterne aktører, noe som kan føre til forsinkelser. Medienes omtale av klimaspørsmål gikk ned i 2024. Selv om medienes interesse

for klimasaken har sunket, ble Miljødirektoratet, inkludert Statens naturoppsyn,

Post 50-89, alle kapitler - overføring til andre nevnt over 19 000 ganger i norske medier i 2024. Dette er på linje med

rekordåret 2023. Tallene viser også at rekkevidden på omtalen har økt, det vil si at vi har større grad av nevnt i de største mediene. Stans i sakseffekt og spesielt på 97 prosent. Dette er på samme nivå som i 2023 og noe høyere enn i 2022.

nye omtale, tillegg er vi blitt omfattet mye i forbindelse med dreissaker. Store Deler av omtalen kommer fra saker vi har gått ut med selv. tillegg til vedtak, påvirkes av både overslagsbevilgninger og antall mottatte tilskuddssøknader. rapportene og råd fra Miljødirektoratet typisk nevnt i det politiske ordskiftet.

Flere av våre tilskuddsposter er basert på overslagsbevilgninger, hvor midlene

Postjournal og dokumenthåndtering varierer ut fra faktiske behov og tilskuddsordningens søknadsgrunnlag. Dette

betyr at utbetalingene kan variere fra år til år, avhengig av faktorer utenfor vår kontroll, slik som søknadsmengde og prosjektenes framdrift.

dokumenter i forhold til 2023. Det er naturlig at antallet varierer noe fra år til år.

Antall innsynsbegjæringer har også økt med om lag 2 000 fra 2023 til 10 242 i

Driftsutgifter

2024. Dette kan forklares med at samfunnsutviklingen peker mot økt åpenhet og at direktoratets ansvarsområde har interesse for mange som dermed ønsker å

Miljødirektoratets samlede driftsutgifter har økt jevnt over de siste tre årene, fra 1,71 milliarder kroner i 2022 til 1,94 milliarder kroner i 2024, en økning på over 13

prosent. Økningen skyldes primært økte lønnskostnader og prisvekst.			
Klagesaker			
Driftsutgifter			
Avgjørelsene som tas i klagesakene er en viktig del av myndighetsutøvelsen vår, og vi fører register over klagesakene for å styrke arbeidet med enhetlig myndighetsutøvelse. Registeret gir oss informasjon om klager på ulike fagområder, herunder antall avgjorte saker, ikke avgjorte saker, utfall av klagesaksbehandlingen og saksbehandlingstid.			
Nøkkeltall	2022	2023	2024
Driftsutgifter	1 713 261 955	1 816 658 140	1 938 180 223

Miljødirektoratets årsrapport for 2024

Styring og kontroll i virksomheten

Vi jobber kontinuerlig med å videreutvikle og forbedre styringen av aktivitet, økonomi og bemanning.

Vi jobber hele tiden med å forbedre styringen av aktiviteter, økonomi og bemanning, slik at vi følger opp føringene i styringsdokumentene fra KLD og statsbudsjettet. Vi har gjort flere endringer i organisasjonsstrukturen for å møte utfordringer vi står overfor.

Vi fokuserer på å sikre effektive og ryddige styringsprosesser, og en intern virksomhetsstyring som sikrer helhetlig faglig styring. Dette innebærer klare prioriteringer og strategiske valg som er godt integrert på tvers av ulike styringsprosesser.

Risikostyring og analyser

I 2024 har vi fulgt opp den interne politikken for risikostyring som vi vedtok i 2023, og jobbet helhetlig med å identifisere, vurdere, kommunisere og styre risikoer. Dette bidrar til at vi håndterer risiko på en mer ensartet måte i direktoratet og bruker risikostyring aktivt.

Risikostyring er en integrert del av direktoratets mål- og resultatstyring og inngår i alle styringsprosesser. Vi bruker det som et verktøy for å forebygge hendelser som kan hindre måloppnåelse og etterlevelse av interne og eksterne krav.

I starten av året identifiserer vi risikoområder på direktoratets nivå, som viser hvor utfordringene er størst i oppfølgingen av tildelingsbrevet og hovedinstruksen fra KLD, samt hvilke driftsoppgaver som er særlig krevende. Status på vårt risikobilde er et fast tema i etatsstyringsmøtene med KLD. Der oppdaterer vi departementet om endringer i risikobildet og fremhever de mest kritiske forholdene som bør løftes.

I 2024 har vi videreutviklet risikostyringen hos embetene innen klima- og miljøområdet, med særlig fokus på områder der risikoen er størst for å ikke levere i tråd med resultatmålene i tildelingsbrevet og de faste oppgavene i hovedinstruksen til statsforvalter.

Risiko- og sårbarhetsanalysen (ROS) for Miljødirektoratet ble sist oppdatert i 2021 og oversendt departementet. I 2024 ble ROS gjennomgått og justeringer ble omhandlet som et tilleggskdokument til ROS fra 2021. Dette vedlegget ble oversendt til departementet. ROS belyser farekilder og trusler og viser uønskede hendelser som kan utløse en krise for Miljødirektoratet eller kreve krisehåndtering. Klima- og miljødepartementet (KLD) har i sitt styringsdokument for samfunnssikkerhetsarbeidet stilt krav om oppdatering av ROS annethvert år. Miljødirektoratet planlegger en større revisjon av ROS i 2025.

Fellesføringer fra Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD)

Systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk

Miljødirektoratet sine overordnede mål og tiltak for å redusere egen miljøbelastning fremgår i vår politikk for intern miljøledelse, som ble revidert i 2024. For hvert innsatsområde; innkjøp, avfall, reisevirksomhet, og bygg og energi, vedlikeholder vi status og setter mål og tiltak. Miljødirektoratet sine kontorer i Oslo og Trondheim er sertifisert på miljøledelse gjennom Miljøfyrtårnordningen. Miljødirektoratet har vært sertifisert siden 2018 og ble høsten 2024 resertifisert for tre nye år.

I 2024 opprettet Miljødirektoratet et miljøledelsesteam for å styrke vårt interne miljøledelsesarbeid. Hovedoppgavene til teamet er å;

- Bidra til at organisasjonen etterlever vår interne miljøledelse
- Ha oversikt over status på nøkkelområder
- Kommunisere aktiviteter, opplæring og bevisstgjøring etc. knyttet til intern miljøledelse overfor medarbeidere i direktoratet, herunder eventuell involvering av tillitsvalgte (IDF)
- Ivareta Miljøfyrtårn; årlig rapportering og resertifisering hvert tredje år
- Rapportering i forbindelse med årsrapport til KLD

Teamet jobber med innsikt, oppfølging og løpende tiltak. Miljøledelsesteamet består av personer på tvers av direktoratet som til daglig jobber med drift eller miljøfag relevante for miljøarbeidet. Dette bidrar til at miljøarbeidet er forankret i de seksjoner som til daglig ivaretar våre satsningsområder.

Miljøledelsesarbeidet er forankret i ledelsen ved årlig gjennomgang av rapporten *Ledelsens gjennomgang – miljøledelse*; mål og tiltaksplan for direktoratets interne miljøarbeid 2024/2025. På vårt intranett har vi en egen side for miljøledelse der vi gjør ansatte oppmerksom på retningslinjene og resultater av miljøledelsesarbeidet. Der viser vi også til at ansatte kan melde inn avvik eller forbedringer på vår miljøledelse.

Miljødirektoratet sitt energibruk er knyttet til bruk av strøm og fjernvarme i våre lokaler. Miljødirektoratet leier lokaler i henholdsvis Oslo, Trondheim og Svolvær. I tillegg leier SNO en rekke lokaler rundt om i landet. For kontorene i Oslo og Trondheim er det tett og

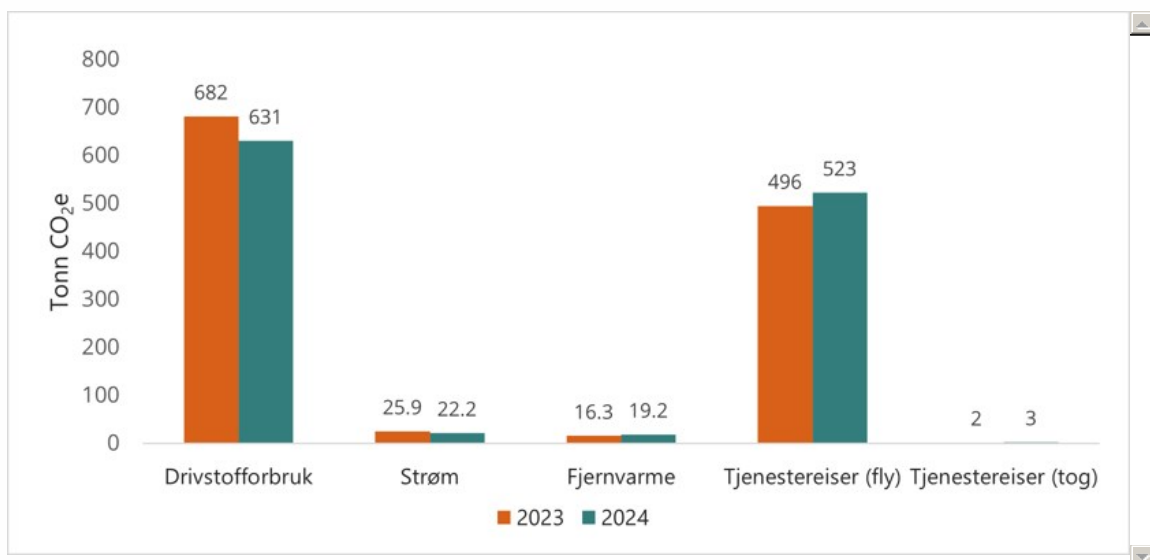
fortløpende kontakt med huseier om energibruken i bygningene.

I 2024 utarbeidet Miljødirektoratet sitt første klimagassregnskap. I denne første versjonen av klimagassregnskapet har vi inkludert utslipp fra drivstofforbruk, strøm og fjernvarme, og tjenestereiser med fly og tog. I vår virksomhet er det særlig drivstofforbruk og tjenestereiser med fly som gir betydelig utslipp. Tjenestereiser med fly er allerede inkludert som et satsningsområde i vår "Intern miljøledelse".

Drivstofforbruket kommer av at SNO er avhengig av å bruke båter, tjenestebiler, snøskutere og motorisert skjøtselsutstyr for å gjennomføre sitt arbeid ute i felt. I tråd med intern miljøledelse tilstreber SNO å bruke transportmidler og verktøy med mest mulig miljøvennlig teknologi. SNO benytter allerede el-varebiler til bynære oppdrag. Den teknologiske utviklingen er ikke kommet langt nok til at SNO sine biler som brukes til feltoppdrag kan være elektriske alle steder i landet, men fra 2025 vil SNO ha mellom 10 og 15 elektriske biler i bilparken. Egnede elektriske snøskutere finnes foreløpig ikke i markedet, men både snøskuter- og fossilbilparken er relativt ny og oppfyller strenge miljøkrav mht. bl.a. utslipp. Miljødirektoratet stiller også miljøkrav når vi oppgraderer eller erstatter båter. SNO jobber kontinuerlig med digitalisering av ulike funksjoner og operasjoner i feltarbeidet, og dette vil på sikt føre til mer effektivitet og mindre behov for transport.

Å utarbeide et klimagassregnskap er en kontinuerlig prosess, og vi skal fortløpende forbedre både kvalitet og omfanget av klimagassregnskapet.

Klimagassregnskap for Miljødirektoratet for perioden 2023–2024

Arbeid med naturfotavtrykk er generelt umodent i samfunnet, og Miljødirektoratet har for lite kjennskap til vårt eget naturfotavtrykk.

Positiv utvikling i antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse

Vi ser en positiv utvikling i antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse og/eller har hatt fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring. Totalt antall ansettelser i 2024 er 176, hvorav seks personer har funksjonsnedsettelse og/eller har hatt fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring. Dette utgjør 3,4 prosent, som er omtrent på samme nivå som tidligere år.

Miljødirektoratet har veletablerte rutiner for å sikre at definerte grupper ikke blir direkte eller indirekte diskriminert, og vurderer alltid om det er mulig med positiv særbehandling av søkere med funksjonsnedsettelse og/eller fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring, søkere med innvandrerbakgrunn og søkere over 50 år. I det videre redegjør vi i tråd med fellesføringen kun for søkere med funksjonsnedsettelse og/eller fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring.

Vi har samarbeid med NAV og særskilt informasjon ved utlysing og vurdering av søkere. Vi gjennomgår årlig hvordan jobbbannonsene er utformet, for å sikre at ikke formuleringene i seg selv ikke forhindrer at denne målgruppen søker.

Hvis søkere har krysset av for at de har funksjonsnedsettelse og/eller fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring, gjøres det en særskilt vurdering av disse og det skal alltid innkalles minst en søker fra gruppen så fremt de er kvalifiserte.

Miljødirektoratets kontorarbeidsplasser har universell utforming, og kontorarbeidsplassene skal sikre at ulike hms-hensyn blir ivaretatt og tilrettelagt for.

Redusere konsulentbruken

Miljødirektoratet bruker i hovedsak konsulenttjenester til miljøfaglige utredninger, evalueringer og analyser, i tillegg til juridiske utredninger og til IKT-utvikling. Der det er mulig, har vi redusert bruken av konsulenter innen rekruttering, kommunikasjon og organisasjonsutvikling, og i stedet brukt egne ansatte.

I 2024 reduserte vi samlet kjøp av konsulentbistand med 32,8 millioner kroner (9,6 prosent) sammenlignet med 2023, fra 343,2 til 310,3 millioner kroner i 2024.

Utvikling av konsulentbruken i perioden 2023-2024

	2023	2024	Endring
670 Konsulentttjenester juridisk bistand	5,7	3,8	-2,0
671 Konsulentttjenester til IT-utvikling	79,8	92,3	12,5
672 Konsulentttjenester til organisasjonsutvikling, kommunikasjonsrådgivning	3,1	4,8	1,7
673 Andre konsulentttjenester	254,6	209,4	-45,1
Sum	343,2	310,3	-32,8

Den største reduksjonen gjelder **miljøfaglige utredninger, evalueringer, samfunns-økonomiske analyser og juridisk bistand** (673 Kjøp av andre konsulentttjenester), som er redusert med 45,1 millioner kroner sammenlignet med 2023:

- Kjøp av utredninger, analyser og evalueringer er redusert mest, med til sammen 57 millioner kroner.
- Bistand til spisskompetanse på IT, prosjektledelse og utvikling av metoder og verktøy er redusert med 11,2 millioner kroner.
- Kjøp av bistand til FOU er økt med 16,8 millioner kroner.
- Bruken av konsulenttjenester til **organisasjonsutvikling, kommunikasjon og rekruttering** (672) har økt med 1,7 millioner kroner sammenlignet med 2023. Vi har ikke brukt konsulentbistand til rekruttering i 2024, mens utgiftene til organisasjonsutvikling ligger på 1,4 millioner kroner, omtrent på samme nivå som i 2023.

Konsulenttjenester til **IT-utvikling** (671) har økt med 12,5 millioner kroner. Dette skyldes høyt trykk på digitaliseringsarbeidet, press på intern kapasitet og et presset arbeidsmarked innenfor IT. For å redusere omfanget av konsulentkjøp til IKT utvikling, har vi ansatt ti IT-utviklere, som på sikt vil gi oss gevinster i form av økt kompetanse, økt sikkerhet og lavere sårbarhet på IT-området. Samtidig jobber vi med å modernisere og sikre virksomhetskritiske IT-løsninger med "gammel teknologi" og vi jobber med å gå over til å drifte miljøforvaltningens IT-løsninger i sky. I sum krever dette spesialkompetanse og kapasitet langt utover det vi har i eget hus, slik at vi er helt avhengig av å kjøpe ekstern bistand.

Evalueringer

Evalueringer er sentralt for å kunne utvikle oss og levere godt på vårt samfunnsoppdrag. Vi bruker evalueringer i vår interne styring for å styrke kunnskapsgrunnlaget vårt og understøtte forbedrings- og utviklingsarbeid. Vi evaluerer også for å sikre etterlevelse av lov og regelverk, enhetlig praksis og effektive arbeidsmetoder.

Direktoratet jobber med å følge opp følgende evalueringer som ble gjennomført i 2024:

- Refusjonsordningen for f-gasser
- Ordningen for bevaring av viktige friluftslivsområder gjennom sikring
- Produktregisteret

Evaluering av myndighetsfordeling mellom direktoratet og statsforvalter på forurensningsområdet, som var en opprinnelig planlagt evaluering for 2024, har ikke blitt gjennomført som planlagt. Gjennomgang av myndighetsfordeling blir isteden fulgt opp gjennom annet arbeid.

Revisjonsmerknader og tilsynsrapporter

Rapporten fra Riksrevisjonen om tilskudd til klimatiltak

Riksrevisjonens etterlevelserevisjon av Klimasats er fulgt opp med vurdering av konkrete funn.

Miljødirektoratet har opprettet en intern arbeidsgruppe for oppfølging av Riksrevisjonens etterlevelserevisjon av tilskuddsordningen Klimasats. Vi vil jobbe med å utforme enda

tydeligere vilkår i nye tilsagn og øke rapporteringen til KLD om klimaeffekt for 2024-tildelingene og om usikkerheten i effektbergingene. Vi har også blitt enda strengere på å kreve utdypende og bedre dokumentasjon fra tilskuddsmottakeren og vi har forbedret våre interne rutiner og verktøy for enda bedre vurderinger og dokumentfangst på kontroller og vurderinger som gjennomføres før tilskuddene utbetales. For å øke kvaliteten på kommunenes rapportering og redusere både formalfeil i kommunenes regnskap og behovet for vårt skjønn ved utbetalinger, avholdt vi webinar for støttemottakere for å gi informasjon om prosjektrapportering, vi har i tilsagnsbrevene til kommunen tatt inn at de bør planlegge for mulig revisjon av regnskapet, og vi justerte regnskapskravet om revisorgodkjenning/kontrollhandlinger. Videre har vi ved behandlingen av prosjektrapporter etterspurt mer informasjon, blant annet timeoversikt fordelt på person, og i utbetalingsbrevene har vi grundigere enn tidligere beskrevet vurderingene vi har gjort. Også i tilsagnsbrevene har vi fulgt opp ved å, der det var mulig, konkretisere og tydeliggjøre vilkårene. Arbeidet med oppfølging fortsetter i 2025.

Nye føringer for tildeling til Klimasats som skissert i Prop. 1 S (2024-2025) for Klima- og miljødepartementet er fulgt opp i utlysning av 8,1 millioner kroner høsten 2024, med søknadsfrist 15. januar 2025. Utlysningen prioriterer direkte og tellbar klimagassreduksjon i Norge og rask gjennomføring, i tråd med føringene.

I 2024 leverte vi også svar på oppdrag fra KLD av 5. juni 2024, som var en oppfølging av funnene fra Riksrevisjonen for bedre rapportering til Stortinget i Prop.1 S for 2024-2025. Her rapporterte vi på samlet utslipps- og omstillingseffekt av prosjekter tildelt i 2023 som var ferdig gjennomført, på forventet effekt av prosjekter som fikk tilsagn i 2023, men som ikke var ferdig gjennomført, og på antall avlyste prosjekter. Vi beskrev også usikkerheten i våre effektvurderinger og -beregninger.

Fakta om personellmessige forhold

Våre ansatte er avgjørende for at Miljødirektoratet skal nå sine mål. Dette kapittelet gir en oversikt over viktige personalforhold, som lederstillinger, sykefravær og utviklingen i antall ansatte over tid.

Lederstillinger

Oversikten under viser antall lederstillinger fordelt mellom kvinner og menn for perioden 2017-2024.

Antall lederstillinger fordelt mellom kvinner og menn, antall ledere.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Antall kvinner i lederstillinger	26	31	32	31	33	30	30	29
Antall menn i lederstillinger	27	24	22	23	22	23	27	28
Antall lederstillinger totalt	53	55	54	54	55	53	57	57
Andel kvinner i prosent	49 %	56 %	59 %	57 %	63 %	57 %	53 %	51 %

Andelen kvinner, i prosent	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Reduksjon i antall siden 2015	8	5	7	7	15	8	4	4

Miljødirektoratet har de siste årene hatt flere kvinnelige enn mannlige ledere, noe som samsvarer med den generelle kjønnsfordelingen blant ansatte. I 2021 var andelen kvinnelige ledere på sitt høyeste med 63 prosent. Siden da har den gradvis gått ned til 51 prosent i 2024, mens andelen mannlige ledere i samme periode har økt fra 37 til 49 prosent.

Sykefravær

Det samlede sykefraværet i direktoratet var på 5,3 prosent i 2024, noe som følger den generelle utviklingen i samfunnet. Dette er en økning fra 2023, og vi følger opp utviklingen gjennom våre etablerte rutiner. I løpet av året har vi gjennomgått og evaluert våre rutiner og praksis for oppfølging av sykefravær.

Utvikling av sykefravær i 2017–2024, i prosent

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Sykefravær i prosent	4,4	4,6	3,3	2,8	3,3	4,1	4,8	5,3

Til sammenlikning var det sesongjusterte sykefraværet i Norge per tredje kvartal 2024 på 7,19 prosent.

Hoveddelen av sykefraværet i 2024 var legemeldt fravær, som utgjorde 4,1 prosent, mens egenmeldt fravær lå på 1,2 prosent – tilbake på samme nivå som før koronapandemien.

Som i resten av arbeidslivet i Norge er sykefraværet generelt høyere blant kvinner enn menn. I Miljødirektoratet, hvor flertallet av de ansatte er kvinner, var sykefraværet i 2024 på 6,5 prosent for kvinner og 3,7 prosent for menn.

Antall ansatte registrert hos Statistisk sentralbyrå (SSB)

Tabellen under viser utvikling av antall ansatte, arbeidsforhold og avtalte årsverk over tid.

Antall ansatte, arbeidsforhold og avtalte årsverk registrert hos SSB 2019–2024

Antall	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Antall ansatte	776	798	806	802	825	848
Antall arbeidsforhold	778	801	809	806	830	855
Avtalte årsverk	717	742	752	744	766	780

Videre forklarer vi hva de ulike begrepene betyr:

- Antall ansatte viser det totale antallet personer som er ansatt i direktoratet, uavhengig av stillingsprosent eller arbeidstid. Det inkluderer både heltidsansatte og deltidsansatte.
- Antall arbeidsforhold indikerer hvor mange separate arbeidskontrakter eller stillinger i direktoratet. Hvis en person har to deltidsstillinger i ulike seksjoner, vil det telle som to arbeidsforhold.
- Avtalte årsverk måler den totale arbeidsinnsatsen basert på stillingsprosent og avtalt arbeidstid. Et årsverk defineres som en person i 100 prosent stilling i løpet av ett år.

Tallene som er registrert hos SSB bygger på A-meldingen. Det kan forekomme differanser mellom tallene som finnes i SAP/DFØ og SSB, spesielt dersom det er gjort endringer i lønssystemet som strekker seg tilbake i tid.

Helse, miljø og sikkerhet

I 2024 er det meldt inn 68 HMS-hendelser i hendelses- og forbedringssystemet vårt, det er 10 flere enn i 2023. I år har vi fått rapportert inn 16 personskader, som er samme antall som i 2023. Av de 16 personskadene er 12 relatert til arbeid i felt. Fem hendelser involverte kjøretøy. En av skadene skyldtes fallulykker, ett slag i hodet fra maskin og en kuttskade. Flere av skadene i felt hadde potensiale til alvorlige utfall, hvor en av skadene fikk vesentlig utfall med sykefravær, og følges opp i henhold til våre sykefraværstrutiner.

Hver enkelt hendelse følges opp med målrettede tekniske og organisatoriske tiltak som eksempelvis utbedringer, utskiftning av utstyr og opplæring. Vi vektlegger systematisk opplæring, bruk av verneutstyr og vedlikehold av utstyr med mål om å få ned antallet personskader. Sikkerhetsopplæring i feltarbeid videreutvikles kontinuerlig. Vi har lav terskel for innmelding av hendelser og nestenulykker og gjennomgår avvik løpende for å kunne forbedre oss. Ved innføring av nytt kvalitets- og avvikssystem vil vi ha ytterligere fokus på sikkerhets- og rapporteringskultur.

Vår internasjonale reisevirksomhet har holdt seg relativt stabil. Vi vektlegger å holde både nye og erfarne tjenestereisende oppdatert på sikkerhetsutfordringer knyttet til både personellsikkerhet og informasjonssikkerhet. Vi tar stadig i bruk flere digitale støtteverktøy for å kunne videreutvikle, effektivisere og styrke det systematiske HMS-arbeidet for reisende og ansatte i felt.

Miljødirektoratets årsrapport for 2024

Vurdering av framtidsutsikter

Norge og verden står overfor store klima- og miljøutfordringer fremover.

Vi står overfor store klima- og miljøutfordringer. Målet om å kutte klimagassutslippene med 90–95 prosent innen 2050 vil kreve en omfattende omstilling av samfunnet. Samtidig skal vi følge opp den globale naturavtalens mål for å hindre tap av natur, og sikre en ressurseffektiv og sirkulær økonomi. Disse utfordringene må ses i sammenheng, og

Miljødirektoratet skal bidra som kunnskapsleverandør, myndighetsutøver og rådgiver.

Internasjonale avtaler legger rammene for å begrense klimaendringene, redusere forurensning og stanse tapet av naturmangfold. De siste årene er det blitt enighet om viktige globale avtaler innen klima og natur, og EU er en kraftfull pådriver for ny klima- og miljøpolitikk. Samtidig er vi inne i en periode med stor geopolitisk uro, og det får konsekvenser også for Miljødirektoratets arbeid.

Perspektivmeldingen drøfter langsiktige utfordringer i norsk økonomi og peker på trender som også treffer våre ansvarsområder og vår organisasjon, som kamp om arbeidskraften og behov for omstilling. Det er behov for å effektivisere offentlig ressursbruk, samtidig som investeringer og forbruk vris i mer bærekraftig retning for å redusere utslipp av klimagasser, forurensning og tap av natur.

Med dette som bakteppe må vi bruke handlingsrommet vårt og gjøre gode prioriteringer for å oppnå størst mulig effekt for klima og miljø.

Skjerpede miljøkrav øker forventningene til vår myndighetsutøvelse

Vi skal gjennom egen myndighetsutøvelse bidra til at Norge overholder internasjonale forpliktelser på klima- og miljøområdet. EUs grønne giv legger fortsatt sentrale premisser for arbeidet vårt. Som forvaltningsmyndighet opplever vi at den grønne given driver frem nye oppgaver. Vi forventer omfattende implementering av regelverk også i årene som kommer, samtidig som EU nå også ser på forenkling og harmonisering av regelverk.

Økte miljøkrav kan gi store miljøforbedringer. Samtidig må vi klare å forenkle og tilpasse komplekst og tverrgående regelverk slik at vi sikrer effektiv gjennomføring nasjonalt. En viktig oppgave er for eksempel å veilede næringsliv og kommuner slik at de kan forholde seg til nytt regelverk på en mest mulig effektiv måte. Håndtering av den store mengden nye oppgaver og det tverrsektorielle aspektet i den grønne given, er en betydelig utfordring for oss og resten av forvaltningen. Vi må utnytte handlingsrommet vårt og tilpasse innsatsen i tråd med endringene i regelverkene vi forvalter.

Særlig klimapolitikken er i betydelig utvikling. Flere regelverk faller under Miljødirektoratets portefølje og skal forvaltes, samtidig som nye og forsterkede virkemidler kommer på plass. EUs klimapakke (Klar for 55) krever økt innsats. Vi skal blant annet forvalte et utvidet kvotesystem som inkluderer skipsfart og følge opp nytt kvotesystem for bygg, veitransport og andre utslipp. Innføring av EUs karbongrensemekanisme og det reviderte fornybardirektivet medfører også flere oppgaver for oss.

På forurensningsområdet får vi et helt nytt regelverk for sirkulær økonomi og økodesign av produkter. Det vil vesentlig forbedre forutsetningene for bærekraftige produkter, mer bruk av sekundære råvarer, og produkter med lengre levetid og som er lettere å gjenvinne. Det arbeides også for å forbedre sirkularitet og bærekraft av kritiske råvarer.

EU har fastsatt revidert industriutslippsdirektiv med skjerpende miljøkrav og inkludering av flere bransjer. Dette vil kreve økt innsats innen regulering av industri. Revidert avløpsdirektiv fra EU vil også kreve økt innsats. Norge henger etter med hensyn til avløpsforurensning, og revidert direktiv gir strenge krav som må følges opp. I den sammenheng vil vi også fremheve behovet for å redusere eutrofi, blant annet gjennom å redusere avrenning fra jordbruket. Her har landbruksmyndighetene et hovedansvar, men vi har også en viktig rolle.

Naturmangfold faller utenfor EØS-avtalens virkeområde. Dette innebærer at vi i mindre grad er bundet av EUs regelverk her. Vi ser likevel at regelverkene fra EU har blitt mer knyttet sammen og henviser til hverandre. Derfor blir det viktig for oss å følge godt med på regelverksutviklingen i EU innen naturmangfold. Noen EU-regelverk er relevante for oss allerede, og vi ser at oppgavemengden på naturmangfold kan øke ytterligere hvis nye regelverk, slik som avskogingsforordningen, skal gjennomføres i Norge.

Både innenfor forurensning og naturmangfold har vi økende saksmengde i håndheving av miljøregelverket for å sikre at aktører følger gjeldende lover og retningslinjer. På forurensningssiden er dette særlig knyttet til kjemikalier og plastforurensning. For naturmangfold opplever vi et stadig større press på naturen, særlig knyttet til arealforvaltning. Dette handler blant annet om nedbygging av leveområder, inngrep i verneområder, økt ferdsel i sårbare områder og miljøkriminalitet mot truede enkeltarter.

Vi må prioritere innsatsen der behovet er størst, og for å klare dette må vi føre et risikobasert tilsyn. En del av det kommende regelverket fra EU har samtidig økte krav til omfang og frekvensen av tilsyn. Innføring av detaljerte internasjonale regelverk og nye nasjonale forskrifter tar tid, og vi må finne den rette balansen mellom effektivisering, forenklinger og tilstrekkelig kontroll.

Kunnskapsunderlag for politikkutvikling i møte med klima- og naturkriser

En viktig del av jobben vår er å gjennomføre vedtatt politikk. Samtidig legger Miljødirektoratet viktige premisser for politikkutvikling gjennom grundig kunnskapsgrunnlag, slik at de politiske myndighetene er godt kjent med effektene av ulike tiltak. Verden må løse en klimakrise og en naturkrise samtidig, og det blir en viktig oppgave for oss å utvikle et dekkende og helhetlig kunnskapsgrunnlag for nye tiltak og virkemidler.

Vi skal bidra til å synliggjøre positive og negative sammenhenger mellom arealforvaltning, klima og natur. Vi vil på mange områder stå overfor en krevende balansegang mellom ulike hensyn, og klima- og miljøutfordringene vi jobber med blir stadig mer tverrfaglige. Vi må utvikle virkemidler og tiltak som på samme tid kan redusere klimagassutslipp, tilpasse samfunnet til et klima i endring og ivareta naturmangfold. Arealforvaltning, særlig knyttet til fornybar energi, transport og skog, peker seg ut som spesielt viktige områder hvor helhetlige vurderinger av konsekvenser for klima og natur er viktig.

På lengre sikt er det også grunn til å tro at alvorlige konsekvenser av klimaendringer og

tappt naturmangfold vil utgjøre en stadig større risiko for samfunnet. I årene som kommer vil det trolig bli mer ekstremvær og dermed et økt behov for å tilpasse oss til klimaendringene.

Vi opplever at oppmerksomheten om nedbygging av norsk natur øker. For eksempel får den negative utviklingen i tilstanden for arter som villaks og villrein, mye oppmerksomhet. Samtidig blir presset på naturen større og tilgangen på natur- og rekreasjonsområder mindre. I 2024 la regjeringen frem en ny stortingsmelding om natur. Den vil kunne innebære både ny politikk og nye oppgaver for oss, for eksempel innen vern og restaurering av natur. Samtidig vil vi utvikle oss i retning av mer økosystembasert forvaltning, og vri fokus fra enkeltarter og -områder til et mer helhetlig blikk på sammenhengene i naturen. Dette er viktig for å ta vare på økosystemtjenestene og den mest truede naturen, og for å hindre irreversibel skade på naturen. Å få på plass en økosystembasert forvaltning på land, og se det i sammenheng med arbeidet på vann og hav, blir viktig for å sikre en helhetlig tverrsektoriell innsats.

Vi må styrke og veilede regional og kommunal forvaltning

Statsforvalterne, fylkeskommunene og kommunene er avgjørende for å sette i verk nasjonal klima- og miljøpolitikk. Kommunene er førstelinjen i oppfølging av nasjonal politikk på mange av våre fagområder, og det er derfor viktig at de har tilstrekkelig kunnskap og kompetanse om sin rolle i dette arbeidet. Generalistkommuneutvalget peker på at mange små kommuner vil streve med å innfri stadig økende forventinger på blant annet klima- og miljøområdet. Stramme budsjetter og mangel på arbeidskraft gir grunn til fortsatt bekymring for kommunenes kapasitet og kompetanse på miljøområdet fremover.

Kommunene forvalter drøyt 82 prosent av landets arealer gjennom plan- og bygningsloven. Hvordan dette ansvaret forvaltes er helt avgjørende for mulighetene til å nå flere av miljømålene – både innenfor natur, klima, forurensning og friluftsliv. Det må bygges ned mindre natur, og vi må forvalte arealene våre bedre fremover. Kommunene er avgjørende for å få dette til. De har stor frihet og ansvar i arealpolitikken, og vår vurdering er at det er behov for sterkere statlige føringer i arealpolitikken dersom det skal være mulig å nå klima- og naturmålene. Miljødirektoratet må også bidra til at kommunene i større grad er kjent med og har verktøyene til å ivareta klima- og miljøhensyn i sin arealplanlegging.

Statsforvalterne, som er vår "forlengede arm" i regionene, har en viktig rolle i å veilede og følge opp kommunene. De forvalter også viktige deler av klima- og miljøvirkemidlene. Hos dem, som i miljøforvaltningen ellers, er det høyt arbeidspress, og vi jobber med embetene for å finne arbeidsoppgaver som kan falle bort eller effektiviseres for å gjøre plass til nye prioriterte oppgaver. Veiledning og dialog med statsforvalterne vil fortsette å være høyt prioritert hos oss i årene som kommer.

Kunnskapsbasert forvaltning er viktigere enn noen gang

Å sikre et godt kunnskapsgrunnlag gjennom å samle inn, systematisere og formidle kunnskap om miljøet, er grunnpilaren i alt arbeidet vårt. Det er behov for mer kunnskap om omfang, utredelse og tilstand for økosystemene. Utvikling av heldekkende kart over økosystemene og et naturregnskap vil bidra til å styrke kunnskapsgrunnlaget i arealpolitikken. Det er behov for å utvikle et godt naturregnskap som også synliggjør kostnadene ved å forbruke natur. Arbeidet med å utvikle et naturregnskap for Norge er krevende og vil måtte pågå i mange år fremover. Et naturregnskap må gi nytte både nasjonalt og lokalt, og tilfredsstille kommende internasjonale rapporteringsforpliktelser.

Vi har ambisjoner om å være den beste kilden til miljøkunnskap. Tilgang til miljødata er avgjørende for å vite hvordan det faktisk står til og hva som skal til for å nå klima- og miljømålene vi styrer etter.

Det er viktig at allmenheten og beslutningstakere har god tilgang til korrekt fakta og kunnskap. Vi ser en økende polarisering i den offentlige debatten, mange konfliktsaker og spredning av innhold som er misvisende eller direkte feil. Skal vi kunne møte endringene i måten folk skaffer seg informasjon på, må vi hele tiden jobbe for at vår informasjon og veiledning treffer de relevante brukergruppene og at kunnskapen blir tatt i bruk for å sikre gode beslutningsgrunnlag.

Internasjonalt miljøarbeid legger rammer for framtidig miljøpolitikk

Det internasjonale arbeidet legger mange rammer for framtidig miljøpolitikk, og det blir stadig viktigere at vi er til stede og fremmer norske standpunkt og interesser. Store deler av våre nasjonale klima- og miljøreguleringer kommer fra EU, og norsk miljørett er dermed i stor grad EØS-rett. Miljødirektoratet har mange oppgaver knyttet til deltakelse i internasjonale prosesser, organisasjoner og myndighetsorganer.

I nordområdene må vi følge opp nye kunnskapsbehov og implementering av stortingsmeldingen om Svalbard. På forurensningsområdet vil innsatsen for å bekjempe farlige stoffer stå sentralt fremover. Det må skje gjennom fortsatt strenge utslippskrav og tydelige regelverk. En forutsetning for å lykkes, er et bredt internasjonalt samarbeid i EU og globalt. Arbeidet med ny global plastavtale er viktig, og vi ser fram til etableringen av det nye globale kunnskapspanelet for kjemikalier, avfall og forurensning.

Fremover vil det bli behov for at vi styrker vår egen kompetanse på nye samarbeidsområder. Et eksempel på dette er dreiningen fra petroleum til fornybar energi internasjonalt.

Samarbeid på tvers og tilrettelegging for andre aktører

Miljødirektoratet har en sektorovergripende rolle og samarbeider med en rekke andre sektormyndigheter. Klima- og miljøpolitikken blir stadig mer integrert i andre samfunnsområder. Behovet for sektorsamarbeid er økende, og stadig flere sektormyndigheter forvalter miljøkrav og tiltak. Vi i miljømyndighetene må samhandle med andre sektormyndigheter, og å bidra til god koordinering av kunnskap og innsats. Dette arbeidet blir enda viktigere fremover.

Med stort trykk på internasjonal regelutvikling følger det også økte forventninger om at nasjonale myndigheter jobber sammen og sørger for effektive prosesser for gjennomføring.

Vi må stadig utvikle og forbedre oss

Vi må hele tiden tilpasse oss endrede oppgaver og justere måten vi jobber på. Vi har de siste årene jobbet bevisst med effektivisering og nedprioritering av oppgaver for å frigjøre ressurser til de viktigste oppgavene. Dette arbeidet vil bli avgjørende også fremover. I tillegg er digitaliseringsarbeidet vårt sentralt. Vi må fortsette å bygge kompetanse i organisasjonen slik at vi kan utnytte mulighetene teknologien gir. Det blir viktig for oss å ta ny teknologi i bruk på en måte som effektiviserer oppgaveløsingen og forbedrer tjenestene. Blant annet vil vi arbeide videre med å utforske hvordan bruk av kunstig intelligens kan styrke arbeidet vårt. Samtidig må vi ivareta krav til personvern og informasjonssikkerhet.

Miljødirektoratets årsrapport for 2024

Ledelseskommmentar årsregnskapet 2024

Miljødirektoratet jobber for et rent og rikt miljø.

Formål

Miljødirektoratet jobber for et rent og rikt miljø. Våre hovedoppgaver er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

Vi er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet og har i 764 faste stillinger fordelt på våre tre kontorer i Trondheim, Oslo og Svolvær, og ved Statens naturoppsyn (SNO) som er lokalisert i alle landets fylker.

Vi gjennomfører og gir råd om utvikling av klima- og miljøpolitikken. Vi er faglig uavhengig. Det innebærer at vi opptrer selvstendig i enkeltsaker vi avgjør, når vi formidler kunnskap eller gir råd. Samtidig er vi underlagt politisk styring.

Våre viktigste funksjoner er å skaffe og formidle miljøinformasjon, utøve og iverksette forvaltningsmyndighet, styre og veilede regionalt og kommunalt nivå, gi faglige råd og delta i internasjonalt miljøarbeid.

Miljødirektoratet fører regnskap etter kontantprinsippet, slik det kommer frem i prinsippnoten til årsregnskapet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet, og retningslinjer fra Klima- og miljødepartementet. Regnskapet gir et dekkende bilde av Miljødirektoratets disponible midler, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av vesentlige forhold

I 2024 har Miljødirektoratet disponert tildelinger på utgiftssiden, over kap. 1420 og 1425 på 11,4 mrd. kroner. I tillegg har direktoratet mottatt tildelinger over kap. 1400, 1410 og 1482 (Klima- og miljødepartementet) på til sammen 497,5 mill. kroner, og tildeling over kap. 1140 og 1141 (Landbruks- og matdepartementet) på 84 mill. kroner.

Vi har også mottatt en tildeling over Kommunal og næringsdepartementets kapittel på 1,9 mill. kroner. Samlet er disponible midler økt med nesten 3,7 mrd. kroner/ 45 prosent fra 2023. Økte utgifter til CO₂- kompensasjon for industrien utgjør 2,5 mrd. av økningen.

Artskontorapporteringen viser netto rapporterte utgifter til drift og investeringer (eksklusive utbetalinger av tilskudd) tilsvarende 2,54 mrd. kroner i 2024.

Utgifter til tjenestekjøp knyttet til drift og ulike fagprosjekter som Miljødirektoratet er ansvarlig for utgjør om lag 956 mill. kroner.

Investerings- og finansutgifter utgjør til sammen 819,8 mill. kroner, og er i hovedsak knyttet til statlig erverv av friluftsområder, fylkesvise verneplaner, nytt vern, nasjonalparker, skogvern og marint vern.

Utgifter til lønn, sosiale utgifter og andre ytelser utgjorde 720,1 mill. kroner etter fratrekk av sykepengerefusjoner og andre offentlige refusjoner.

Regnskapsført på kapittel 1420 post 01 er 881,1 mill. kroner. Justert for merinntektsfullmakt viser posten et mindreforbruk på 42,4 mill. kroner, tilsvarende 4,6 prosent av disponible midler. En vesentlig årsak til mindreforbruket er at lønnsoppgjøret for 2024 ikke blir utbetalt før 2025, i tillegg til vakanser på lønn, og forskjøvet utbetalingstidspunkt for driftskostnader. Knappere driftsrammer som følge av lønns- og prisstigning i flere år har vært høyere enn det som kompenseres på rammen og økende kostnader til digitalisering og sikkerhet, innebærer at Miljødirektoratet kontinuerlig jobber med å effektivisere egen drift, tilpasse bemanningen og omstille organisasjonen.

Kap. 1420 post 23 dekker utgifter til gebyrfinansiert virksomhet, og utgifter ved oppdrag

finansiert av andre instanser. Miljødirektoratet har regnskapsført 167,3 mill. kroner, mens statsforvalterne har regnskapsført 52,7 mill. kroner på posten. Korrigert for merinntektsfullmakter er samlet mindreforbruk på posten 2,5 mill. kroner. Mindreforbruket er i stor grad knyttet til lavere tilsynsaktivitet og forsinket fakturering av noen inntekter, mens merinntektene i stor grad er knyttet til økt konsesjonsbehandling og internasjonale oppdrag.

Kap. 1420 post 21 dekker utgifter knyttet til tiltaksrettede forvaltningsoppgaver. Av disponible midler på 659,8 mill. kroner har posten et mindreforbruk på 17,7 mill. kroner, tilsvarende 2,7 prosent. Årsaken til mindreforbruket er en kombinasjon av forsinkelser i arbeid hos Statsforvalter og hos nasjonalpark- og verneområdestyrene, i tillegg til redusert framdrift i enkeltprosjekter og forskyvninger i utbetalingstidspunkt.

Miljødirektoratet disponerer betydelige beløp til tiltak i verneområder og sikring av friluftsområder, fylkesvise verneplaner, nytt landbasert vern, nasjonalparker, skogvern og marint vern. Disponible midler på postene, inklusive overføringer fra 2023, utgjør til sammen 1,32 mrd. kroner, der tiltak i verneområder utgjør 186,1 mill. kroner og midler til skogvern utgjør 1,08 mrd. kroner.

I 2024 har Miljødirektoratet regnskapsført 855,4 mill. kroner på disse postene, mens statsforvalterne har brukt 139,8 mill. kroner. I sum er 76 prosent av disponible midler i 2024 benyttet. Det er en nedgang på 17 prosentpoeng fra 2023. Mindreforbruket på postene skyldes i hovedsak en ekstra tildeling av 270 mill. kroner til skogvern som kom så sent på året at det ikke var mulig å benytte tildelingen i 2024. Videre er det forsinkelser og utsettelse i sikring av friluftslivsområder, blant annet som følge av endringer i kommunenes investeringsplaner, og forsinkelser i gjennomføring av naturrestaureringstiltak som følge av kapasitetsutfordringer.

Miljødirektoratet hadde i 2024 en bevilgning på 170,3 mill. kroner (inkl. overføringer fra 2023) til undersøkelser og gjennomføring av oppryddingstiltak i grunn på land og bunn i sjø og vann som er forurenset med helse- og miljøskadelige stoffer, i tillegg til en fullmakt til å inngå forpliktelser for utbetaling i senere år på 16,3 mill. kroner. Av samlet bevilgning ble det utbetalt 97,9 mill. kroner. 64,5 mill. kroner er benyttet til oppryddingstiltak i Hammerfest og Bergen, og 33,4 mill. kroner er benyttet til øvrige prosjekter knyttet til forurenset sjøbunn og forurenset grunn. At oppryddingspostene har et mindreforbruk på 72,4 mill. kroner skyldes forsinket fremdrift og utsettelse, reduserte kostnader og avlysninger i enkeltprosjekter. Kostnadene til de store oppryddingsprosjektene i Hammerfest og Bergen ble nesten 34 mill. kroner lavere enn først estimert.

Miljødirektoratet disponerer nesten 8,1 mrd. kroner over en rekke tilskuddsposter (i tillegg til tilskuddspostene knyttet til oppryddingsformål) på kap. 1420. De største tilskuddspostene er

- post 61 Tilskudd til klimatiltak og klimatilpasning
- post 72 Erstatninger for beitedyr tatt av rovvilt (overslagsbevilgning)
- post 74 CO₂- kompensasjonsordning for industrien (overslagsbevilgning)
- post 75 Utbetaling av pant for bilvrak (overslagsbevilgning)
- post 76 Refusjonsordninger (overslagsbevilgning)
- post 78 Tilskudd til friluftsmål

- post 80 Tiltak for å ta vare på natur
- post 85 Naturinformasjonssenter

Miljødirektoratet har gitt tilskudd for 7,3 mrd. kroner over kap. 1420, mens Statsforvalteren har gitt tilskudd for 286,7 mill. kroner. I tillegg har Skatteetaten, som administrerer bilvrakordningen, utbetalt 330 mill. kroner.

Miljødirektoratet disponerer 16,7 mill. kroner over kap. 1425 Fisketiltak. Midlene er i hovedsak tilskuddsmidler, og finansieres ved avgifter på fiske. Midlene er nesten fullt ut benyttet, og Miljødirektoratet og Statsforvalteren har gitt tilskudd for henholdsvis 7,4 mill. kroner og 9 mill. kroner.

Se note B for nærmere beregning av overføringer og andre etaters belastninger på Miljødirektoratets kapitler og poster.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen reviderer årsregnskapet for Miljødirektoratet. Resultatet av revisjonen vil bli rapportert i form av en revisjonsberetning innen 1. mai 2025. Denne vil bli publisert på Miljødirektoratets hjemmesider når den foreligger.

Trondheim, 30. april 2025

Hilde Singsaas
Direktør i Miljødirektoratet

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskapet for Miljødirektoratet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2024 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- Regnskapet følger kalenderåret
- Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet
- Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i

bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "Netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene.

Miljødirektoratet er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet.

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Miljødirektoratet har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som Miljødirektoratet har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva direktoratet har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser Miljødirektoratet står oppført med i statens kapitalregnskap.

Eventuelle mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra direktoratet selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsrapporteringen.

Artskontorapporteringen

Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen.

Artskontorapporteringen viser regnskapstall Miljødirektoratet har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Miljødirektoratet har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Regnskapstall i bevilgnings- og artskontorapportering med noter viser regnskapstall rapportert til statsregnskapet. I tillegg viser note 9 til artskontorapporteringen "Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen"

bokførte tall fra Miljødirektoratets kontospesifikasjon i kolonnen "Spesifisering av bokført avregning med statskassen". Noten viser forskjellen mellom beløp virksomheten har bokført på eiendels- og gjeldskontoer i virksomhetens kontospesifikasjon (herunder saldo på kunde- og leverandørreskonto) og beløp virksomheten har rapportert som fordringer og gjeld til statsregnskapet og som inngår i mellomværendet med statskassen.

Miljødirektoratet har innrettet bokføringen slik at den følger kravene i bestemmelser om økonomistyring i staten. Dette innebærer at alle opplysninger om transaksjoner og andre regnskapsmessige disposisjoner som er nødvendige for å utarbeide pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 3.3.2, og spesifikasjon av pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 4.4.3, er bokført. Bestemmelsene krever blant annet utarbeiding av kundespesifikasjon og leverandørspesifikasjon. Dette medfører at salgs- og kjøpstransaksjoner bokføres i kontospesifikasjonen på et tidligere tidspunkt enn de rapporteres til statsregnskapet, og innebærer kundefordringer og leverandørgjeld i kontospesifikasjonen.

Miljødirektoratets årsrapport for 2024

Vedlegg til årsrapporten for 2024

Vedlegg til Miljødirektoratets årsrapport for 2024 i PDF. Og selve årsrapporten i PDF.

Miljødirektoratets årsrapport for 2024: PDF-filer

[↓ Vedlegg 1 - Oppdrag fra Klima- og miljødepartementet \(.pdf\)](#)

[↓ Vedlegg 2 - Rapporteringskrav på ulike fagområder \(.pdf\)](#)

[↓ Vedlegg 3 - Likestillingsredegjørelse \(.pdf\)](#)

[↓ Vedlegg 4 - Bevilgnings- og artskontorapportering \(.pdf\)](#)

[↓ Miljødirektoratets årsrapport for 2024 \(.pdf\)](#)

[↓ Revisjonsberetning for Miljødirektoratet: 2024 \(.pdf\)](#)